

Samarbejdet
mellem
Hæren
og
Søværnet
1923

Kongelig Anordning

Spørgsmål om samarbejde mellem Hæren og Søværnet

Bestemmelser om samarbejdet

Skrivelser m.v. vedrørende Samarbejdet mellem Hæren og Søværnet m.v.

1923.

Den Kongelige Hærens og Søværnets Samarbejdskommission har i sit første beretningsskrift af 1923 behandlet spørgsmålet om samarbejdet mellem Hæren og Søværnet m.v. og har i sit andet beretningsskrift af 1923 behandlet spørgsmålet om samarbejdet mellem Hæren og Søværnet m.v. og har i sit tredje beretningsskrift af 1923 behandlet spørgsmålet om samarbejdet mellem Hæren og Søværnet m.v.

I disse beretningsskrifter er der behandlet spørgsmålet om samarbejdet mellem Hæren og Søværnet m.v. og har i sit første beretningsskrift af 1923 behandlet spørgsmålet om samarbejdet mellem Hæren og Søværnet m.v. og har i sit andet beretningsskrift af 1923 behandlet spørgsmålet om samarbejdet mellem Hæren og Søværnet m.v.

De nævnte beretningsskrifter er, som de er nævnte, offentliggjorte og de er tilgængelige for alle interesserede. De er tilgængelige for alle interesserede og de er tilgængelige for alle interesserede.

Den Kongelige Hærens og Søværnets Samarbejdskommission har i sit første beretningsskrift af 1923 behandlet spørgsmålet om samarbejdet mellem Hæren og Søværnet m.v. og har i sit andet beretningsskrift af 1923 behandlet spørgsmålet om samarbejdet mellem Hæren og Søværnet m.v. og har i sit tredje beretningsskrift af 1923 behandlet spørgsmålet om samarbejdet mellem Hæren og Søværnet m.v.

De nævnte beretningsskrifter er, som de er nævnte, offentliggjorte og de er tilgængelige for alle interesserede. De er tilgængelige for alle interesserede og de er tilgængelige for alle interesserede.

Den Kongelige Hærens og Søværnets Samarbejdskommission har i sit første beretningsskrift af 1923 behandlet spørgsmålet om samarbejdet mellem Hæren og Søværnet m.v. og har i sit andet beretningsskrift af 1923 behandlet spørgsmålet om samarbejdet mellem Hæren og Søværnet m.v. og har i sit tredje beretningsskrift af 1923 behandlet spørgsmålet om samarbejdet mellem Hæren og Søværnet m.v.

De nævnte beretningsskrifter er, som de er nævnte, offentliggjorte og de er tilgængelige for alle interesserede. De er tilgængelige for alle interesserede og de er tilgængelige for alle interesserede.

Den Kongelige Hærens og Søværnets Samarbejdskommission har i sit første beretningsskrift af 1923 behandlet spørgsmålet om samarbejdet mellem Hæren og Søværnet m.v. og har i sit andet beretningsskrift af 1923 behandlet spørgsmålet om samarbejdet mellem Hæren og Søværnet m.v. og har i sit tredje beretningsskrift af 1923 behandlet spørgsmålet om samarbejdet mellem Hæren og Søværnet m.v.

De nævnte beretningsskrifter er, som de er nævnte, offentliggjorte og de er tilgængelige for alle interesserede. De er tilgængelige for alle interesserede og de er tilgængelige for alle interesserede.

Kongelig Anordning

angaaende

Spørgsmaal, der vedrører Landets Forsvar

og angaaende

Samvirke mellem Hæren og Flaaden.

Hans Majestæt Kongen har allerhøjest anordnet som følger:

A.

Under Forsæde af Forsvarsministeren og efter dennes nærmere Bestemmelse sammentræder mindst en Gang aarligt Chefen for Generalkommandoen, Viceadmiralen, Chefen for Marinestaben og Chefen for Generalstaben for at behandle vigtigere Spørgsmaal vedrørende Landets Forsvar, herunder navnlig Sager af militær-politisk og folkeretlig Art.

I disse Forhandlinger deltager endvidere Direktøren for Krigsministeriet og Direktøren for Marineministeriet.

De nævnte Myndigheder kan, naar de anser det for paa-krævet, henstille til de respektive Ministerier, at Forhandling om nærmere angivne Spørgsmaal optages.

Ved Behandling af Spørgsmaal, der vedrører Samarbejdet mellem Statens politiske og militære Ledelse med det Formaal at sikre den fornødne Overensstemmelse i Statsmagtens Forberedelse af Foranstaltningerne til Opretholdelse af Landets Neutralitet under truende Forhold og af Foranstaltningerne til Landets Forsvar i Tilfælde af, at det inddrages i Krig, deltager efter Omstændighederne Statsministeren og Udenrigsministeren.

Over Forhandlingerne og eventuelle Beslutninger paa Møderne føres Protokol.

B.

1. Chefen for Generalkommandoen og Viceadmiralen er saavel under Freds- som Krigsforhold sideordnede Myndigheder.

I Spørgsmaal vedrørende Samvirket mellem de to Værn forhandler Chefen for Generalkommandoen med Viceadmiralen. Chefen for Generalstaben og Chefen for Marinestaben deltager i disse Forhandlinger. Vedrører Forhandlingerne Københavns Forsvar paa Søen, deltager tillige Chefen for Københavns Sø-Defension deri. Til at meddele fornødne Oplysninger kan andre Myndigheder af de to Værn tilkaldes til Forhandlingerne.

Chefen for Generalkommandoen og Viceadmiralen kan overdrage Chefen for Generalstaben og Chefen for Marinestaben at føre Forhandlingerne.

Under Forhold, hvor Chefen for Generalkommandoen og Viceadmiralen ikke opholder sig i samme Landsdel, og Omstændighederne gør det nødvendigt, forhandler Viceadmiralen med den højstkommanderende for Forsvaret til Lands i den paagældende Landsdel.

2. Chefen for Generalstaben og Chefen for Marinestaben samarbejder vedrørende alle Forhold, der har Betydning for Landets Forsvarsvæsen og Krigsførelsen, saafremt de behandlede Spørgsmaal kræver Samvirke mellem de to Værn.

3. Chefen for Københavns Sø-Defension har den samlede Ledelse af Københavns Forsvar paa Søen, og Københavns Søbefæstning er i denne Henseende underlagt ham.

Planlæggelsen af Søbefæstningens Anvendelse samt Planlæggelsen og Ledelsen af større Øvelser med Henblik paa nævnte Forsvar paahviler ligeledes ham, og i alt, hvad der vedrører disse Forhold, har han Kommandomyndighed over Søbefæstningen.

Angaaende Tidspunktet for Afholdelsen af de større Øvelser samt om alle Forhold, der berører Kystartilleriets tjenstlige Stilling under Chefen for Generalkommandoen, forhandler han med denne.

Defensionschefen har til enhver Tid Adgang til Søbefæstningen og til at overvære Øvelser, Prøver, Forsøg m. m., der afholdes ved den.

For Søbefæstningens Vedkommende er Defensionschefen med Hensyn til alle Forhold vedrørende Forsvaret paa Søen underlagt Flaadens Ledelse og med Hensyn til alle Forhold ved-

rørende Forsvaret paa og indenfor Kyst underlagt Hærens Ledelse.

Naar Forholdene ifølge Hærledelsens Skøn i første Række kræver Søbefæstningens Kampmidler bragte til Anvendelse i Forsvaret paa eller indenfor Kysten, kan hertil sigtende Ordre gives direkte fra Hærens Ledelse til Defensionschefen efter de Bestemmelser, som herom er truffet mellem Chefen for Generalkommandoen og Viceadmiralen. Tilsvarende Regel gælder tillige som Rettensnor for Samvirket mellem de to Værns Kommandomyndigheder med Hensyn til Kystværkerne udenfor København.

Med Hensyn til Flaademateriellet og dets Anvendelse er Defensionschefen udelukkende underlagt Flaadens Ledelse.

Iøvrigt gælder som almindelig Regel for de to Værns Fællesoptræden i Kystforsvaret, at Samvirket mellem disse vil være at ordne i Overensstemmelse med Forholdenes Krav, eventuelt ved Aftale mellem de højstkommanderende paa Stedet af begge Værn.

4. De nærmere Enkeltheder med Hensyn til Gennemførelsen af denne Anordning samt de ved den nødvendiggjorte Ændringer i de gældende Reglementer bemyndiges Forsvarsministeren (Krigsministeren og Marineministeren) til at iværksætte.

De ved allerhøjeste Resolution af 17/8 1911 givne Bestemmelser for saa vidt angaar Samvirket mellem Hæren og Flaaden sættes ud af Kraft.

Kongelig Anordning

angaaende

Tilføjelser til Tjenestereglement for Hæren forsaavidt angaar Generalinspektøren for Fodfolket.

Hans Majestæt Kongen har allerhøjst anordnet som følger:

Krigsministeriet bemyndiges til efter Forsvarsministerens nærmere Bestemmelse med Hensyn til Tidspunktet i Tjenestereglement for Hæren at foretage følgende Ændring:

Punkt 174 udgaar og erstattes af:

- a. Generalinspektøren for Fodfolket er designeret til ved Sikringsstyrkens Formering og ved Mobilisering under Chefen for Generalkommandoen at overtage Befalingen over de i Jylland—Fyen værende Tropper samt Ledelsen af disse Landsdeles Forsvar, indtil Chefen for Generalkommandoen kommer tilstede og selv overtager den direkte Befaling. Derefter stilles han til Raadighed for Armékommandoen.
- b. Han udfører efter Chefen for Generalkommandoens nærmere Direktiver de nødvendige Forarbejder vedrørende Forsvaret af Jylland—Fyen og bastaas herved — foruden af sin Stab — af de Kræfter, som i den Anledning stilles til hans Raadighed. Resultatet af sine Arbejder indsender han til Chefen for Generalkommandoen.

Han samarbejder herved med Chefen for Generalstaben og kan med Hensyn til Spørgsmaal, der vedrører de her omhandlede Forhold, træde i direkte Forbindelse med Hærens forskellige faglige Myndigheder.

- c. Samtlige Vest for Store Bælt garnisonerende Myndigheder, Tropeafdelinger m. fl. er Generalinspektøren underlagte i alle Forhold, som vedrører de nævnte Forarbejder; han kan saavel personlig som ved en Officer af sin Stab eller ligestillet til enhver Tid holde sig underrettet om alt vedrørende Forsyninger, militære Etablissementer m. m., deres Lokale-

Kongelig Anordning

angaaende

Armékommandoen m. v.

Hans Majestæt Kongen har allerhøjest anordnet som følger:

1. Chefen for Generalkommandoen overtager ved Sikringsstyrkens Formering og ved Mobilisering som Chef for Armékommandoen Ledelsen af det samlede Forsvar til Lands efter de ham meddelte Instrukser.

I den af Landets to Hoveddele (Øst eller Vest for Store Bælt), hvor Chefen for Generalkommandoen ikke er til Stede og ikke selv fører den direkte Befaling, har, naar intet andet er bestemt, henholdsvis Chefen for Sjællandske Division og Generalinspektøren for Fodfolket Befalingen over Tropperne og Ledelsen af Landsdelens Forsvar — alt under Overbefaling af Chefen for Generalkommandoen.

Paa Grundlag af de af Krigsministeriet givne Direktiver lader Chefen for Generalkommandoen foretage de nødvendige Forarbejder vedrørende Anvendelsen af den samlede Armé og for Forsvaret til Lands.

Arbejderne udføres af Chefen for Generalstaben i Forbindelse med de til Indtrædelse i Armékommandoen designerede faglige Myndigheder m. fl., som med Hensyn til disse Arbejder underlægges Chefen for Generalkommandoen.

2. Generalinspektøren for Fodfolket udfører efter Chefen for Generalkommandoens nærmere Direktiver de nødvendige Forarbejder vedrørende Forsvaret af Jylland—Fyen og bistaas herved — foruden af sin Stab — af de Kræfter, som i den Anledning stilles til hans Raadighed.

3. Forsvarsministeren (Krigsministeren) bemyndiges til at oprette Armékommandoen, naar en saadan Foranstaltning af Hensyn til mulig forestaaende Mobilisering maa anses for ønskelig til Fremme af Forsvarsforberedelserne.

forhold, Ydeevne, Benyttelse o. s. v., ligesom han i det Hele skal søge at erhverve sig en omfattende Oversigt over alle Forhold, der er af Betydning for Forsvaret af Jylland—Fyen.

Af Hensyn til Samarbejdet ved Mobilisering afholder han med Bemyndigelse af Chefen for Generalkommandoen Kommandoøvelser med de ham saaledes underlagte Myndigheder og Troppechefer, saavel som andre Øvelser, der har til Formaal at forberede Afdelinger og Personale til den Tjeneste, der maa antages at ville paahvile dem under Forsvaret af Jylland—Fyen, ligesom han efter Krigsministeriets Bestemmelse kan lede eller deltage i større samlede Øvelser i Jylland—Fyen.

ter sig om alle Forhold, der vedrører Søforsvaret og Krigsforberedelsen, herunder Sikringen af Landets Neutralitet samt Flaadens øvrige Opgaver, alt efter forinden at have indhentet Marinestabens Udtalelse desangaaende.

Endvidere fremsætter han overfor Ministeriet Forslag til Arbejder vedrørende Krigsforberedelse, der bør udføres ved Marinestaben.

§ 3. Fra Ministeriet vil der blive tilstillet ham Sager vedrørende Krigsforberedelsen og andre Spørgsmaal af større Betydning for Flaaden, som er behandlede eller udarbejdede i Ministeriet, ved Marinestaben eller andre af Søværnets Myndigheder samt efter Omstændighederne Sejlordrer, Forholdsordrer, Indberetninger og Forslag saavel vedrørende Søværnets Organisation, Krigsberedskab og Udvikling som andre Forhold, der skønnes at være af Betydning for hans Tjenestoomraade.

Udkast til Udrustningsplan samt Udkast til Nybygningsplaner vil blive ham tilstillet til Udtalelse.

§ 4. I Sager angaaende Behandling af Spørgsmaal vedrørende Landets Forsvar samt Samvirke mellem Flaaden og Hæren retter han sig efter de herom fastsatte Bestemmelser.

4. Armékommandostaben og samtlige Afdelinger ved Armékommandoen underlægges Chefen for Generalkommandoen.

I Armékommandoen besættes følgende overordnede Stillinger saaledes:

Chefen for Generalstaben — Stabschef ved Armékommandoen,
Generalinspektøren for Artilleriet — Arméartilleriofficer,
Generalinspektøren for Ingeniørtropperne — Arméingeniørofficer,
Generalintendanten — Arméintendant,
Generallægen — Armélæge,
Stabsdyrlægen — Armédyrlæge.

Generaltøjmasteren underlægges Armékommandoen med Hensyn til Park- og Erstatningstjenesten og som Raadgiver i tekniske Spørgsmaal.

Generalinspektøren for Fodfolket er designeret til at føre Befalingen Vest for Store Bælt, indtil Chefen for Generalkommandoen kommer til Stede og selv overtager den direkte Befaling. Derefter stilles han til Raadighed for Armékommandoen.

Generalinspektøren for Rytteriet stilles til Raadighed for Armékommandoen til Anvendelse efter dennes nærmere Bestemmelse.

5. Forsvarsministeren (Krigsministeren) bemyndiges til at iværksætte de nærmere Enkeltheder med Hensyn til Gennemførelsen af denne Anordnings Bestemmelser samt de i den Anledning fornødne Ændringer i gældende Reglementer m. m.

6. Forsvarsministeren (Krigsministeren) bemyndiges til at fastsætte Tidspunktet for denne Anordnings Ikrafttræden. Samtidig dermed sættes de ved allerhøjeste Resolution af 17de August 1911 givne Bestemmelser for saa vidt angaar Hæren ud af Kraft.

Instruks

for

Viceadmiralen.

(Kgl. Anordning af _____).

*Sikringsstykkens
Formning*

*[af udrustet Flaadestabschef
m. m.]*

§ 1. Viceadmiralen er Flaadeinspektør og varetager ved ~~Sikrings~~ ~~Indkaldelse~~, og naar Flaaden sættes paa Krigsfod som Chef for Flaadekommandoen, Ledelsen ~~af~~ det samlede Forsvar til Søs.)

Under de nævnte Forhold indgaar Marinestaben i Flaadekommandoen som Flaadekommandostab.

§ 2. Som designeret Chef for Flaadekommandoen klarlægger han overfor Ministeriet de forskellige Opgaver, der kan komme til at foreligge til Løsning, ligesom han overfor Ministeriet udtaler sig om alle Forhold, der vedrører Søforsvaret og Krigsforberedelsen, herunder Sikringen af Landets Neutralitet samt Flaadens øvrige Opgaver, alt efter forinden at have indhentet Marinestabens Udtalelse desangaaende.

Endvidere fremsætter han overfor Ministeriet Forslag til Arbejder vedrørende Krigsforberedelse, der bør udføres ved Marinestaben.

§ 3. Fra Ministeriet vil der blive tilstillet ham Sager vedrørende Krigsforberedelsen og andre Spørgsmaal af større Betydning for Flaaden, som er behandlede eller udarbejdede i Ministeriet, ved Marinestaben eller andre af Søværnets Myndigheder samt efter Omstændighederne Sejlorder, Forholdsorder, Indberetninger og Forslag saavel vedrørende Søværnets Organisation, Krigsberedskab og Udvikling som andre Forhold, der skønnes at være af Betydning for hans Tjenesteomraade.

Udkast til Udrustningsplan samt Udkast til Nybygningsplaner vil blive ham tilstillet til Udtalelse.

§ 4. I Sager angaaende Behandling af Spørgsmaal vedrørende Landets Forsvar samt Samvirke mellem Flaaden og Hæren retter han sig efter de herom fastsatte Bestemmelser.

§ 5. Efter Ministeriets nærmere Ordre eller paa eget Initiativ foretager han som Flaadeinspektør efter forudgaaende Anmeldelse til Ministeriet Inspektion af udrustede Flaadestyrker, af Flaadens Skibe paa selvstændigt Togt samt af Søværnets Skoler, alt med det Formaal at forvisse sig om Personnellets krigsmæssige Uddannelse og Materiellets Kampberedskab.

Han kan efter forudgaaende Anmeldelse til Ministeriet foretage Inspektion af Orlogsværftets militære Afdelinger samt forsaavidt angaar Krigsberedskabsforhold, tillige af Orlogsværftets Etablissementer, Værksteder, Nybygninger o. l.

§ 6. Under Inspektion af Skib ved Begyndelsen af Togt bør hans Opmærksomhed særlig være henvendt paa, om Skibets Tilstand, Udrustning og Forsyning samt Bemanding er i Overensstemmelse med Togtets Formaal og de givne Ordre og Bestemmelser, og om Skibet iøvrigt er sejlklaart. Han lader efter Omstændighederne mønstre efter de Ruller, der vedrører Skibs og Besætnings Sikkerhed.

§ 7. Forefinder han under Inspektionen saadanne Mangler, at han ikke anser Skibets Afsejling for forsvarlig, indberetter han uopholdelig til Ministeriet og beordrer den kommanderende Søofficer (Skibschefen) til at afvente Ministeriets Forholdsordre.

§ 8. Under Inspektion i Løbet af et Togt eller ved dets Slutning paahviler det ham i særlig Grad at gøre sig bekendt med Materiellets og Personnellets Egenskaber med Hensyn til Kampberedskabet alt under Hensyn til Udrustningen og Bemandingen samt Togtets Varighed og særlige Formaal.

§ 9. Det paahviler ham, i den Udstrækning Forholdene tillader, at danne sig et Skøn om Organisationen ombord og Besættningens almindelige Uddannelse, Disciplin og Orden.

§ 10. Det er en særlig Pligt for ham ved Inspektionen at gøre sig bekendt med den militære Tone, der har hersket ombord.

§ 11. Han lader sig Journalerne og Chefens og næstkommanderendes Ordrebøger forevise.

§ 12. Naar han skønner det ønskeligt, kan, efter nærmere Henvendelse til Ministeriet, særligt sagkyndigt Personel stilles til hans Raadighed under Inspektionen.

§ 13. Naar Inspektionen af et Øvelsesskib for en af Søværnets Skoler foretages ved Slutningen af et Togt, kan vedkommende

Skolechef, naar han ikke er Chef for Skibet, overvære Inspektionen.

§ 14. Om Resultatet af udførte Inspektioner indberetter han skriftligt til Ministeriet samt afgiver fortrolig Udtalelse om den kommanderende Søofficer (Skibschefen) og om de øvrige ombordværende Søofficerer af Kaptajnløjtnants- og højere Grad, eventuelt om samtlige Søofficerer, alt forsaavidt hans Ophold ombord maatte give ham Anledning dertil. Udtatelserne skal bidrage til Bedømmelsen af de paagældendes Dygtighed i den specielle Tjeneste, efter Omstændighederne tillige til Bedømmelsen af, hvorvidt de er egnede til Forfremmelse og selvstændig Kommando.

§ 15. Han udtaler sig efter Omstændighederne om eventuelle Afvigelser fra gældende Reglementer samt fremsætter efter Omstændighederne Forslag til saadanne Forandringer ved Materiellet, som han anser for formaalstjenlige.

§ 16. Fra Ministeriet vil der blive tilstillet ham foreliggende Indberetninger og øvrige Oplysninger i det Omfang, som skønnes at være af Betydning for Varetagelsen af Tjenesten som Flaadeinspektør.

§ 17. Han har Indstillingsret med Hensyn til Ordensdekorationer og anden allerhøjeste Udmærkelse i Flaaden.

§ 18. Han er Formand i Bedømmelsesraadet for Søofficerer og skal derfor søge at erhverve sig et saadant Kendskab til Søofficererne, at han er i Stand til at afgive en begrundet Dom over hver enkelt af dem.

I den Anledning vil indkomne Aktstykker, der kan være oplysende i saa Henseende, saasom Bedømmelseslister, Straffe-protokoller, Udskrifter af Justitsprotokoller m. m., blive ham tilstillede, enten i Original eller Afskrift, og han er berettiget til at gøre Uddrag eller tage Afskrift af saadanne Akter.

§ 19. Han indsender ved Slutningen af hvert Aar til Ministeriet Forfremmelsesbedømmelser for Kommandører og Kommandørkaptajner (og Orlogskaptajner) samt for de Søofficerer, der i det forløbne Aar har gjort Tjeneste ved hans Stab. Forfremmelsesbedømmelserne affattes efter de derfor bestemte Skemaer.

§ 20. Ved forestaaende Forfremmelse til Viceadmiralsgraden eller naar Forholdene iøvrigt maatte give Anledning dertil, vil

I Armékommandoen besættes følgende overordnede Stillinger saaledes:

Chefen for Generalstaben — Stabschef ved Armékommandoen,
Generalinspektøren for Artilleriet — Arméartilleriofficer,
Generalinspektøren for Ingeniørtropperne — Arméingeniør officer,
Generalintendanten — Arméintendant,
Generallægen — Armélæge,
Stabsdyrlægen — Armédyrlæge.

Generaltøjmesteren underlægges Armékommandoen med Hensyn til Park- og Erstatningstjenesten og som Raadgiver i tekniske Spørgsmaal.

Generalinspektøren for Fodfolket er designeret til at føre Befalingen Vest for Store Bælt, indtil Chefen for Generalkommandoen kommer til Stede og selv overtager den direkte Befaling. Derefter stilles han til Raadighed for Armékommandoen.

Generalinspektøren for Rytteriet stilles til Raadighed for Armékommandoen til Anvendelse efter dennes nærmere Bestemmelse.

Ministeriet indhente hans Udtalelse om de tjenstgørende Kontre-admiraler.

§ 21. Efter Ministeriets nærmere Bestemmelse foranlediger han Bekendtgørelser, Meddelelser o. l., der angaar sa mtlige Sø-officerer, bragt til disses Kundskab.

§ 22. De nærmere Enkeltheder med Hensyn til Gennemførelsen af denne Anordning bemyndiges Forsvarsministeren til at iværksætte.

Den ved allerhøjeste Resolution af 17de August 1911 givne Instruks for Viceadmiralen sættes ud af Kraft.

Instruks

for

Chefen for Marinestaben.

(Kgl. Anordning af).

§ 1. Marinestaben, der er umiddelbart underlagt Marine-ministeriet, er Hovedorganet for Forberedelsen af de Opgaver, hvis Løsning i Henhold til Lovens § 1 paahviler Flaaden. Chefen for Marinestaben er Ministeriets og Viceadmiralens Raadgiver i alle Forhold vedrørende Søforsvaret og Krigsforberedelse.

§ 2. Chefen for Marinestaben skal til Stadighed have sin Opmærksomhed henvendt paa alle Forhold, som har Betydning for Søforsvaret og Samvirket med Hæren, og han lader i den Anledning foretage de Undersøgelser og indhenter de Oplysninger, der kræves dertil.

Han har Ret og Pligt til overfor Ministeriet at fremkomme med Forslag til Udvikling af eller Forandring i alle Forhold, der har Betydning for Forsvarets Effektivitet og Flaadens Evne til at løse sine Opgaver.

§ 3. Fra Ministeriet vil der blive ham tilstillet Sager, vedrørende de i § 1 omhandlede Forhold der af Viceadmiralen ønskes behandlede ved Marinestaben.

§ 4. I Sager angaaende Behandling af Spørgsmaal vedrørende Landets Forsvar samt Samvirke mellem Flaaden og Hæren retter han sig efter de herom fastsatte Bestemmelser.

§ 5. Han er berettiget til at træde i direkte Forbindelse og kan korrespondere direkte med Søværnets Myndigheder for at tilvejebringe de Oplysninger, som kræves til Løsningen af de ham paalagte Opgaver.

§ 6. Han kan, efter indhentet Bemyndigelse af Ministeriet overvære Øvelser ombord i udrustede Flaadedele eller andet ud-

§ 2. Han har det øverste militære Ansvar for Søværnets Krigsberedskab og herigennem for Personellets Uddannelse og Materiellets Tilstand, alt inden for Lovgivningens Rammer.

Han har Kommandomyndighed over alt under Søværnet hørende Personel.

§ 3. Han klarlægger over for Ministeren de Opgaver, der kan komme til at foreligge for Søværnet under forskellige Forhold, og han har Ret og Pligt til over for Ministeren at fremsætte saadanne Udtalelser og Forslag, der efter hans Mening er af Betydning for Søværnets Udvikling og Effektivitet.

§ 4. Han foretager efter Forsvarsministerens Direktiv eller paa eget Initiativ Inspektion af

Divisionerne,
Udrustede Flaadestyrker,
Skibe paa selvstændigt Togt,

L. Ny
kinn

LW

rustet Flaademateriel i den Udstrækning, som skønnes af Betydning for Varetagelsen af hans Tjeneste som Chef for Marine-staben.

Sikring
styakens
Framning

§ 7. Ved ~~Sikring~~ ~~Indkaldelse~~, og naar Flaaden sættes paa Krigsfod indgaar Marine-staben i Flaadekommandoen som Flaadekommandostab. I den Anledning paahviler det Chefen for Marine-staben at drage Omsorg for, at det Materiale, der under de nævnte Forhold skal have til Raadighed ved Flaadekommandoen, til enhver Tid kan foreligge i bearbejdet Form.

Charter for Marine-staben

1. Den danske Flåde er en ubestemt og ubestemt...
2. Den danske Flåde er en ubestemt og ubestemt...
3. Den danske Flåde er en ubestemt og ubestemt...
4. Den danske Flåde er en ubestemt og ubestemt...
5. Den danske Flåde er en ubestemt og ubestemt...
6. Den danske Flåde er en ubestemt og ubestemt...
7. Den danske Flåde er en ubestemt og ubestemt...
8. Den danske Flåde er en ubestemt og ubestemt...
9. Den danske Flåde er en ubestemt og ubestemt...
10. Den danske Flåde er en ubestemt og ubestemt...

28 APR. 1933

1. Korrektur fra
Centraltrykkeriet — København K.
Overgaden n. V. 17 - Centr. 1725 - 14.125

001

B. .

MARINEMINISTERIET.

København, den

1933.

Kundgørelse for Søværnet.

1. Kongelig Anordning

angaaende

Instruks for Chefen for Søværnskommandoen.

§ 1. Chefen for Søværnskommandoen staar umiddelbart under Forsvarsministeren.

§ 2. Han har det øverste militære Ansvar for Søværnets Krigsberedskab og herigennem for Personellets Uddannelse og Materiellets Tilstand, alt inden for Lovgivningens Rammer.

Han har Kommandomyndighed over alt under Søværnet hørende Personel.

§ 3. Han klarlægger over for Ministeren de Opgaver, der kan komme til at foreligge for Søværnet under forskellige Forhold, og han har Ret og Pligt til over for Ministeren at fremsætte saadanne Udtalelser og Forslag, der efter hans Mening er af Betydning for Søværnets Udvikling og Effektivitet.

§ 4. Han foretager efter Forsvarsministerens Direktiv eller paa eget Initiativ Inspektion af

Divisionerne,
Udrustede Flaadestyrker,
Skibe paa selvstændigt Togt,

Flyvevæsenet,
Kystdefensionen, samt
Skoler og andre af Søværnets Institutioner,
Myndigheder og Etablissement.

Det paahviler ham i særlig Grad ved Inspektionerne at gøre sig bekendt med Materiellets Tilstand og Personellets Egenskaber og Uddannelse samt med organisationsmæssige og militære Forhold.

Han har Ret til paa sine Vegne at lade Chefen for Marinestaben foretage Inspektioner, saafremt denne har Anciennitet foran vedkommende Myndigheds Chef.

§ 5. Han har under Mobilisering, og naar Sikringsstyrken er formeret, Overledelsen over Søværnets samlede Flaade og Luftmateriel samt af Kystdefensionen.

§ 6. Gennem Marinestaben lader han foretage de Forarbejder, der er paakrævede, for at Søværnet paa bedst mulig Maade kan være i Stand til at løse de Opgaver, det i paakommende Tilfælde kan forventes at komme til at staa overfor til Sikring af Landets Neutralitet og Integritet.

§ 7. Han samarbejder med Chefen for Generalkommandoen i alle vigtige Sager, hvor Samvirke mellem de to Værn er paakrævet.

Det paahviler ham paa alle Omraader, hvor Forholdene gør det ønskeligt, at styrke Samarbejdet mellem Søværnet og Hæren.

§ 8. Han er Rettergangschef i Land og har Myndighed til at paalægge Straf uden Døm, alt i Overensstemmelse med den militære Retsplejelov samt øvrige Love og Anordninger.

§ 9. Ved Forfremmelser til Viceadmiral og Kontreadmiral fremsætter han — ved Forfremmelser til Kontreadmiral dog efter forinden at have indhentet Chefen for Marinestabens Udtalelse — skriftligt sit Synspunkt over for Ministeren.

§ 10. Han har Indstillingsret med Hensyn til Ordensdekorationer og anden allerhøjeste Udmærkelse for Søværnets Personel.

2. Kongelig Anordning

angaaende

Instruks for Chefen for Marinestaben.

§ 1. Marinestaben, er som Chefen for Søværnskommandoens Skole, Hovedorganet for Forberedelsen af de Opgaver, hvis Løsning paahviler Flaaden under Krig, Mobilisering og Sikringsstyrkens Formering.

Chefen for Marinestaben er Ministeriets og Chefen for Søværnskommandoens Raadgiver i alle Forhold vedrørende Søforsvaret og Krigsforberedelsen. Chefen for Marinestaben overtager i Chefen for Søværnskommandoens Fraværelse dennes Kommando og varetager hans Forretninger.

§ 2. Chefen for Marinestaben skal til Stadighed have sin Opmærksomhed henvendt paa alle Forhold, som har Betydning for Søforsvaret og Samvirket med Hæren, og han lader i den Anledning foretage de Undersøgelser og indhenter de Oplysninger, der kræves dertil.

Han har Ret og Pligt til overfor Chefen for Søværnskommandoen at fremkomme med Forslag til Udvikling af eller Forandring i alle Forhold, der har Betydning for Forsvarets Effektivitet og Flaadens Evne til at løse sine Opgaver.

§ 3. Fra Ministeriet vil der blive ham tilstillet Sager vedrørende de i § 1 omhandlede Forhold, der naturligt bør behandles ved Staben.

§ 4. I Sager angaaende Behandling af Spørgsmaal vedrørende Landets Forsvar samt Samvirke mellem Flaaden og Hæren retter han sig efter de herom fastsatte Bestemmelser.

§ 5. Han er berettiget til at træde i direkte Forbindelse og kan korrespondere direkte med Søværnets Myndigheder for at tilvejebringe de Oplysninger, som kræves til Løsningen af de ham paalagte Opgaver.

§ 6. Han kan, efter indhentet Bemyndigelse af Ministeriet, overvære Øvelser om Bord i udrustede Flaadedele eller anden udrustet Flaademateriel i den Udstrækning, som

skønnes af Betydning for Varetagelsen af hans Tjeneste som Chef for Marinestaben.

§ 7. Det paahviler ~~Chefen for~~ Marinestaben at drage Omsorg for, at det Materiale, der under Sikringsstyrkens Formering eller Mobilisering skal have til Raadighed ved Søværnskommandoen, til enhver Tid kan foreligge i bearbejdet Form.

§ 8. ~~Chefen for~~ Marinestaben er Formand i Bedømmelsesraadet for Personel af Officersgruppen, og ved Fremmelser til Kontreadmiral fremsætter han over for Chefen for Søværnskommandoen sin Udtalelse i Sagen.

Den ved allerhøjeste Resolution af 16de August 1923 givne Instruks for Marinestaben sættes ud af Kraft.

Kjøbenhavn, den 16. Februar 1923.

F O R T R O L I G T.

Hermed 1 Bilag.

Kære Jøhnke.

Jeg har nu gennemgaaet det Udkast til henholdsvis ny Kgl. Resol. angaaende Samvirket mellem Hæren og Flaaden og ny Kgl. Resol. angaaende Instruks for Viceadmiralen, og sender Dig det hoslagt tilbage paa samme Maade, som jeg har modtaget det, "uofficielt", med efterfølgende Bemærkninger:

ad I.

Udkast til ny Kgl. Resol. angaaende Samvirket mellem Hæren og Flaaden.

Den hidtidige -- nugældende -- Kgl. Resol. af 17/8 1911 angaaende Kommandoforholdene er fælles for de to Værn og forudsætter, at Viceadmiralen og Generalløjtnanten begge er designerede til Overkommandoen -- henholdsvis Chef for Flaadens Overkommando og Chef for Hærens Overkommando -- alle-rede ved delvis Mobilisering (Sikringsstyrkens Formering) foruden ved fuldstændig Mobilisering.

For saavidt muligt at sikre, at Sikringsstyrkens Formering, Mobiliseringen og Krigsførelsen foregaar i Overensstemmelse med Krigserfaringernes Krav, bør efter min Mening den designerede Kommanderende ogsaa fremtidig have "Overledelsen af Forarbejderne vedrørende Flaadens Anvendelse i Krigstid", saaledes som angivet i den nugældende Kgl. Resol. af 17/8 1911 med de af Marineministeriet i Henhold til samme fastsatte Bestemmelser af 25/8 1911.

i Henhold til Udkastet.
Naar Marineministeriet nu paatænker dette Grundlag ændret, vil dette efter min Formening ikke kunne ske uden For-

handling med Hæren, og saavidt vides, agter Hæren for sit Vedkommende ^{foreløbig} ikke at ændre Grundlaget for Kgl. Resol. af 17/8 1911. Hvis dette bliver Tilfældet (at Grundlaget ikke ændres) vil Generalløjtnanten saaledes vedblivende komme til at staa i Spidsen for Generalstaben og for Krigsforberedelsen og være designeret til saavel ved Sikringsstyrkens Formering som ved Mobilisering (Krigsforhold) at være Chef for Hærens Overkommando.

Skulde alligevel Ministeriet gennemføre den ny Kgl. Resol. i Udkastets Form uden Forhandling med Hæren, vilde det Tilfælde indtræffe under en eventuel Formering af Sikringsstyrken — hvor endda praktisk talt hele Flaaden udrustes og gøres kampberedt — at Generalløjtnanten ikke vil kunne vide, med hvilken maritim Myndighed han skal føre Forhandling, hvis en saadan er nødvendig eller ønskelig. Det kan jo dog ikke være Meningen, at han skal forhandle med Marineministeriet; der maa være en Søofficer — hidtil Viceadmiralen — der har den militære og maritime Kommando, og med hvem han kan føre de nævnte Forhandlinger.

Fraset de ved "Lov om Nedlæggelse af ældre Kystbefæstningsanlæg samt om Ordningen af det faste Kystforsvar" af 7/8 1922 nødvendiggjorte Ændringer i Kommandoforholdene m.H.t. Kjøbenhavns Sødefension og Søbefæstningen, er der saavidt jeg kan se lovmæssigt intet, hverken i denne Lov eller i "Lov om Søværnets Ordning" af 7/8 1922, der nødvendiggør Ændringer i Kgl. Resol. af 17/8 1911 (om Kommandoforholdenes Ordning) eller i de sig dertil sluttende ministerielle Bestemmelser. Heller ikke den ny Hærlov giver Anledning dertil, fraset at 2' Generalkommando udgaar af Ordningen; tværtimod præciserer Bemærkningerne til det vedtagne ^{slar} Lovforslag følgende for Generalløjtnantens Vedkommende i Bemærkningerne til Lovens § 1: "Generalløjtnanten bliver designeret Overgeneral, ligesom den kommanderende General i 1' Generalkommandover ^{distrikt} det nu" Hvorledes det er nu, fremgaa af Kgl. Resol. af 17/8 1911.

Saafrømt Grundlaget for den nuværende Ordning af 17/8 1911 opretholdes, vil der maaske ikke være større Vanskeligheder forbundne med at faa de nugældende ret tungt og unødigt omstændeligt skrevne Bestemmelser simplificerede.

- 0 -

Foruden disse Hovedbetragtninger vedrørende Udkastet bemærkes følgende:

ad Pkt. 1. I de hidtil gældende Bestemmelser er anført, at Defensionschefen deltager i Forhandlingerne vedrørende Samvirket mellem de to Værn ved Forsvaret af Kjøbenhavn mod Søsiden, Denne Bestemmelse mener jeg bør bibeholdes. Ligeledes bør bibeholdes den Bestemmelse, at den kommanderende Admiral og den kommanderende General kan overdrage Cheferne for Marinestaben og Generalstaben, hver paa sine Vegne, at føre disse Forhandlinger.

ad Pkt. 3. I Udkastet er kun anført Defensionschefens Underlægning m.H.t. Hærens Ledelse.

Formentlig bør dette Stykke ændres i Overensstemmelse med Loven (Lov om Nedlæggelse af ældre Kystbefæstningsanlæg samt om Ordningen af det faste Kystforsvar) nemlig (jvfr. Lovens § 2, 2' Stykke): Han er med Hensyn til alle Forhold vedrørende Forsvaret paa Sæen underlagt Flaadens Ledelse og med Hensyn til alle Forhold vedrørende Forsvaret paa og indenfor Kysten underlagt Hærens Ledelse.

ad II. Udkast til ny Kgl. Resol. angaaende Instruks for Viceadmiralen.

Den ny Kgl. Resolutions Formaal maa efter min Mening være som tidligere: Paa det ved Loven angivne Grundlag nærmere at udforme og præcisere Reglerne for Flaadeledelsen, ikke alene naar Flaaden sættes paa Krigsfod, men tillige under normale Forhold og under truende Forhold, for at sikre den fornødne Ensartethed og Fasthed i Ledelsen saavel med Hensyn til

Krigsforberedelsesarbejdet i Fredstid som med Hensyn til Flaadens Bevægelser og Optræden under truende Forhold og ved Overgangen til Krigsforhold.

Nødvendigheden af, at Ordningen klarlægges paa Forhaand er forlængst almindelig anerkendt overalt og fuldt ud bekræftet af de sidste Krigserfaringer.

Den endnu gældende Kgl. Resol. af 17/8 1911, hvis Grundlag er fælles for Flaaden og Hæren, blev da ogsaa affattet i Overensstemmelse med dette overalt i Udlandet allerede den Gang knæsatte og aldeles ubestridelige Princip, og jeg har i en Skrivelse (Fællesskrivelse fra den kommanderende Admiral og Chefen for Flaadens Stab af 16/2 1922 angaaende Forslag til Lov om Søværnets Ordning) udtalt: "Endvidere skal vi med Hensyn til Ordningen af den øverste Flaadeledelse (i Fredstid samt ved delvis eller fuldstændig Mobilisering) udtale, at vi forventer, at denne nærmere fastsættes ved Kgl. Anordning i Overensstemmelse med de under Verdenskrigen indvundne Erfaringer, saaledes som disse har fundet Udtryk ved Nyordningen af den øverste Flaadeledelse i Udlandet efter Krigen."

At forlade dette Princip, saaledes som Udkastet foreslaar ved ikke alene — i Modsetning til den nuværende Ordning — ikke at designere Viceadmiralen til Chef for Flaadens Overkommando under truende Forhold (delvis Mobilisering eller Sikringsstyrkens Formering) men endog ved (jvfr. Udkastets § 2) at udskyde Klarlæggelsen af hans Kommandoomraade, indtil Flaaden sættes paa Krigsfod (Ved fuldstændig Mobilisering) maa jeg betragte som et Tilbageskridt, der vil kunne faa vidtrækkende og skadelig Indflydelse. Forholdet bliver i saa Fald, at Marineministeriet selv direkte disponerer og fordeler det udrustede Flaademateriel, lader udlægge Mine-spærringer etc. efter eget Skøn, og derefter, naar Krigen bryder ud, overdrager Viceadmiralen Ledelsen og dermed Ansvar for, hvad der eventuelt kan følge af de af Ministeriet paa Forhaand truffne Dispositioner.

Denne Ordning vilde være identisk med, at man lod en anden Admiral efter eget Tykke bestemme Flaadens taktiske

Inddeling og strategiske Fordeling og derefter ved Krigens Udbrud gav Viceadmiralen Kommandoen og Ansvar for den anden Admirals Dispositioner og eventuelle Fejlgreb.

For at kunne varetage Krigsforberedelsesopgaverne maa Viceadmiralen nødvendigvis allerede under normale Forhold som hidtil være i Spidsen for Marinestaben og lede Flaadens Krigsforberedelse samt (for Flaadens Vedkommende) til enhver Tid have Overledelsen m.H.t. Forhandlingerne med Hæren.

Men dette Princip er forladt i Udkastet (jvfr. § 6) Viceadmiralen vil kun "efter Omstændighederne" og "efter Ministeriets nærmere Bestemmelse" faa Spørgsmaal henviste til Forhandling mellem Viceadmiralen og Chefen for Generalkommandoen, og iøvrigt behandles Spørgsmaal vedrørende fælles Optræden af de to Værn i Reglen ved Forhandling mellem Cheferne for Marinestaben og Generalstaben.

For det Tilfælde, at Viceadmiralen af eget Initiativ ønsker at rejse et Spørgsmaal vedrørende Samvirket med Hæren, anviser Udkastet en ny og omstandelig Fremgangsmaade, idet Marineministeriet — i Modsetning til den nuværende Ordning og uvist hvorfor — indskydes som Mellemed i Forretningsgangen. (jvfr. Udkastets § 6).

Den nugældende Instruks for Viceadmiralen af 17/8 1911 er delt i 3 Afsnit; nemlig

Som kommanderende Admiral (§§ 1 - 9)

Som Generalinspektør for Søværnet (§§ 10 - 21)

Som Chef for Søofficerskorpset (§§ 22 - 37).

Af disse kan, hvad Realiteten angaar, de to sidste Afsnit ændres, uden at Kommandoforholdene ved delvis eller fuldstændig Mobilisering eller Samvirket med Hæren berøres deraf (jvfr. Kgl. Resol. af 17/8 1911 vedrørende Kommandoforholdene under Krigsberedskab og Mobilisering samt de i Henhold hertil af Marineministeriet og Krigsministeriet udstedte Bestemmelser) og Marineministeriet vil altsaa uden nærmere Forhandling med Hæren kunne foranledige udstedt en ny Kgl. Anordning, i hvilken Afsnit 2 ændres, medens Afsnit 3 (i Overensstemmelse med

den ny Ordning) bortfalder.

Da 1' Afsnit af Instruks for Viceadmiralen (Som kommanderende Admiral) er Led af de i Kgl. Resol. af 17/8 1911 fastsatte Bestemmelser angaaende Kommandoforholdene, der er ensartede for Flaade og Hær og forudsætter, at Viceadmiralen og Generalløjtnanten er designerede som Chefer for Flaadens og Hærens Overkommandoer og som saadanne foresatte for Marinestaben og Generalstaben, kan jeg derfor ikke se, at dette Afsnit kan ændres ensidigt uden forudgaaende Forhandling med Hæren.

ad § 7.

Jeg vilde finde det ønskeligt, om man benyttede Lejligheden til at slaa fast, at Flaadeinspektøren ogsaa kan inspicere Eskadrer, Delinger og Flotiller, da det er ulogisk, at en Flaadeinspektør kunmaa inspicere Skibe paa selvstændigt Togt; han bør efter min Mening baade kunne inspicere Eskadrer og overvære større Øvelser i disse.

Angaaende Inspektion af Orlogsværftet har jeg i sin Tid ført Korrespondance med Ministeriet (min Skrivelse af 14/10 1919 og Ministeriets Skrivelse af 11/10 1920). Ministeriets Bestemmelse gik ud paa, at Flaadeinspektøren efter forudgaaende Meddelelse til Værftschefen kunde bese Værftets Etablissementer, Værksteder, Nybygninger etc., hvorimod inspektionsmæssige Besøg kun omfatter de militære Korpser og Skoler.

Denne Bestemmelse burde efter min Mening ogsaa optages i Instruksen, hvis man ikke vil give Flaadeinspektøren Inspektionsret paa Orlogsværftet.

ad § 13.

Det er vanskeligt at se, ^(Udkastet saa vel som den tidligere) hvorfor Instruksens ^Vpræciserer, at Flaadeinspektøren skal inspicere Sygelukafer og Arrester, men f. Eks. ikke Kommandotsarnet og Centralkommandopladsen e.l. — denne Specifikation bør sikkert stryges, da den synes mig overflødig.

Formentlig maa det med Hensyn til Skibets Journaler og Chefens Ordrebøger være tilstrækkeligt at anføre, at han skal lade sig dem forevise. Endvidere bør ogsaa Næstkommanderendes Ordrebog forelægges.

ad § 16. Formentlig bør Viceadmiralen kunne udtale sig om samtlige Søofficerer, forsaavidt hans Ophold om Bord maatte give ham Anledning dertil.

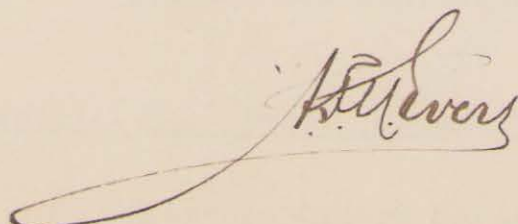
ad § 17. Da Inspektionens Formaal er angivet generelt i de foregaaende §§ (særlig § 10), vil det vistnok være rigtigst at overlade en Viceadmiral selv at bedømme, hvorledes Inspektionen skal udføres og hvad der særlig bør indberettes. En Specifikation som foreslaaet i denne § (bibeholdt fra tidligere Instruks) er sikkert unødvendig.

ad § 22. Det forekommer mig at være formeget forlangt, at Viceadmiralen ogsaa skal udtale sig om Orlogskaptajner.

Sluttelig skal jeg ad § 1 bemærke: Da §'en er baseret paa §§ 6 og 14 i Lov om Søværnets Ordning af 7/8 1922, vilde det være korrekt at tilføje eller at begynde §'en med: I Henhold til Lov om Søværnets Ordning af 7/8 1922 da en Kgl. Resol. jo ikke kan bestemme, hvad der allerede er fastsat ved Lov.

-o-

Under Udarbejdelsen af foranstaaende Bemærkninger har jeg konfereret med Kommandør Wenck, medens jeg, da Behandlingen jo har været "uofficiel" ikke har konfereret med General Wolff om Sagen. Men naar engang Ministeriets endelige Forslag til en ny Kgl. Resol. tilstilles mig til Udtalelse, maa jeg selvfølgelig — i Henhold til den nuværende Kgl. Resol. af 17/8 1911, hvorunder vi jo lever, indtil en ny er traadt i Kraft — forhandle med ham og Marinestaben.

Ja, her har Du altsaa min Opfattelse af Udkastet; Jeg maa beklage at den paa væsentlige Punkter divergerer med Din, men jeg har den Trøst, at der paa Grund af min snarlige Afgang ikke af Nogen kan lægges nogensomhelst personlig Ambition eller Magtbegær til Grund for mine Udtalelser, jeg har kun gerne villet gøre mit til, at Viceadmiralens fremtidige Stilling skulde kunne faa mere Indflydelse paa Forberedelserne til og Ledelsen af det maritime Forsvar.

Ved en Samtale, vi en Gang havde, inden Søværnsloven blev vedtaget, ytrede Du ogsaa paa min Indvending om Viceadmiralens Stilling og hans Forhold til Marinestaben og Forberedelsen af Forsvaret efter den ny Forsvarslov, at det kunde man altid faa ordnet ved Kgl. Resol. Jeg haaber derfor, Du vil stille dig forstaaende overfor de Bemærkninger, jeg har fremsat.

Din hengivne

Kjøbenhavn, den 27. Februar 1923.

Hermed 1 Bilag.

Kære Jøhnke.

Ja, nu har jeg gennemgaaet det mig i Lørdags, den 24/2, tilstillede rettede Udkast til ny Kgl. Resol. og maa jo indrømme, at vi er komne hinanden en Del nærmere.

I Slutningen af nærstående Skrivelse skal jeg anføre de Forslag til Ændringer og Tilføjelser til det rettede Udkast, som jeg foreløbig har at gøre. Men jeg forbeholder mig ved den senere officielle Behandling af Sagen og dermed følgende Forhandling mellem den kommanderende General og mig eventuelt yderligere at fremkomme med saadanne Ændringer og Tilføjelser, som Forhandlingerne og en nøjere Overvejelse af Sagen maatte give mig Anledning til.

Jeg gaar nemlig ud fra som givet, at en Forhandling mellem Marine- og Krigsministeriet og derpaa følgende Forhandling mellem den kommanderende General og mig absolut maa finde Sted og vilde egentlig anse det for ønskeligt, om jeg allerede paa Sagens nuværende Standpunkt kunde sætte General Wolff lidt ind i Sagen.

Om dette sidste Punkt vil Du maaske telefonere til mig.

Forslag til Ændringer og Tilføjelser

til

Udkast til Kgl. Resol. angaaende Samvirket mellem Hæren og Flaaden.

d Punkt 1.

Følgende Ordlyd foreslaas:

1. Generalløjtnanten og Viceadmiralen er saavel under

Freds- som Krigsforhold sideordnede Myndigheder. I Spørgs-
maal vedrørende Samvirket mellem de to Værn saavel under
Freds- som Krigsforhold forhandler
.....
..... Oplysninger. Viceadmiralen og Generalløjtnanten kan, hver paa sine Vegne, overdrage Cheferne for Marinestaben og Generalstaben at føre Forhandlingerne.

Forslag til Ændringer og Tilføjelser
til

Udkast til Instruks for Viceadmiralen.

ad ny § 2, (rødt)

Foreslaas saalydende:

(Han har Overledelsen af Forarbejderne vedrørende Flaadens Anvendelse i Krigstid og Ret til overfor Ministeriet
..... Flaadens øvrige Opgaver.

Jeg kan nemlig ikke se, hvorledes Viceadmiralen i Henhold til Søværnsloven, naar Flaaden sættes paa Krigsfod, kan varetage Ledelsen af udrustet Flaademateriel (jvfr. § 6 og § 14), naar han ikke i Forvejen er inde i Forarbejderne vedrørende og Planlæggelsen af Flaadens Anvendelse i Krigstid.

ad ny § 5 (rødt)

Det i Marginen anførte "Generalløjtnanten" samt det i 3' Linie staaende "og" er formentlig efter de foretagne Rettelser bibeholdt ved en Fejltagelse og foreslaas at udgaa, ligesom det i samme § i Marginen under ^A anførte "eventuelt".

I Stykket ^o (med rødt) foreslaas Ordene "hver paa sine Vegne" tilføjet efter Generalløjtnanten.

Sidste Stykke i § 5, begyndende: "Ønsker Viceadmiralen selv....." foreslaas at udgaa. Stykket synes mig ikke paa sin Plads efter at de to første Linier i det oprindelige Udkast til § 6 (nu § 5) er strøget. Og endvidere kunde jeg ikke tiltræde denne Bestemmelse, hvis den kun skal staa i Viceadmiralens Instruks, men ikke i General-

løjtnantens.

ad § 7.

Jeg maa fremdeles holde det for ønskeligt at Flaadeinspektøren ogsaa kan inspicere Eskadrer og skal henvide til, at § 10 i den nugældende Instruks for Viceadmiralen (Som Generalinspektør for Søværnet) bemyndiger denne til at foretage saadan Inspektion.

Sidste Stykke (med rødt) mærket δ foreslaas saalydende:

"Han kan foretage Inspektion af Orlogsværftets militære Afdelinger samt efter forudgaaende Anmeldelse til Chefen for Orlogsværftet bese dettes Etablissementer, Værksteder, Nybygninger etc."

Ordet Skoler kan udgaa, da der i foregaaende Stykke er nævnt: Søværnets Skoler.

Din hengivne.

Den designerede Overgeneral.

København, den 13/5 1923.

Fortroligt.

O. Nr. 5.

Med 2 Bilag.

Mindest i Sammenligning med de andre Væbne Generalinspektorer, at gøre det muligt for dem både at udføre alle de Forarbejder, som vedrører Mobilisering og Forberedelse for Jylland-Vyens Vedkommande, og tillige at bestyrelse de nævnte Forordninger såvel af Indhold som af Form, der vilde være ønskelige og nødvendige i Anledning af den her tiltænkte

K r i g s m i n i s t e r i e t .

I Skrivelse A.1209 af 16/2 1923 har Ministeriet ønsket Forslag til Andring i Tjenestereglement af 1912 med Hensyn til Generalinspektoren for Fodfolket i Anledning af den her tiltænkte stilling som Højstbefalende i Jylland-Vyen ved Mobilisering.

Jeg havde alt forinden optaget til Overvejelse Spørgsmaalet om de ved Forordningen af 1922 nødvendiggjorte Andringer i Allerhøjeste Anordning af 17/8 1911 med de sig hertil sluttende Bestemmelser af 25/8 1911 og af 28/10 1912, hvilke Andringer navnlig vedrører dels det hidtilværende 2. Generalkommandodistrikt, dels Københavns Forsvar, og det forekommer mig, at det er rettest først at fastslaa de Hovedlinier, nævnte Anordning optrækker for de nævnte Højstbefalendes tjenstlige Virksomhed og derpaa at bygge de mere detaljerede Bestemmelser, der bl.a. gives i Tjenestereglementet. Jeg tillader mig derfor, akent Ministeriets Skrivelse kun angaar Generalinspektoren for Fodfolket, at fremsende mit Forslag til en ændret Allerhøjeste Anordning og herved tillige at komme ind paa Spørgsmaalet om Københavns Forsvar.

Forloven af 1922 har givet Udtryk for, at der kan tilvejebringes et selvstændigt Forvar for hver af Landets to Hoveddele, og den har for saa vidt imødekommet Bagkyndighedens Krav om, at der ogsaa maatte være en særlig Højstbefalende i hver af disse, som Forholdene er lagt saaledes til, at Generalinspektoren for Fodfolket kan overtage den højeste Kommando i Jylland-Vyen. Det vilde herefter uden Tvivl være mest rationelt, om Forholdene for hans Vedkommande ordnedes saaledes, som foreslaaet af den kommanderende General i 2. Generalkommandodistrikt i Skrivelse Fortroligt B.16 af 31/1 d.A., hveraf Generalen har tilstillet mig en Afskrift; men jeg kan ikke se rettere, end at vægtige Grunde taler herimod.

Det vil neppe være særligt uden at reducere Generalinspektørens Stilling som saadan til en lidet tilfredsstillende Rolle, ikke mindst i sammenligning med de andre Vaabens Generalinspektører, at gøre det muligt for ham baade at udføre alle de Forarbejder, som vedrører Mobilisering og Forsvar for Jylland-Fyens Vedkommende, og tillige at bestride de omfattende Forretninger saavel af løbende som af særlig Natur, der vilde paahvile en øverste Kommandomyndighed i Landsdelen under Fredsforhold. Hertil kommer, at der ved Hærløven af 1922 omsider er blevet skabt Enhed i Hærens højeste Kommandoforhold ogsaa i Fredstid gennem en enkelt kommanderende General, og det forekommer mig meget betænkeligt, om man nu ved at gøre Generalinspektøren i det væsentlige til en Blags Arvtager efter den kommanderende General i Jylland-Fyen vilde skyde et Kommandoled ind mellem Hærens Højstbefalende og de jydske Divisioner, medens det naturlige og rigtige maa være, at denne Højstbefalende paa dens Haand har alle tre Divisioner direkte under sin Kommando og direkte kan gøre sin Indflydelse gældende overfor dem alle, hvor han finder det rigtig og nødvendigt. Jeg mener ogsaa den Formening, at den daglige tjenstlige Forbindelse mellem den kommanderende General og Generalinspektøren som Højstbefalende i Jylland under ham vilde støde paa stadige og betydelige praktiske Vanskeligheder, fordi Generalinspektøren med Rette kunne paaberaabe sig sine Pligter og sit Arbejde i sin Egenkab som Generalinspektør.

Jeg maa derfor anse det for rettest at opgive Tanken om at gøre Generalinspektøren til Højstkommanderende i Jylland-Fyen i Fredstid og at indskrænke sig til at lægge alt saaledes til Rette, at han saa vel forberedt som muligt kan overtage denne Stilling ved Mobilisering, saalænge der er Grund hertil; kommer Overgeneralen selv til Stede, er dette Rølleled overflødigt og unyttigt, men der synes mig al Grund til at lade Generalinspektøren forblive til Raadighed for ham, ikke mindst under Hensyn til det lokale Kendskab, Generalinspektøren maa forudsættes at have.

I Overensstemmelse hermed har jeg søgt at forme de for ham givne grundlæggende Bestemmelser i Allerhøjeste Anordning; jeg skal her til knytte følgende Bemærkninger:

Jeg finder det langt mere betegnende at benævne ham "den designerede Hærchef" end blot "den designerede Højstbefalende"; den

Jydsk-fyenske Styrke danner, saalænge den er under hans Befaling, en Hærdel, som Landadelens Forsvar alene kan komme til at paahvile, og som det derfor er naturligt at have en Betegnelse for, f. Eks. "Jydsk-fyenske Korps".

Fremdeles finder jeg det nødvendigt, da den kommanderende General - efter de ham af Krigsministeriet givne Direktiver - har Ledelsen af Landets samlede Forsvar, at præcisere, at Generalinspektøren med Hensyn til alle Forarbejder og Forhold, der vedrører Mobilisering i og Forsvar af Jylland-Fyen, er den kommanderende General direkte underlagt og paa det nævnte Omraade er et udførende Organ for det, den kommanderende General bestemmer; paa den anden Side er det en selvfølge, basde at Generalinspektøren er nøje kendt med den kommanderende Generals Synspunkter, Motiver og Hensigter, og at Initiativ paa det Omraade, der er ham betroet, bevares, og dette maa formentlig være sikret ved Bestemmelsen om, at han skal deltage i alle Overvejelser og Forhandlinger, der vedrører Forsvaret af Jylland-Fyen.

Herefter skal jeg til de Tilføjelser til Tjenestereglementet, som jeg har foreslaaet i medfølgende Bilag, fremsætte følgende Bemærkninger:

Jeg anser det for rettest principielt at bruge Udtrykket "den kommanderende General" fremfor "Den designerede Overgeneral"; muligt burde dette gøres overalt i Tjenestereglementet, men i hvert Tilfælde bør det ske i det her omhandlede Forhold overfor Generalinspektøren, basde fordi denne ifølge sin specielle Stilling ved Mobilisering er knyttet ganske anderledes intimt til den kommanderende General end forskellige andre Hverdigheder, og fordi han alt under Fred staar i bestemt Tjenesteforhold til ham.

Iøvrigt synes det mig heldigst ikke i Reglementet at optage mere end det absolut fornødne fra at præcisere Generalinspektørens tjenstlige Stilling og hans fundamentale Pligter og Rettigheder, dels for ikke at binde sig til Former, Praktis muligt maatte finde mindre heldige, dels fordi der i saa mange Henseender vil nødvendigvis Direktiver og Bestemmelser fra den kommanderende General som den øverste Leder af det samlede Forsvar. Det for Generalinspektøren i hans Egenkab som designeret Forschef som nødvendig

bidragsløst mellem den højeste og de lavestlønne. Lokal-kendskab og Kendskab til Personer og Forhold antager jeg sik-
ker den i postvæsendets Tilfælde ikke kan ske som normalt
ret ved Bestemmelserne i Punkt 4.

bestemt, f. Eks. naar den kommanderende General er i Jyl-
Bestemmelserne i Punkt 5 om hans Bemyndigelse til paa eget Ini-
tiativ i overordentlige Tilfælde at tage Kommandoen anser jeg for
ad A. 2. Det synes mig nødvendigt at optage en Tilføjelse om For-

med Hensyn til Lisbenhavns Beforsvar drejer det sig væsent-
ligt om at fastsætte Linierne for Kommandoforholdene, fordi dis-
se kan veksle i Henhold til Lovens Bestemmelse om, at Beforsat-
ningen med Hensyn til alle Forhold vedrørende "Forsvaret paa Søen"
er underlagt Flaadens Ledelse, med Hensyn til alle Forhold ved-
rørende "Forsvaret paa og indenfor Kysten" Sørens Ledelse, saad-
ligeledes af Hensyn til, at Kystartilleriet er underlagt General-
kommandoen, men i væsentlige Henseender tillige staar direkte
under Sødefensionens Chef. - Jeg tror, det vil være mest praktisk
at knytte mine Kommentarer til de pågældende Punkter i Allerhøjste
Anordning og de sig hertil støttende Bestemmelser og skal der-
for til mit Forslags forskellige Punkter fremsætte følgende Be-
merkninger. 1) Den pågældende Anordnings Punkt 7, 2. Stykke, hert-
Allerhøjste Anordning: Det synes mig nødvendigt at optage en Tilføjelse om For-

Med Hensyn til Lisbenhavns Beforsvar drejer det sig væsent-
ligt om at fastsætte Linierne for Kommandoforholdene, fordi dis-
se kan veksle i Henhold til Lovens Bestemmelse om, at Beforsat-
ningen med Hensyn til alle Forhold vedrørende "Forsvaret paa Søen"
er underlagt Flaadens Ledelse, med Hensyn til alle Forhold ved-
rørende "Forsvaret paa og indenfor Kysten" Sørens Ledelse, saad-
ligeledes af Hensyn til, at Kystartilleriet er underlagt General-
kommandoen, men i væsentlige Henseender tillige staar direkte
under Sødefensionens Chef. - Jeg tror, det vil være mest praktisk
at knytte mine Kommentarer til de pågældende Punkter i Allerhøjste
Anordning og de sig hertil støttende Bestemmelser og skal der-
for til mit Forslags forskellige Punkter fremsætte følgende Be-
merkninger. 1) Den pågældende Anordnings Punkt 7, 2. Stykke, hert-
Allerhøjste Anordning: Det synes mig nødvendigt at optage en Tilføjelse om For-

bindelsen mellem den højeste sø- og landmilitære Myndighed, naar den i paatragende Tilfælde ikke kan ske som normalt bestemt, f. Eks. naar den kommanderende General er i Jylland, den kommanderende Admiral i Kjøbenhavn.

ad A.3. Saa længe det drejer sig om at føre en Søkamp, enten nu Besættningen alene maa optage denne, eller den herved assisteres af vor Flaade eller Dele deraf, sikres Enhed i Besættningens Anvendelse, eventuelt dens Sammenspil med Flaaden, ved dens Underlæggelse under Sødefensionens Chef, eventuelt den kommanderende Admiral. Landforsvarets Myndigheder har her intet at sige; der vil fra deres Side alene kunne blive Tale om at stille mobilt Artilleri til Hjælp, og disse Styrker maa da naturligt under Kampen underlægges den kommanderende Søofficer.

ad A.4. Naar derimod Kampen har Karakter af en Landkaap, hvor Forsvaret til Lands bliver Hovedsagen, idet det drejer sig om Landgangsforseg og endnu mere, hvor det drejer sig om Angreb fra Landsiden, hvor Værker af Besættningen kan gribe ind, maa disses Sammenspil med Kræfterne tillands sikres ved deres Underlæggelse under den, som har den samlede Ledelse af Forsvaret, tillands; Enheden i deres indbyrdes Anvendelse sker gennem Chefen for Kystartilleriet, og disse Værker maa saa længe udgaa af Kommandeforbindelse med Sødefensionens Chef. Det kan tænkes, at dette vil kunne gælde hele Besættningen, og det rigtigste vilde da være, at ogsaa Sødefensionens Chef midlertidigt underlægges den Højstkommanderende af Landforsvaret; men vedens dette ingen Vanskelighed vilde volde, naar den Højstkommanderende var den kommanderende General, lader det sig ikke gøre overfor en Divisionschef eller Kommandanten, naar Sødefensionens Chef er den ældre.

ad A.5. Da allerede Loven fastsætter, at Besættningen under en bestemt Forudsætning er underlagt Flaaden, kan Bestemmelsen i den gældende Anordnings Punkt 7, 2. Stykke, bortfalde. Det kan ikke være Regeringen, som bestemmer, hvornår Besættningen eller Dele deraf skal overgaa fra det

ene Værn til et andet, dette kan alene afgøres paa Stedet
og kan heller ikke vente paa en Afgørelse fra Regeringen,
der desuden næppe vil være saglig kompetent til at træffe
den. Her maa forudsættes foretagende Samarbejde mellem de
to Værns højeste Chefer paa Stedet, og da i Særdeleshed
mellem den kommanderende Admiral og General, og der ses
ingen anden Udvej end hurtigt og resolut at have enhver
Tvivl ved at give den ældste hele Myndigheden og hele An-
svaret. Ganske det samme gælder for Anvendelsen af Besæ-
dningens flydende Materiel.

ad A.6. Redaktionen af 2. Stykke støtter ^{sig} paa samme Betragtning
som ovenfor.

ad B.5. Forhandling forud er nødvendig, fordi Defensionschefen
ikke i alle Forhold har Kystartilleriet under sin Kommando;
Generalkommandoen maa med Hensyn til Personel, Uddannelse
og forskellige Arrangementer have et vægtigt Ord at sige, og
Tidspunktet for Svelser maa forhandles i betimelig Tid for
ikke at bringe Kollission med andre Hensyn.

Bestemmelserne af 25/8 1911, Punkt 4:

ad b.4. Stykke. Defensionschefen kan ikke indsende Forslagene til
den kommanderende General, da han ikke er denne underlagt;
Generalen vil ogsaa komme til Kendskab om dem gennem de
foreskrevne Forhandlinger mellem ham og den kommanderende
Admiral.

ad b.5. Stykke. At give Defensionschefen denne Kommandomyndighed
er nødvendigt, for at han kan forøge det Apparat, netop han
i alt væsentligt skal bruge, saaledes som han finder det
rigtigt.

ad b.6. Stykke. Dette er nødvendigt af samme Grund som ovenfor
nævnt, men der maa i Vjenestereglementets Bestemmelser for
Chefen for Kystartilleriet optages en Forskrift om, at
denne samtidig sender Afskrift af disse Sager til den kom-
manderende General, fordi denne stadigt maa holdes fuldt
orienteret og i Kollissionstilfælde maa kunne forhandle
med den kommanderende Admiral.

Bestemmelserne af 28/10 1912:

ad a.4. Stykke. Ved disse Bestemmelser forekommer det mig, at man

kan sikre Samarbejdet i det rigtige Ager: Kampen paa Esen
er Sædefensionens Sag, men Hæren bør være fuldt orienteret
for efter Lyne at kunne stille sine Kræfter til Raadighed;
Kampen paa og indenfor Kysten er Hærens Sag, og her gælder
det tilsvarende for Defensionschefen.

Jeg skal sluttede tilføje, at jeg havde ventet at kunne forvente
Endnu synes det mig kun nødvendigt at knytte en Bemærkning
til enkelte Punkter i Redaktionen af mit Forslag.

Allerhøjeste Anordning: id Spørgsmaal og tjenstlige Forskrifter
ad A.2. Denne Redaktion synes mig rigtigere og i naturlig
Analogi med Bestemmelsen for den kommanderende General.
Det synes mig ogsaa heldigt at undgaa, hvad den gældende
Anordning udtaler om den kommanderende Ad-
miral: "har Ledelsen af Beforsvaret udenfor Kjøbenhavn", me-
nemlig at dens der om Chefen for den flydende Defension siges: "over-
tager Ledelsen af det saaledes Forsvar af Kjøbenhavn med
saaledes som den er, brugeligt Grundlag for kommende Forhandlinger,

ad A.4. Det synes mig heldigt at holde Bestemmelserne for de
overordnede Stillingers Besættelse i selve Overkommandoen
mindre bindende end tidligere, saaledes at man er frit
stillet med Hensyn til Overkommandoens Formering under
forskellige forskellige Situationer for, hvis det er muligt, at undgaa
dette for omfattende Dimensioner; det nødvendige Samarbejde, saa-
vel under Forberedelsen i Fredstid som under Mobilisering
er sikret ved at stille de paagældende Fyndigheder i Spid-
sen for den dem vedrørende Tjeneste i den mobiliserede Hær.

ad B.2. At den kommanderende General "kun" i den Udtrækning,
Krigsministeriet bestemmer", skulde have Overledelsen af
Forarbejderne til Forsvaret, forekommer mig ret uforstaa-
ligt.

Efter min Anskuelse bør alle Forarbejder netop samles
under ham, saaledes at han kan lægge alt tilrette efter
de af Krigsministeriet givne Direktiver, der ikke mindst

maa have den samlede Hærs Anvendelse for Sje paa Grundlag af politiske Synspunkter.

Bestemmelserne af 28/10 1912:

ad a. Samvirke synes mig naturligt og vel nærmest nødvendigt ogsaa i mindst Fredstid, ikke af B hensyn til Fællessvelser.

Paa de Punkter, der udelukkende vedrører Flaadens Forhold, har jeg ikke ment at burde komme ind.

Overgeneralens Befaling ved Mobilisering af overtagne Kommandoer
over de i Jylland-Lyng værende Tropper samt Ledelsen af disse
Jeg skal sluttelig tilføje, at jeg havde ment at kunne forvente fra Ministeriet at faa Paalæg om at indsende Forslag eller frekomme i Anledning med Udtalelse/af den nødvendige Andring af den omtalte Allerhøjeste Anordning; da nu imidlertid Spørgsmaalet om tjenstlige Forskrifter for Generalinspektøren for Vedfolket foreligger, og jeg, som tidligere anført, formener, at de Hovedlinier for hans specielle Opgave, som optrækkes i den Allerhøjeste Anordning med de heraf følgende ministerielle Bestemmelser, først bør fastslås, har jeg anset det for rettest at indsende hele mit Forslag, uden at det forinden har været muligt at forhandle med den kommanderende Admiral om de Forhold, der vedrører begge Værn; jeg har ogsaa kun tænkt mig, at mit samlede Forslag kunde være et brugeligt Grundlag for kommende Forhandlinger, idet jeg gaar ud fra som naturligt, at der gives mig Lejlighed til at forhandle herom med den ved denne Kænneds Slutning tiltredende nye kommanderende Admiral.

Isvrigt skal jeg henstille til Overvejelse, om det ikke vilde være rettest, da et nyt Tjenestereglement dog formentlig udkræves, i dette at optage de nærmere Forskrifter for Hærens forskellige ovenfor omhandlede Myndigheder, og fremtidigt indskrænke sig alene til en Allerhøjeste Anordning, der fastsætter Hovedlinierne for disses Forhold og navnlig alt, som vedrører begge Værn.

og i det hele skal ogsaa at erholde sig en omfattende Oplysning over alle forholdene o l f f. Betydning for Forvaret af Jylland-Lyng.

AF HENSYN TIL SAMARBEJDET VED MOBILISERING BEHOLDER HAN MED DEN KOMMANDERENDE GENERALS BEYNDIGELSE I HANS ORDRE
Kommandovæbner med de som samlede underliggende Myndigheder og For-

F. A. H.
Piizps. Hofpoh
S e k r e t a r.

A f s k r i f t.

Bilag 1.

Tilføjelser til Tjenestereglementet for

Generalinspektøren for Fodfolket.

5. I overordentlige Tilfælde, hvor enten den kommanderende General
1. Han er designeret til som Korpsschef i Jylland-Fyen under Overgeneralens Befaling ved Mobilisering at overtage Kommandoen over de i Jylland-Fyen varende Tropper samt Ledelsen af disse Landsdeles Forsvar, indtil Overgeneralen maatte komme tilstede for selv at overtage den direkte Kommando, hvorefter Generalinspektøren stilles til Raadighed for Overkommandoen.
 2. Det paahviler ham efter den kommanderende Generals nærmere Direktiver at udføre alle nødvendige Forarbejder til Forsvaret af Jylland-Fyen, hvorved han foruden af sin Stab bistaaes af det særlige Personale, som i den Anledning stilles til hans Raadighed. Resultatet af sine Arbejder indsender han til den kommanderende General.
 3. Han samarbejder herved med Chefen for Generalstaben og kan med Hensyn til Spørgemaal, der vedrører de her omhandlede Forhold, træde i direkte Forbindelse med Hærens forskellige faglige Myndigheder.
 4. Sæmtlige Vest for Store Bælt garnisonerende Myndigheder, Troppesafdelinger m.fl. er Generalinspektøren underlagte i alle Forhold, som vedrører de nævnte Forarbejder; han kan saavel personlig som ved en Officer af sin Stab eller ligestillet til enhver Tid holde sig underrettet om alt vedrørende Forsyninger, militære Stablissementer m.m., deres Lokaleforhold, Ydsevne, Benyttelse o.s.v., ligesom han i det Hele skal søge at erhverve sig en omfattende Oversigt over alle Forhold, der er af Betydning for Forsvaret af Jylland-Fyen.

Af Hensyn til Samarbejdet ved Mobilisering afholder han med den kommanderende Generals Bemyndigelse eller efter hans Ordre Kommandoøvelser med de ham saaledes underlagte Myndigheder og Tropp-

Afskedschefer, saavel som andre Øvelser, der har til Formaal at forberede Afdelinger og Personale til den Tjeneste, der maa antages at ville paaavle dem under Forsvaret af Jylland-Fyen, ligesom han under den kommanderende General kan lede eller deltage i større samlede Øvelser i Jylland-Fyen.

af 25/8 1911 og 25/10 1912.

5. I overordentlige Tilfælde, hvor enten den kommanderende Generals Ordre ikke kan indhentes, eller hvor han skønner det fornødent øjeblikkeligt at handle, tager han Kommandoen over samtlige i Jylland-Fyen værende Afdelinger og kan da forlægge Tropper fra deres Standkvarter eller træffe andre lignende Foranstaltninger, som han anser for nødvendige for Sikring af Landsdelens Forsvar eller for Opretholdelse af lovlig Ro og Orden i den.

6. Skrivelser til den kommanderende General, der vedrører de under Punkt 2-4 omhandlede Arbejder, fremsendes under Adresse "Generalstaben".

Piizfor. Hojpod.
S e k r e t a r.

2. Den kommanderende Admiral overtager efter de her meddelte, allerkøjest stadfæstede Instruktør Ledelsen af det samlede Forsvar som Uden, efter Gældendehedernes tillige Fødsel som Chef for den angivne Del af Flaaden. Han træder som Chef for Flaadens Overkommando som sideordnet Myndighed i Forbindelse med Overgeneralen eller, hvor Gældendehederne i Tilfælde af Gennems Brudelse træder af Landet to Hovedled indtil gøre det uopgørelig nødvendigt, med den højstkommanderende for Forsvaret til Lande i den pågældende Landsdel.

3. Chefen for Kjøbenhavns Søforsvar har den samlede Ledelse af Kjøbenhavns Forsvar paa Land og er herved underlagt den kommanderende Admiral. Når de den foretagne herved underligte Værker

Afskrift.

Bilag 2.

af Kjøbenhavns Besættning helt eller delvis deltaget i Forsvaret paa eller indenfor Kysten, er de dog ganske Chefen for Kystartilleriet

Andringer i Allerhøjeste Anordning

af 17/8 1911 og de sig hertil sluttende Bestemmelser

af 25/8 1911 og 28/10 1912.

A. Under Krigsforhold samt ved fuldstændig eller delvis Mobilisering træder følgende Bestemmelser i Kraft:

1. Den kommanderende General overtager Ledelsen af det samlede Forsvar til Lands efter de ham meddelte, allerhøjst stadfæstede Instrukser og træder som Overgeneral som sideordnet Myndighed i Forbindelse med den kommanderende Admiral.

Den designerede Korpschef i Jylland-Fyen overtager under Overgeneralens Befaling Kommandoen over de i Jylland-Fyen værende Tropper samt Ledelsen af denne Landsdels Forsvar, indtil Overgeneralen maatte komme til Stede og selv overtager den direkte Kommando.

Forlader Overgeneralen Sjælland, overgaar Kommandoen over de herværende Tropper og Ledelsen af denne Landsdels Forsvar under hans Overbefaling til den ældste paa Sjælland tilstedeværende Troppechef, respektive Kommandanten i Kjøbenhavn.

2. Den kommanderende Admiral overtager efter de ham meddelte, allerhøjst stadfæstede Instrukser Ledelsen af det samlede Forsvar paa Søen, efter Omstændighederne tillige Posten som Chef for den østgaaende Del af Flaaden. Han træder som Chef for Flaadens Overkommando som sideordnet Myndighed i Forbindelse med Overgeneralen eller, hvor Omstændighederne i Tilfælde af dennes Fraværelse fra en af Landets to Hoveddele maatte gøre det uøngangelig nødvendigt, med den Højstkommanderende for Forsvaret til Lands i den paagældende Landsdel.

3. Chefen for Kjøbenhavns Besættning har den samlede Ledelse af Kjøbenhavns Forsvar paa Søen og er herved underlagt den kommanderende Admiral. Naar de den førstnævnte herved underlagte Verker

6. af Kjøbenhavns Sæbefæstning helt eller delvis deltager i Forsvaret paa eller indenfor Kysten, er de dog gennem Chefen for Kystartilleriet underlagte Overgeneralen eller i Tilfælde af dennes Fraværelse fra Sjælland den ældste her tilstedeværende Troppechef, respektive Kommandanten i Kjøbenhavn.

Spørgsmaalet om dette Kommandoforhold afgøres af den ældste af de to land- og sømilitære Myndigheder under den paagældende Situation, ordentligvis Overgeneralen og den kommanderende Admiral, eller i deres Fraværelse henholdsvis den ældste paa Sjælland tilstedeværende Troppechef (Kommandanten i Kjøbenhavn) og Chefen for Sædefensionen.

7. Paa lignende Maade afgøres Spørgsmaalet om Raadighed over Materiel af Flaaden, der er underlagt Chefen for Sædefensionen, i Tilfælde af, at Sæbefæstningen eller Dele deraf under Forvar paa eller indenfor Kysten underlægges de landmilitære Myndigheder.

4. Hærens Overkommandostab underlægges Overgeneralen.

I den mobiliserede Hær besættes følgende overordnede Stillinger saaledes:

	Chefen for Generalstaben	ansættes som Stabschef ved Overkommandoen,
	Generalinspektøren for Artilleriet	- - - Arméartilleriofficer,
1.	Generalinspektøren for Ingeniørtropperne	- - - Arméingeniérofficer,
1.	Generalintendanten	- - - Arméintendant,
1.	Generallægen	- - - Armélæge,
1.	Stabedyrlægen	- - - Armédyrlæge.

Generalstjemeesteren underlægges Overgeneralen med Bessyn til Park- og Erstatningstjenesten og som Raadgiver i tekniske Spørgsmaal.

Generalinspektøren for Vedfolket er designeret Korpschef i Jylland-Byen for her at overtage Kommandoen indtil Overgeneralens Ankomst til disse Landsdele, hvorefter han stilles til Raadighed for Overgeneralen.

Generalinspektøren for Rytteriet stilles til Raadighed for Overgeneralen til Anvendelse efter dennes nærmere Bestemmelse.

5. Flaadens Overkommandostab underlægges den kommanderende Admiral; den sammensættes efter Marineministeriets nærmere Bestemmelse.

6. Naar Materiel, henhørende til den ssgaaende Del af Flaaden, for kortere eller laengere Tid er knyttet til Kjsbenhavn, kan det underlægges Chefen for Ssdefensionen i det Omfang, som Regeringen maatte bestemme. I Komme til at indtage under Mobiliserings- og Krigsforberedelse Regeringen træffer - undtagen for saa vidt angaar Kjsbenhavns Forsvar - Bestemmelse om, naar Dele af det ene Værn skal
3. Generalinspektøren for Vedfolket udfører som designeret Korpsoverlægges det andet. Naar saadan Bestemmelse ikke rettidigt chef i Jylland-Fyen efter den kommanderende Generals nærmere kunnet træffes, og Enhed i Optræden af de tilstedevarende Dele Direktiver de nødvendige Forarbejder for Forsvaret af Jylland-af de to Værn er nødvendig, tager den eldste af de to land- og Fyen og Hestens Herved Foruden af sin Stab af de Kræfter, som militære Myndigheder under den paagældende Situation Kommandant den Anledning stilles til hans Rædighed.
- doen.
4. Den kommanderende Admiral skal i den Udtrækning, som Marine-
7. Forsvarsministeren (Krigsministeren og Marineministeren) bemyndiget bestemme, have Overledelsen af de for Forsvaret diges til at lade de nævnte Stabe og Afdelinger i Overkommando- nødvendige Forarbejder.
- erne oprette og de ovenfor givne Bestemmelser træde i Kraft, Disse udføres ved Foranstaltning af Chefen for Flaadens naar han (de) af Hensyn til mulig forestaaende Mobilisering ansab, der underlægges den kommanderende Admiral med Hensyn til ser en saadan Foranstaltning for snkelig til Fremme for Udførelsen af det ham saaledes overdragne Hverv.
- svarsforberedelserne.
3. Chefen for Kjsbenhavns Ssdefension har Ledelsen af saadanne
- B. I Overensstemmelse med forestaaende Ordning skal i Fredstid følgende Bestemmelser vare gældende:
- eller ved Udførelsen af disse Forberedelse til dens Anvendelse, som vedrører Forsvaret paa Ss-
1. I Spørgsmaal vedrørende fælles Optræden af de to Værn forhandler den kommanderende General med den kommanderende Admiral eller - paa disses Vegne - Chefen for Generalstaben med Chefen for Flaadens Stab. Vedrører Forhandlingerne Forsvaret af Kjsbenhavn deltager tillige Chefen for Ssdefensionen deri.
0. De nærmere Indlitheder med Hensyn til Udførelsen af disse Bestem-
2. Den kommanderende General har Overledelsen af de for Anvendelsen af den samlede Hær og for Landets Forsvar nødvendige Forarbejder paa Grundlag af de af Krigsministeriet givne Direktiver. De udføres af Chefen for Generalstaben i Forbindelse med de i denne Resolutions Punkt A.4. nævnte Officerer og Embedsmænd, hvilke alle underlægges den kommanderende General med Hensyn
- a. til Udførelsen af det ham saaledes overdragne Hverv. I Overvejelserne vedrørende Forsvaret af Kjsbenhavn deltager Kommandanten i Kjsbenhavn. I Overvejelserne vedrørende Forsvaret af Jylland-Fyen deltager den designerede Korppechef for Jylland-Fyen.

Det tjenstlige Forhold for de ovennævnte Myndigheder af Hæren ved Ledelsen og Udførelsen af Forsvarsforberedelserne vil være at fastsætte i saa høj Overensstemmelse som muligt med de Stillinger, de vil komme til at indtage under Mobiliserings- og Krigsforhold.

3. Generalinspektøren for Fodfolket udfører som designeret Korpschef i Jylland-Fyen efter den kommanderende Generals nærmere Direktiver de nødvendige Forarbejder for Forsvaret af Jylland-Fyen og bistaaes herved foruden af sin Stab af de Kræfter, som i den Anledning stilles til hans Raadighed.

4. Den kommanderende Admiral skal i den Udstrækning, som Marineministeriet bestemmer, have Overledelsen af de for Forsvaret nødvendige Forarbejder.

Disse udføres ved Foranstaltning af Chefen for Flaadens Stab, der underlægges den kommanderende Admiral med Hensyn til Udførelsen af det han saaledes overdragne Hverv.

5. Chefen for Kjøbenhavns Sødefension har Ledelsen af saadanne større Væbner ved Søbefæstningen og øvrige saadanne Forberedelser til dens Anvendelse, som vedrører Forsvaret paa Søen. Han forhandler forinden med den kommanderende General saavel om Tidspunktet for de førstnævntes Afholdelse som om alle saadanne Forhold, der berører Kystartilleriets tjenstlige Stilling under den kommanderende General.

C. De nærmere Enkeltheder med Hensyn til Gennemførelsen af denne Resolution bemyndiges Forsvarsministeren (Krigs- og Marineministeren) til at iværksætte.

Andringer i Bestemmelserne af 25/8 1911, Punkt 4.

a. Den kommanderende Admiral har som designeret Chef for Flaadens Overkommando Overledelsen af Forarbejderne vedrørende Flaadens Anvendelse i Krigstid.

Han klarlægger de forskellige Opgaver, der kan komme til at foreligge til Løsning, og angiver, hvorledes det til Hædning af Sæddefensionen deltager i alle Forhandlinger mellem den stillede Personel og Materiel bør komme til Anvendelse.

Om Forberedelse af Samvirke mellem Flaade og Hær forhandler han med den kommanderende General. I disse Forhandlinger deltager Chefen for Flaadens Stab og Chefen for Generalstabten. Vedrører Forhandlingerne Søforsvaret af Kjøbenhavn, deltager tillige Søforvarer paa Spen og kan herved træde i direkte Forbindelse med Sæddefensionens Chef i disse; vedrører de Jylland-Fyens For-

den kommanderende General, Chefen for Generalstabten og Chefen svar, deltager den designerede Korpschef i denne Landsdel i den. Man kan overdrage Chefen for Flaadens Stab at føre disse Forhandlinger paa sine Vegne.

Han lader Chefen for Sæddefensionen udarbejde Planer og Bestemmelser for Kjøbenhavns Forsvar paa Spen.

Efter Forhandlingerne med den kommanderende General til Udarbejdelse af Forslag, der behøver ministeriel Stadfæstelse af Begyndning vedrørende Søforsvaret paa Spen samt vedrørende de for at kunne bringes til Udførelse, indsendes Forslagene af den kommanderende Admiral og den kommanderende General i Forening saavel til Marine- som til Krigsministeriet, saafremt de omhandler Forhold, der vedrører begge Værn. Omhandler Forslagene kun Forhold, der vedrører Søværnet, indsendes de af den kommanderende Admiral til Marineministeriet med Oplysning om de stædfundne

Under Samarbejde med Chefen for Flaadens Stab skal han Forhandlinger.

Forarbejderne vedrørende Flaadens Anvendelse i Krigstid lader han udføre ved Flaadens Stab, i hvilken Anledning han stiller denne til Bearbejdelse og Ekspedition alle Sager vedrørende Krigsforberedelsen, og kan desuden til Staben henvise andre Sager vedrørende Søforsvaret i Almindelighed, Flaadens Organisation m.m.

Han holder Marineministeriet underrettet om de ved Forarbejderne vundne Resultater og om de Direktiver, Instruktioner og Planer m.m., der foreligger til de forskellige Opgavers Løsning.

Er der designeret en særlig Chef for Farvandseskadren, drager han Omsorg for, at denne Chef er fortrolig med de Opgaver, han kan blive stillet over for, og giver ham Adgang til at gøre sig bekendt med de Forarbejder, der foreligger for Flaadens An-

- ændring i Krigstid. Ministeret med Hensyn til foran nævnte Svæl-
ser og Forberedelser; fra Chefen for Kystartilleriet naar alle
- b. Chefen for Sødefensionen deltager i alle Forhandlinger mellem
Kommanderende Admiral og den kommanderende General vedrøren-
de Forberedelse af Samvirke mellem Flaade og Hær, for saa vidt
- c. de angaar Søforsvaret af Kjøbenhavn. Ministeriets og den komman-
derende Admiral. Han uderbejder Planer og Bestemmelser for Kjøbenhavns
Forsvar paa Søen og kan herved træde i direkte Forbindelse med
den kommanderende General, Chefen for Generalstaben og Chefen
for Kystartilleriet. Han modtager fra den kommanderende General
Meddelelse om alle Forhold vedrørende Kjøbenhavns Søbefæstning,
som kan være af Betydning for ham i hans Egenskab som Leder af
Kjøbenhavns Forsvar paa Søen, og om hverledes Søbefæstningen ag-
tes anvendt ved Forsvaret paa og indenfor Kysten; han holder paa
sin Side den kommanderende General underrettet om alle Forhold
af Betydning vedrørende Forsvaret paa Søen samt vedrørende de
ham underlagte maritime Kræfter og Mulighederne for deres Med-
virkning ved Forsvaret paa og indenfor Kysten. Han drager endvidere Omsorg for, at det Materiale, der
isvrigt vil være Brug for ved Ledelsen af det nævnte Forsvar,
til enhver Tid foreligger i bearbejdet Form. Under Samarbejde med Chefen for Flaadens Stab skal han
have sin Opmærksomhed henvendt paa, hvad der kan foretages til
Fremme af Hovedstadens Forsvar mod Søen. Eventuelle Forslag
i saa Henseende fremsætter han for den kommanderende Admiral.
Han leder saadanne større Svælser ved Søbefæstningen
saavel som svrige saadanne Forberedelser til dens Anvendelse,
som vedrører Forsvaret paa Søen; han forhandler forinden med
den kommanderende General saavel om Tidspunktet for de nævnte
Svælser Afholdelse som om alle saadanne Forhold, der berører
Kystartilleriets tjenstlige Stilling under den kommanderende
General. Under Svælserne saavel som med Hensyn til de omtalte
Forberedelser har Defensionschefen i alt, hvad der vedrører dis-
se, Kommandomyndighed over Søbefæstningen.
- d. Den kommanderende Defensionschefen har til enhver Tid Adgang til at over-
være Svælser, Prøver, Forsøg m.m. overalt ved Søbefæstningen

og har tillige Inspektionsret med Bensyn til foran nævnte Avelser og Forberedelser; fra Chefen for Kystartilleriet gaar alle Tjenestesager, der vedrører disse Forhold, direkte til Defensionschefen.

- c. Chefen for Flaadens Stab er Marineministeriets og den kommanderende Admirals nærmeste Medhjælper i alle Spørgsmaal vedrørende Krigsforberedelsen. Under den kommanderende Admirals Overledelse paahviler det ham at sørge for, at det Materiale, der skal have til Raadighed ved Flaadens Overkommando under Krigsforhold, til enhver Tid foreligger i bearbejdet Form.

Under Samarbejde med Chefen for Generalstaben skal han have sin Opmærksomhed henvendt paa alle Forhold, som har Betydning for Landets Forsvarsvæsen og Krigsføringen. Han indsender til Marineministeriet og til den kommanderende Admiral Oplysninger om, hvad der fremkommer af Interesse paa de nævnte Omraader.

Han lader de Sager behandle ved Flaadens Stab, som henvises dertil af Marineministeriet eller den kommanderende Admiral, men har isvrigt Ret og Pligt til at fremkomme med Forslag til Udvikling af og Forandring i alle Forhold, der har Betydning for Søforsvarets Effektivitet og Flaadens Evne til at løse sine Opgaver.

Alle Oplysninger, som han skønner nødvendige til Fremme af de ham paahvilende Arbejder, tilvejebringer han ved direkte Henvendelser til Søværnets Myndigheder og til Chefen for Generalstaben.

Han deltager i Forhandlingerne vedrørende Samvirke mellem Flaade og Hær i Krigstid og kan efter den kommanderende Admirals Bestemmelse og paa dennes Vegne forhandle herom med Chefen for Generalstaben.

rikt med Oplysning om de stedfundne Forhandlinger.

- b. Chefen for Generalstaben skal ved de Hær i Forhold til Tjenest-Andringer i Bestemmelserne af 28/10 1912.

- a. Den kommanderende General forhandler med den kommanderende Admiral i alle Spørgsmaal vedrørende Forberedelse af Samvirke mel-

len Hær og Flaade; i disse Forhandlinger deltager Chefen for Generalstaben og Chefen for Flaadens Stab. Vedrører Forhandlingerne Søforsvaret af Kjøbenhavn, deltager tillige Sødefensionens Chef i disse; vedrører de Jylland-Fyen, deltager den designerede Korpschef i denne Landsdel i dem.

Den kommanderende General kan overdrage Chefen for Generalstaben at føre Forhandlingerne paa sine Vegne.

Paa det gennem ovennævnte Forhandlinger tilvejebragte Grundlag kan den kommanderende General eller paa hans Vegne Chefen for Generalstaben træde i direkte Forbindelse med Chefen for Sødefensionen.

Den kommanderende General holder Defensionschefen underrettet om alle Forhold vedrørende Kjøbenhavns Søbefæstning, som kan være af Betydning for denne i hans Egenskab som Leder af Kjøbenhavns Forsvar paa Søen, og meddeler ham tillige, hverledes Søbefæstningen agtes anvendt ved Forsvaret paa og indenfor Kysten. Defensionschefen holder paa sin Side den kommanderende General underrettet om alle Forhold af Betydning vedrørende Forsvaret paa Søen samt vedrørende de ham underlagte maritime Kræfter og Muligheden for deres Medvirkning ved Forsvaret paa og indenfor Kysten.

Fører Forhandlingerne mellem den kommanderende General og den kommanderende Admiral til Udarbejdelse af Forslag, der behøver ministeriel Stadfastelse for at kunne bringes til Udførelse, indsendes Forslagene af den kommanderende General og den kommanderende Admiral i Forening saavel til Krigs- som til Marineministeriet, saafremt de omhandler Forhold, der vedrører begge Værn. Omhandler Forslagene kun Forhold, der vedrører Hæren, indsendes de af den kommanderende General til Krigsministeriet med Oplysning om de stedfundne Forhandlinger.

- b. Chefen for Generalstaben skal ved de ham i Monhold til Tjenestereglementets Punkt 143 paahvilende Underregølgelser af alle Forhold, der har Betydning for Landets Forsvarsvæsen og Krigsføringen, samarbejde med Chefen for Flaadens Stab, saafremt de behandlede Spørgsmaal kræver Samvirke mellem de to Værn.

Udkast til

Saafrømt han ved de ham paahvilende Arbejder har Brug
 Egl. Resolutionen angaaende Forsvarets Ledelse og
 for maritime Oplysninger, henvender han sig herom direkte til
 Samvirket mellem Hæren og Flaaden.
 Chefen for Flaadens Stab.

1. Hans Høj deltager i Forhandlingerne mellem den kommanderende General og den kommanderende Admiral vedrørende Samvirke mellem Hær og Flaade i Krigstid og kan efter Bestemmelse af den kommanderende General og paa dennes Vegne forhandle herom med Chefen for Flaadens Stab (jfr. "a" 1ste og 2det Stykke), ligesom han som anført i "a", 3die Stykke og i Kundgørelse for Hæren B.15/1911
2. Punkt 4 b. kan træde i direkte Forbindelse med Chefen for Sødefensionen.
3. Hærens Overkommando.....
4. Viceadmiralen overtager, indtil anden Bestemmelse maatte blive truffet, som kommanderende Admiral (Flaadechef og Chef for Flaadens Overkommando) Ledelsen af det saaledes Søforsvar efter de ham meddelte, allerhøjest stadfæstede Instruksær. Han træder som Chef for Flaadens Overkommando som sideordnet, Myndighed, i Forbindelse med Chefen for Hærens Overkommando (Chefen for Generalkommandoen)
5. Ledelsen af det saaledes Søforsvar foregaar paa Hærens Marinestaben der indgaar i Flaadens Overkommando og underlægtes Søens Chef, *P. J. K. K.*
Sekretar.
6. Chefen for Kjøbenhavns Bødefension overtager den saaledes Ledelse af Kjøbenhavns Søforsvar og er med Hensyn til alle Forhold vedrørende Forsvaret paa Søen underlagt Flaadens Overkommando. Med Hensyn til alle Forhold vedrørende Forsvaret paa og indenfor Kysten er han underlagt Hærens Overkommando (Generalkommandoen).
7. Forsvarsministeren (Krigsministeren og Marineministeren) beordres til at lade de nævnte Overkommandoer oprette og de eventuelle givne Bestemmelser træde i Kraft, naar han (de) af Hensyn til truende Forhold ønsker en saadan Foranstaltning for ønskelig til Sikring af Landets Neutralitet og til Fremme for Forsvarsforberedelserne.

B. I Overensstemmelse med foranstaaende Ordning skal under normale Forhold følgende Bestemmelser være gældende:

1. I Spørgsmaal vedrørende fælles Opførelsen af de to Værn forhandler Chefen for Marinestaben med Chefen for Generalstabten.

Efter Forsvarsministerens (Marineministerens og Krigsministerens)

Kgl. Resolution angaaende Forsvarets Ledelse og
Samvirket mellem Hæren og Flaaden.

1. Hans Majeestet Kongen har under..... allerhøjest
resolverteret som følger:

A. Under Krigsforhold samt ved fuldstændig Mobilisering og ved
Formering af Sikringsstyrken træder følgende Bestemmelser i
Kraft:

1.
2.
3. Hærens Overkommando.....
4. Viceadmiralen overtager, indtil anden Bestemmelse maatte blive
truffen, som kommanderende Admiral (Flaadechef og Chef for Flaa-
dens Overkommando) Ledelsen af det samlede Søforsvar efter de
ham meddelte, allerhøjest stadfæstede Instrukser. Han træder som
Chef for Flaadens Overkommando som sideordnet Myndighed i Forbin-
delse med Chefen for Hærens Overkommando (Chefen for Generalkomman-
doen).
5. Ledelsen af det samlede Søforsvar foregaar gennem Marinestaben,
der indgaar i Flaadens Overkommando og underlægges dennes Chef.
6. Chefen for Kjøbenhavns Sjødefension overtager den samlede Le-
delse af Kjøbenhavns Søforsvar og er med Hensyn til alle Forhold
vedrørende Forsvaret paa Søen underlagt Flaadens Overkommando.
Med Hensyn til alle Forhold vedrørende Forsvaret paa og indenfor
Kysten er han underlagt Hærens Overkommando (Generalkommandoen).
7. Forsvarsministeren (Krigsministeren og Marineministeren) bemyn-
diges til at lade de nævnte Overkommandoer oprette og de ovenfor
givne Bestemmelser træde i Kraft, naar han (de) af Hensyn til
truende Forhold anser en saadan Foranstaltning for ønskelig til
Sikring af Landets Neutralitet og til Fremme for Forsvarsforbe-
redelserne.

B. I Overensstemmelse med foranstaaende Ordning skal under nor-
male Fredsforhold følgende Bestemmelser være gældende:

1. I Spørgemaal vedrørende fælles Optræden af de to Værn ferhand-
ler Chefen for Marinestaben med Chefen for Generalstaben.

Efter Forsvarsministerens (Marineministerens og Krigsministerens)

nærmere Bestemmelse kan efter Omstændighederne Spørgsmaal vedrørende fælles Optræden af de to Værn henvises til Forhandling mellem Viceadmiralen og Chefen for Generalkommandoen. Chefen for Marinestaben og Chefen for Generalstaben deltager i disse Forhandlinger, til hvilke andre Myndigheder af de to Værn kan tilkaldes for at give de fornødne Oplysninger.

2.
3.
4. Marinestaben, der er Hovedorganet for Forberedelsen af de Opgaver, hvis Løsning i Henhold til Lov om Søværnets Ordning (1890) påhviler Flaaden, udfører de hertil fornødne Stabsarbejder. Chefen for Marinestaben er umiddelbart underlagt Marineministeriet.
5. Chefen for Kjøbenhavns Sødefension leder større Øvelser og øvrige Forberedelser til Søbefæstningens Anvendelse ved Kjøbenhavns Forsvar paa Søen.

C. De nærmere Enkeltheder med Hensyn til Gennemførelsen af de nævnte Resolution samt de ved den nødvendiggjorte Ændringer i de gældende Reglementer bemyndiges Forsvarsministeren (Marineministeren og Krigsministeren) til at iværksætte.

II. Hans Majestæt Kongen har under allestøst højest resolveret som følger:

De ved allerhøjeste Resolutioner af 17/8 1911 givne Bestemmelser vedrørende Forsvarets Ledelse m.v. sættes ud af Kraft

Kjøbenhavn, den 28' Marts 1923.

Til

Marineministeriet.

Med Skrivelse af 17' ds. A.Nr. 2380 har Ministeriet tilstillet mig Udkast til ny Kgl. Resolution angaaende Samvirket mellem Hæren og Flaaden og Instruks for Viceadmiralen.

Da jeg imidlertid efter et Par Dages Ildebefindende først den 19' ds. kunde beskæftige mig med ovennævnte Udkast, satte jeg mig straks i Forbindelse med den kommanderende General og anmodede ham ved Skrivelse af 20' ds. Nr. 100 om snarest belejligt at komme til Stede ved et Møde til indledende Forhandling. Den 22' ds. indhentede jeg derefter Meddelelse fra Generalen, at det vilde være ham umuligt at give Møde før Mandag den 26' ds.

Sidstnævnte Dag afholdtes et Møde mellem den kommanderende Admiral, den kommanderende General og Chefen for Marinestaben. Chefen for Generalstaben var forhindret i at komme til Stede. I dette Møde diskuteredes Spørgsmaalet i store Træk, hvorefter det besluttedes at lade de to sidstnævnte Myndigheder foretage de indledende Overvejelser og derefter indberette til den kommanderende General og den til 1' April tiltrædende ny Viceadmiral samt at fremme Arbejdet mest muligt idet man dog var paa det Rene med, at det paagældende Arbejde vilde kræve nogen Tid.

A f s k r i f t

Heraf følger imidlertid med Nødvendighed, at den Mand, som
Chefen for Generalstaben.
Kjøbenhavn, den 15/5 1923. Fortroligt O.Nr.19.

selv har Lejlighed til at forberede Midlerne paa den Maade, han
anser for den rette.

Den designerede Overgeneral.

Rigtigheden heraf vil formentlig bedst erkendes ved et Tilbage

blik. I Anledning af de ved den nye Hærlov nødvendiggjorte Ændring
er i de nugældende Bestemmelser angaaende de højere Kommandoforhold
og Samvirken mellem de to Værn og de derved foranledigede Forhandling-
er med Viceadmiralen og Chefen for Marinestaben vedrørende Udkast til
en ny kongelig Resolution angaaende de højere Kommandoforhold i Stedet
for Resolutionen af 17/8 1911 skal jeg under Hensyn til disse Forholds
store Betydning for Krigsforberedelsen fremsætte følgende Redegø-
relse:

De Bestemmelser, der tages med Hensyn til den højere Styrelse af
Hæren og Flaaden i Fredstid og til Forsvarets Ledelse i Krigstid, er
af afgørende Betydning for den Nytte, man faar af Landets Forsvars-
væsen. Del af den sidstnævnte overtoges af Arméens Intendantur, der

I Fred er det en Nødvendighed, at der er Enhed i Ledelsen af
Krigsforberedelsen, ikke blot denne taget i snævrere Forstand -Forbe-
redelsen til Overgang fra Fredsfod til Krigsfod- men ogsaa Krigsfor-
beredelsen i udvidet Forstand: Organisatoriske Foranstaltninger, Ma-
teriellets Udvikling og Uddannelsen.

Det er en Selvfølge, at denne Enhed maa være til Stede i Hæren
saavel som i Flaaden -indenfor hvert af disse Værn for sig- idet da
den nødvendige Enhed i den hele Forsvarsforberedelse til Lands og til
Søs maa tilvejebringes gennem et Samarbejde mellem Værnene, hvilket
iøvrigt allerede til en vis Grad vil være sikret gennem en fælles
Forsvarsminister.

I Krig er Enhed i Ledelsen af endnu større Betydning. At skabe
en for Hær og Flaade fast organiseret Overkommando vilde imidlertid
ikke være nødvendigt og derfor heller ikke rigtigt, men indenfor det
enkelte Værn maa Enheden i Kommandoen være til Stede, og der maa være
skabt fuld Sikkerhed for en sagkyndig Ledelse, der kan virke med den
fornødne Frihed, da det vil være den, der kommer til at bære Ansvaret

Heraf følger imidlertid med Nødvendighed, at den Mand, som skal tage Ledelsen af Hæren i Krig, allerede udpeges i Fredstid og ikke blot er fuldt fortrolig med de Midler, han skal anvende, men selv har Lejlighed til at forberede Midlerne paa den Maade, han anser for den rette.

Rigtigheden heraf vil formentlig bedst erkendes ved et Tilbageblik paa visse Begivenheder under vore sidste Krige saavel som af den Maade, hvorpaa Krigsforberedelsens Interesser er varetaget i Tiden efter disse Krige.

Spørgsmaalets historiske Udvikling.

Før 1848 udøvedes Kommandomyndigheden over Hæren af Kongen, der derved bistodes af et Kancelli, medens de materieladministrative Sager styredes temmelig selvstændig af Generalkrigskommissariatskollegiet. Kommando og Administration var altsaa skarpt adskilt.

Med den i 1848 indførte konstitutionelle Forfatning overgik saavel Kommando som Administration til Krigsministeriet. En væsentlig Del af den sidstnævnte overtoges af Arméens Intendantur, der oprettedes som et Departement i Ministeriet.

Den ny Ordning maatte straks i den første slesvigske Krig staa sin Prøve.

I 1848 udnævntes først en Stabschef og derefter en Overgeneral, skønt det havde været naturligere, om Forholdet havde været omvendt. Af de to Korps, der oprettedes, blev kun det nørrejydske Armékorps underlagt Overkommando, medens det slesvigske venstre Flankekorp til Trods for, at det skulde optræde i samme Landsdel, i Begyndelsen stilledes uafhængig af Overkommando og endog modtog en i Ministeriet udarbejdet hemmelig Instruks, der indeholdt en Felttogsplan, ganske uafhængig af, hvad Overkommando maatte bestemme. Samtidig med, at Korpsenes Forening fandt Sted, indtraf Ministerens Adjutant med Anvisning til, hvorledes Fjenden, der havde samlet sin Styrke ved Flensborg, skulde angribes. Da Ministeren ikke kendte det mindste til Fjendens Dispositioner, kunde Overkommando naturligvis ingen Hensyn tage til Anvisningen.

*) General Hansen havde nu afløst Oberst Tscherning.

Den 22/4 bestemte Ministeren, at det var "selvfølgelig", at naar Hæren eller Dele af denne under Tilbagegang fra Slesvig kom indenfor en af Generalkommandoerne, skulde de fortsætte Operationer ledes af vedkommende Generalkommando. Dette førte ved Hærens Tilbagegang til Als til Friktion, der krævede Kongens Indgriben.

Den 27/4 indtraf Oberst Hansen fra Krigsministeriet i Sønderborg for at fremtvinge en af ham selv og Ministeren aftalt Operationsplan, der gik ud paa, at Hæren skulde føres til Fyen for at forhale Afgørelsen. Da Overkommandoen ikke vilde gaa med hertil, blev Overgeneralen beordret til Fyen for at overtage Generalkommandoen der, medens Oberst Hansen fik Kommandoen paa Als, uden at det fra Ministerens Side blev fastsat, om han var underlagt Overkommandoen eller ej.

Den 27/4 skiftedes Overgeneral, og under Vaabenstilstanden (i September) opløstes Overkommandoen. Inden Operationerne i Foraaret 1849 skulde begynde igen, udarbejdedes der en Operationsplan i Ministeriet, og inden Vaabenstilstanden sluttede, diskuterede Overgeneralen og Stabschefen, skønt disse havde reddet Hæren fra Undergangen ved Rømning af Stillingen, denne med den ny Overkommando i Sønderborg. Da saa Ulykken ved Eckernförde fandt Sted, gav Ministeren Befaling til at rømme Sundeved, skønt Overgeneralen protesterede herimod. Den 15/4 afløstes baade Overgeneralen og Stabschefen.

I Slutningen af April førtes næsten daglig Korrespondance om Operationerne mellem Ministeren og Overkommandoen. Saaledes udtalte den førstnævnte i Skrivelse af 29/4, at General Rye var gaaet for langt tilbage. Flankekorpsset paa Als blev ikke underlagt Overkommandoen, ja Ministeren afæskede endog dettes Chef en Udtalelse om Overkommandoens Operationsplan. Den 13/6 maatte General Ministeren den 17/5 sin Fordring, hvilket førte til Udvaldet fra Bülow forlange større Handlefrihed. Efter at denne var givet, lykkedes det at slaa Fjenden ved Fredericia.

I 1850 fortsatte Ministeren dog med sin Indgriben. I Direktiverne fastsattes Divisionernes Marchmaal, Overgangsstedet over Sorgfloden, Rekognoscering (mod Rendsborg) o.l., Forhold, som kun den paa Stedet værende Overgeneral kunde afgøre.

I Brev af 19/1 anbefalede Ministeren, at Hæren efter Erobrin-

+) General Hansen havde nu afløst Oberst Tscherning.

gen af Slesvig skulde basere sig paa Svansen og altsaa opgive Operationslinien nordpaa. Overkommandoen protesterede herimod.

Den 23/7 telegraferede Ministeren, at Fremrykningen ikke uden vægtige Grunde maatte opsættes, og udtalte samtidig i en Skrivelse sin Misfornøjelse med, at Hæren var lagt i Kantonnement i Stedet for at bivakere. Fald tabte Ministeren saa Besindelsen, indgik

I August og September forlangte Ministeren gentagne Gange en Okkupation af Stapelholm, Als og Fredericia) nu havde tabt deres

Ogsaa Krigen 1864 frembyder adskillige Eksempler paa uheldig Indgriben af en militær Minister, der stod Begivenhederne fjernt.

Da Overkommandoen saaledes den 31/1 gav Ministeriet Meddelelse om Dannevirkestillingens Besættelse, gav Oberst Lundbye telegrafisk Ordre til at gøre stærk Modstand paa venstre Fløj, skønt dette først og fremmest maatte afhænge af Fjendens Foranstaltninger, der ikke kunde være Ministeriet tilstrækkelig bekendt.

Efter Tilbagegangen fra Dannevirke tilbagekaldtes samtidig Overgeneralen og Stabschefen, skønt disse havde reddet Hæren fra Undergang ved Rømning af Stillingen.

Den ny Overgeneral, Generalløjtnant Gerlach, fik ikke nogen egentlig Instruks, vistnok fordi Krigsministeren betragtede sig som øverstkommanderende. Den 21/2 havde den gennem Jylland tilbagegaaende Styrkenemlig faaet en af Overkommandoen temmelig uafhængig Stilling under Ministeriets direkte Ledelse.

Den 11/3 telegraferede Ministeren, at det var ønskeligt, at der foretoges et Udfald fra Dybbøl eller Fredericia. Skønt Overgeneralen svarede, at han ansaa saadanne Udfald for yderst farlige, gentog Ministeren den 15/3 sin Fordring, hvilket førte til Udfaldet fra Dybbøl den 17/3, hvorved vi foruden at lide betydelige Tab mistede en Del af Forpostterrainet. Efter Kampen forlangte General Gerlach sin Afsked, "da jeg", som han skrev, "erkender det mislige i, at der findes Meningsforskel mellem den øverste Krigsledelse og Overgeneralen, der efter min Mening maa have frie Hænder til at handle efter Omstændighederne og sin bedste Overbevisning".

Den 11/4 og 14/4 forlangte Ministeriet, at Dybbøl skulde holdes, skønt Overkommandoen fremhævede, at en fortsat Kamp kun kunde føre til en Katastrophe.

1870. I Anledning af en Divergens mellem Overkommandoen og Kommandanten i Fredericia, General Lunding, bestemte Ministeren efter en Konference med en af Kommandanten til Kjøbenhavn afsendt Officer, at han selv fremtidig vilde afgøre enhver Forandring i Styrkeforholdene. Efter Dybbøls Fald tabte Ministeren saa Besindelsen, indgik til det samlede Ministerium med en Forestilling, hvori det hed, at vore Flankestillinger (Als og Fredericia) nu havde tabt deres Værdi, og telegraferede den 23/4 til Overkommandoen, at Fredericia helst burde rømmes uanset de materielle Tab, som derved vilde lides. Da Overkommandoen modsatte sig det, befalede Ministeren den 25/4 "Fredericia skal rømmes". Den 29. var dette sket, hvorved 239 Kanoner maatte efterlades. Den 26/4 gav Ministeren Synspunkter for den videre Krigsføring med Bestemmelser angaaende Styrkens Fordeling. Skønt Overkommandoen erklærede sig imod de af Ministeren foreslaaede Omfordelinger af Styrken, befalede Ministeren dog den 1/5, at 1 Brigade skulde afgaa fra Als til Fyen og en lignende Styrke herfra til Nordjylland. Dagen efter gav Ministeren Ordre til, at Styrken i Jylland skulde gribe Offensiven, støttende sig paa Afsnittet Syd for Limfjorden ved Lille Vildmose, skønt denne Overny Basis ikke var forberedt, ja endog ikke undersøgt. Under Vaabenstilstanden 12/5 - 25/6 hjemsendte Ministeriet 3 Aargange. Den 18/5 afløstes Oberst Lundbye som Krigsminister af Oberst Reich. Denne indledede sin Virksomhed med at tilkendegive, at 3 Brigader og 3 Batterier formentlig var tilstrækkelig til Als Forsvar, hvad der førte til, at Øens Besætning svækkedes med 1 Brigade og 1 Batteri. Imidlertid erkendte den ny Minister den 28/5 i en Skrivelse til Overkommandoen, at "det uomtvistelig rigtige Princip" var, "at det er Arméens Overkommando, som udelukkende skal have den egentlige Kommando over den aktive Armé". Svækkelsen af Styrken paa Als var imidlertid sket, og den 29/6 faldt Øen i Fjendens Hænder. Efter Krigen, og navnlig efter at den fransk-tyske Krig i

1870 havde vakt den almindelige Forstaaelse af Krigsforberedelsens store Betydning, tog man fat paa de herhenhørende Arbejder, men uden at have den rette Forstaaelse af Nødvendigheden af Enhed i Ledelsen af disse. foresloges et Samarbejde mellem Armékommandoen og Ministeriet. Perioden fra 1870 indtil 1902 kendetegnes tvertimod af en betydelig Friktion mellem de højere Myndigheder under dette Krigsforberedelsesarbejde. I Begyndelsen af 80'erne paabegyndte Generalstaben ganske vist Udarbejdelsen af Mobiliseringsbestemmelser og Reglementer for den mobiliserede Hær og fik i den Anledning Bemyndigelse til at forhandle med Hærens forskellige Myndigheder, hvad den ikke tidligere havde, men Forplejningskorpset, der i 1868 var blevet udskilt af Krigsministeriet, nægtede imidlertid at yde sin Medvirkning. Arbejdet gik som Følge ~~heraf~~ af dette saavel som andre lignende Vanskeligheder i Staa. general Ledelsen af det samlede Forsvar til Lands og de herfor Situationen blev efterhaanden ganske uholdbar, og Generalstaben indgik derfor i 1899 med en Indstilling om, at der skulde designeres en Overgeneral, hvem Krigsforberedelsen kunde overdrages, og som til sin Assistance fik Generalstaben. Resultatet af denne Indstilling var den kongelige Resolution af 17/8 1902.

Denne Resolution betegner for saa vidt et Fremskridt, som den designerer den kommanderende General i 1. Generalkommandodistrikt til Overgeneral paa Sjælland og med Hensyn til Forberedelsen af Distriktets Forsvar henlægges Generalstabschefen, Artillerigeneralen og Ingeniørgeneralen under ham. Herved sikres Overensstemmelse mellem Krigsordning og Fredsordning samt Enhed af Forberedelsen i 1. Generalkommandodistrikt, men Ordningen repræsenterer kun en delvis Løsning af det hele Spørgsmaal, idet Løsningen kun omfatter Sjællands, ikke Landets samlede Forsvar. Formering henlagt under Overkommandoen, men fra Maj

I Erkendelse af disse Mangler fremsatte Hærens tilforordnede i Forsvarskommissionen af 1902, General Kühnel, i 1904 et Forslag til Oprettelse af en Armékommando. Denne skulde centralisere hele Krigsforberedelsen, i hvilken Anledning Generalstaben foresloges henlagt under den kommanderende General. Da det var Tanken, at denne i Kommandobyrd om, hvorledes Ledelsen i Krig har været påvirket ved uheldige sager skulde være Ministeren direkte underlagt, repræsenterede Forindgriben fra en militær Ministers Side, vedens der i Freustid har slaget en Adskillelse af Kommando og Administration, og der var der manglet Fasthed og Enhed i Krigsforberedelsen.

for vedføjede en Fortegnelse over, hvilke Sager, der skulde betragtes som Kommandosager og hvilke som administrative Sager. For en Delning Spørgsmaals Vedkommende, der efter deres Natur henhørte til begge Kategorier, foresloges et Samarbejde mellem Armékommandoen og Ministeriet. Forslaget blev ikke gennemført. ³ ~~Støttelige Grunde ikke haft Betingelserne~~ Imidlertid var der fra Marinens Side rejst Spørgsmaal om en mere betryggende Ordning af Samarbejdet mellem Hær og Flaade. Man ønskede bl.a. oprettet et Forsvarsraad. Dette er aldrig ført ud i Livet, hvorimod Bestræbelserne for at tilvejebringe mere Fasthed i Forholdet mellem Hær og Flaade førte til Udarbejdelse af et Forslag til en ny kongelig Resolution, der fik Stadfæstelse den 17/8 1911. For Hærens Vedkommende betegner denne Resolution atter et lille Fremskridt, idet den overdrager den kommanderende General i 1. Generalkommandodistrikt som Overgeneral Ledelsen af det samlede Forsvar til Lands og de derfor nødvendige Forarbejder. ~~et, der skete paa fransk Grund, indtil han blev~~ Forberedelsen af 2. Generalkommandodistrikts Forsvar var imidlertid stadig overdraget den derværende kommanderende General, som her til kunde raade over det samme sagkyndige Personale som Overgeneralen. I Praxis var det 2. Generalkommando, der udførte Opgaven, og saavel Overgeneralen som Generalstabschefen har derfor staaet forholdsvis ubekendt overfor Forsvarsforberedelserne i 2. Generalkommandodistrikt. Da Efterretningsvæsenet, Brevduevæsenet samt Forberedelsen af Jærnbanners, Telegraf og Telefonens Udnyttelse for hele Landet paahviler Generalstaben, der ordner disse Spørgsmaal uafhængig af de kommanderende Generaler, vil det ses, at endog den snævrere Krigsforberedelse har været fordelt paa tre Hænder. ~~generalen ikke var tilstrækkelig frkt~~ ~~stille~~ I Sikringsperioden 1914 - 18 blev 2. Generalkommando straks ved Sikringsstyrkens Formering henlagt under Overkommandoen, men fra Maj til November 1918 blev den atter stillet direkte under Krigsministeriet, fordi den kommanderende General i 2. Generalkommandodistrikt var ældre end Overgeneralen. ~~ringer fra Verdenskrigen.~~

Den historiske Udvikling herhjemme er saaledes en Række Vidnesbyrd om, hvorledes Ledelsen i Krig har været paavirket ved uheldig Indgriben fra en militær Ministers Side, medens der i Fredstid har manglet Fasthed og Enhed i Krigsforberedelsen.

Manglen paa et Centralorgan med Ansvar for den hele Krigsforberedelse, men ogsaa med en dertil svarende Frihed til Opgavens Løsning er øjensynlig. I Ministeriet, hvor den centraliserede Virksomhed ved -saaledes som Forholdene nu een Gang var - nærmest maatte tænkes at skulle foregaa, har man af mange forskellige Grunde ikke haft Betingelserne for at løse Opgaven.

De paapegede Farer for en Indgriben i Operationerne bunder i Virkeligheden i den menneskelige Natur og vil være saa meget desto større, jo kraftigere den højeste Militærperson i Ministeriet er. Verdenskrigen har givet ny Vidnesbyrd herom.

Den 1/9 1914 indtraf Lord Kitchener i Paris og forsøgte at blande sig i Ledelsen af Operationerne. Den engelske Overgeneral, Feltmarskal French, protesterede og bemærkede, at Kommandoen over den engelske Hær i Frankrig var blevet betroet ham af Regeringen, og at han alene var ansvarlig overfor den for det, der skete paa fransk Grund, indtil han blev lovlig afsat.

I 1915 blev Beslutningen om Ekspeditionen til Dardanellerne taget i Ministermøder, uden at man forinden havde ladet Generalstaben undersøge Betingelserne for en saadan. Senere pressede Krigsministeren (Kitchener) paa for at faa en Afgørelse, hvilket førte til mislykkede Angreb. Resultatet af den hele Ekspedition er bekendt.

I Frankrig gjorde lignende Forhold sig gældende. I Marts 1916 var der Kompetencestrid mellem Krigsministeren (Galliéni) og General Joffre angaaende Afgrænsning af Operationsomraadet.

Det uheldige Udfald af den franske Offensiv i April - Maj 1917 var tildels en Følge af, at Overgeneralen ikke var tilstrækkelig frit stillet.

I de toneangivende Stater i Udlandet ser man et fremtrædende Ønske om at sikre Enheden mellem Krigsforberedelsen i Fred og den højeste Ledelse af Operationerne i Krig. Man er formentlig blevet ledet ind herpaa ved Erfaringer fra Verdenskrigen.

Som Følge af disse Forhold er det Ministeriet, der har Afgørelsen i alle vigtigere Spørgsmaal, hvilket i Praktis vil sige, at det i Sager af rent militær Natur er det militære Personale i Ministeriet, der sætter sit Præg paa Afgørelsen, idet det vil være ganske

umuligt for en civil Minister at være inde i disse meget specielle Forhold.

Den nuværende Ordning.

Hærloven af 7/8 1922 giver ved kun at indføre een Generalkommando Mulighed for en Centralisering af Krigsforberedelsen under den kommanderende General og udelukker under alle Omstændigheder de uheldige Forhold, der tidligere kunde opstaa paa Grund af, at der var 2 kommanderende Generaler.

Om der nu ud af den ved Hærloven skabte Situation kan opstaa bedre Arvejdsvilkaar og da navnlig større Enhed i Forberedelsen af Landets Forsvar, vil imidlertid ganske afhænge af, hvorledes man ordner Forholdet mellem den øvre Hærledelses tre vigtigste Organer:

Krigsministeriet,

Den designerede Overgeneral og

Paa Krigs Generalstabten.

Ifølge de nuværende Bestemmelser er den kommanderende General stillet "umiddelbart under Ministeren" og har "Overbefalingen over de under Generalkommandoen hørende Troppeafdelinger (Tjenestereglementet Punkt 112).

Gennem forskellige andre Bestemmelser (Tjenestereglementet Punkt 115- 118) er den kommanderende Generals Underlæggelse "under Ministeren" kommenteret saaledes, at han i Realiteten bliver afhængig af Ministeriet, d.v.s. af dets militære Personale.

Dels skal han nemlig holde Krigsministeriet underrettet om de militære Forhold indenfor sit Omraade, fremsætte sine Forslag for Krigsministeriet, indberette om Inspektion til Krigsministeriet, og naar han i overordentlige Tilfælde finder det nødvendigt, at forlægge Tropper eller træffe andre lignende Foranstaltninger, skal han saa vidt muligt forud indhente Krigsministeriets Bestemmelse, og saa fremlægges. Dels er hans hele Myndighedsomraade stærkt begrænset ved Reglementer og tjenstlige Bestemmelser, paa hvis Affattelse han ikke har nogen eller kun en meget ringe Indflydelse.

Som Følge af disse Forhold er det Ministeriet, der har Afgørelsen i alle vigtigere Spørgsmaal, hvilket i Praksis vil sige, at det i Sager af rent militær Natur er det militære Personale i Ministeriet, der sætter sit Præg paa Afgørelsen, idet det vil være ganske

Selv i Detailspørgsmaal har det i Praksis været i Ministeriet umuligt for en civil Minister at være inde i disse meget specielle Forhold.

Paa lignende Maade fastsætter Tjenestereglementet, at Chefen for Generalstaben staar umiddelbart under Ministeren, medens i Praksis Forholdet er det, at de i Generalstaben behandlede Sager sendes til Krigsministeriet, hvor de underkastes en fornyet Behandling og først derefter forelægges Ministeren, forsaavidt de ikke afgøres af Ministeriets Embedsmænd.

Paa Krigsforberedelsen i videre Forstand -organisatoriske Foranstaltninger, Materiellets Udvikling og Uddannelsen - har som Følge af ovennævnte Forhold den designerede Overgeneral -saalidt som Chefen for Generalstaben - den Indflydelse paa Udviklingen, som der efter det vigtige Spørgsmaal vedrørende Organisation, Materielanskaffelser og Uddannelse kan afgøres af Ministeriet efter Samraad med den kommanderende General paa Indflydelse paa dem eller ved et Vedet erfarer noget om dem, for Afgørelsen er truffet.

Paa Krigsforberedelsen i snævrere Forstand er der ganske vist fastsat en særlig Behandling af Sagerne, afvigende fra den ovenomtaltte den kommanderende General paa Indflydelse paa dem eller ved et Vedet erfarer noget om dem, for Afgørelsen er truffet.

Dels gennem den nysnævnte kongelige Resolution af 1911, dels ved de i Tjenestereglementet hertil givne Tillægsbestemmelser, der iøvrigt ogsaa er kongelig stadfæstede, er der givet den kommanderende General i 1. Generalkommandodistrikt "Overledelsen af alle Forarbejder vedrørende det samlede Forsvar til Lands" Tjenestereglementet Punkt 130), ligesom han har "Overledelsen af alle for Forsvaret af 1. Generalkommandodistrikt nødvendige Forarbejder".

Chefen for Generalstaben er i alle Sager, der angaar det nævnte Forhold, underlagt den designerede Overgeneral.

Efter disse Bestemmelser skulde man vente, at den designerede Overgeneral ogsaa selvstændig kunde træffe Afgørelse i alle Sager vedrørende Krigsforberedelsen, i hvert Fald denne taget i snævrere Forstand. Men saaledes er Forholdet imidlertid ikke.

Formentlig fordi mange Sager Krigsforberedelsen vedrørende rummer et økonomisk Moment, skal den designerede Overgeneral indstille til Krigsministeriet om disse Spørgsmaal, hvilket har ført til det i og for sig mærkelige Resultat, at Krigsministeriet har afgjort ikke blot den økonomiske, men ogsaa den rent militære Side af Sagen, den forberedelse og Krigsforberedelsen for sig.

sidste altsaa efter at de militære Embedsmænd i Ministeriet har lagt deres personlige Opfattelse ind i Sagen.

Det vil da ogsaa være naturligt, at det er disse to Mænd, der virkelig har Ledelsen af de Krigsforberedelsen vedrørende Arbejder, og at det bliver den kommanderende General, der under Ministeren le-

Selv i Detailspørgsmaal har det i Praksis været i Ministeriet, der bl. a. havde forbeholdt sig Udgivelsen og den endelige Redaktion af Mobiliseringsbestemmelserne, at den egentlige Afgørelse af Spørgsmaalet laa.

Karakteristisk for den nuværende Ordning, der paa væsentlige Punkter afviger fra den i Udlandet anvendte, er den designerede Overgenerals Afhængighed af den øverste militære Tjenestemand i Ministeriet (Direktøren). Der er paalagt den designerede Overgeneral Overledelsen af alle Forarbejderne og dermed ogsaa Ansvaret, men han har som nævnt paa ingen Maade en i Forhold til dette svarende Fuldmagt og Frihed.

Vigtige Spørgsmaal vedrørende Organisation, Materielanskaffelser og Uddannelse kan afgøres af Ministeriet efter Samraad med eller Indstilling fra Generalinspektørerne og Korpsene, uden at den kommanderende General faa Indflydelse paa dem eller overhovedet erfarer noget om dem, før Afgørelsen er truffet.

Krigsforberedelsen i snævrere Forstand udføres end ikke med den nødvendige Frihed af den Mand, der i Krigstid skal drage Nytte af den og tage Ansvaret for Anvendelsen af de disponible Midler.

Sager, der er blevet indgaaende behandlet af den kommanderende General, maaske under Samarbejde med Generalstaben, underkastes i Ministeriet en fornyet Realitetsbehandling vel oftest som Følge af Udtalelser fra andre Myndigheder, og Resultatet, der fremkommer, kan derved komme til paa afgørende Punkter at afvige fra den kommanderende Generals Anskuelser.

Man maa gaa ud fra, at der til Posten som kommanderende General, udnævnes den Officer, der gennem sin Karakter, sine Kundskaber og sine Evner anses for bedst egnet ikke blot til at føre Hæren i Krigstid, men ogsaa til at lede Udviklingen i Fredstid. Chef for Generalstaben maa paa lignende Maade forudsættes at være i Besiddelse af omfattende Kundskaber paa de her nævnte Omraader og støttes desuden af et Personale, der er valgt netop med Krigsføringen og Krigsforberedelsen for Øje.

Det vil da ogsaa være naturligt, at det er disse to Mænd, der virkelig har Ledelsen af de Krigsforberedelsen vedrørende Arbejder, og at det bliver den kommanderende General, der under Ministeren le-

der den hele Udvikling i Fredstid.

Saaledes som Forholdene nu er forflygtiges Ansvar.

Dette paahviler nominelt Ministeren, men han er usagkyndig i militær Henseende og maa derfor støtte sig til Krigsministeriets Personale, som intet egentlig Ansvar har, men som alligevel faar den afgørende Indflydelse, ja Ministeren maa siges i mange Maader at blive afhængig af dette. Hvor langt mere betryggende saavel for Ministeren som for Hæren vilde det ikke være, naar der ved Ministerens Side blev stillet et raadgivende Organ udstyret med al den Dygtighed og Erfaring, som findes i Hæren, og som frembyder den Garanti, at det selv maa tage Ansvar og Følgerne af sine Raad, naar det i Krigstid overtager Forsvarets Ledelse? Dette vil være en baade praktisk og naturlig Ordning, som fordeler Ansvar paa rette Maade.

Endvidere bliver Spørgsmaalet om, hvem Initiativet paahviler vaklende, Ministeriet er nemlig til enhver Tid Herre over at udgive Bestemmelser for Krigsforberedelsen uden forud at indhente den designerede Overgenerals Mening.

Og endelig bliver den hele Forretningsgang unødvendig omstændelig idet Sagerne efter at være behandlet af de til den designerede Overgenerals Raadighed stillede Organer (Generalstaben, de faglige Myndigheder m.fl.) nu underkastes en ny Behandling i Krigsministeriet af et Personale, der kun kan bringe et nyt, rent personligt Synspunkt ind i Sagen, maaske baseret paa indhentede Udtalelser fra andre af Hærens Myndigheder, der har en anden Mening om den paagældende Sag end den designerede Overgeneral.

Hvad her er sagt om Krigsforberedelsen i snævrere Forstand gælder selvfølgelig i endnu højere Grad om Krigsforberedelsen i videre Forstand (Organisation, Materiel og Uddannelse), paa hvilken den kommanderende General, som tidligere bemærket, kun har en yderst ringe Indflydelse.

Næppe i nogen af de større Statsvirksomheder (Jernbane-, Post-, Telegrafvæsenet o.s.v.) er den øverste og direkte Ansvarshavende (Generaldirektøren) i den Grad bunden gennem det hele administrative System. Næppe nogen er i den Grad gjort magtløs som den designerede Overgeneral, der netop staar paa en Post, hvor det største personlige Ansvar hviler, naar Resultaterne af Fredsarbejdet

træder frem, det vil sige, naar Krigen bryder ud.

Birke.

Vedtagelsen af de nye Forsvarslove nødvendiggør en
Ændring i den Kongelige Anordning af 1911, som er udarbejdet paa
Grundlag af Forsvarslovene af 1909, og der blev derfor udarbejdet
et Udkast til en ændret Kongelig Anordning, som blev tilstillet
Viceadmiralen til Udtalelse. I forbindelse med dette Udkast
blev der imidlertid ogsaa udarbejdet et andet, som særligt tager
Sigt paa at træffe Bestemmelser for de Forhandlinger, som nævnt
digvis maa finde Sted vedrørende Forsvaret i Almindelighed, Spørge-
maal af mere folkeretlig Karakter, militær-politiske Spørgsmaal o.
s.v. Disse Forhandlinger ledes af Forsvarsministeren, og i dem
deltager Chefen for Generalkommandoen, Viceadmiralen, Chefen for
Generalstaben, Chefen for Marinestaben og de to militære Direkti-
orer. Drejer Forhandlingerne sig om udenrigspolitiske Forhold, kan
Statsministeren og Udenrigsministeren deltage i disse. Dette Ud-
kast blev ikke tilstillet Viceadmiralen, da det ikke direkte berører
Samvirke mellem Hær og Flaade, men det er en Selvfølge, at det vil
blive forelagt D'Herr., inden den Kongelige Anordning bliver endelig
vedtaget, og denne vil altsaa komme til at bestaa af to Dele, af
hvilke første Del omhandler Drøftelser om Forsvaret i Almindeligh-
hed o.s.v., medens anden Del kommer til at omhandle Samvirke mellem
de militære Kommandomyndigheder.

I Forbindelse med denne Kongelige Anordning vil der
komme til at foreligge særlige Instruksler for Chefen for Generalkommandoen og Viceadmiralen.

Medens der altsaa ikke endnu foreligger nogen Udtalelse fra Viceadmiralen om det tilstillede Udkast, saa har General Wolff allerede for nogen Tid siden indsendt et Forslag til ny Konge-

Vedtagelsen af de nye Forsvarslove nødvendiggør en Andring i den Kongelige Anordning af 1911, som er udarbejdet paa Grundlag af Forsvarslovene af 1909, og der blev derfor udarbejdet et Udkast til en ændret Kongelig Anordning, som blev tilstillet Viceadmiralen til Udtalelse, og som gik ud paa at fastsætte Regler for Samvirken mellem Hær og Flaade. I Forbindelse med dette Udkast blev der imidlertid ogsaa udarbejdet et andet, som særligt tager Sigte paa at træffe Bestemmelser for de Forhandlinger, som nødvendigvis maa finde Sted vedrørende Forsvaret i Almindelighed, Spørgsmaal af mere folkeretlig Karakter, militær-politiske Spørgsmaal o. s.v. Disse Forhandlinger ledes af Forsvarsministeren, og i dem deltager Chefen for Generalkommandoen, Viceadmiralen, Chefen for Generalstaben, Chefen for Marinestaben og de to militære Direktører. Drejer Forhandlingerne sig om udenrigspolitiske Forhold, ^{ogsaa} kan Statsministeren og Udenrigsministeren deltage i disse. Dette Udkast blev ikke tilstillet Viceadmiralen, da det ikke direkte berører Samvirke mellem Hær og Flaade, men det er en Selvfølge, at det vil blive forelagt D'Hrr., inden den Kongelige Anordning bliver endelig vedtaget, og denne vil altsaa komme til at bestaa af to Dele, af hvilke første Del omhandler Drøftelser om Forsvaret i Almindelighed o. s.v., medens anden Del kommer til at omhandle Samvirke mellem de militære Kommandomyndigheder.

I Forbindelse med denne Kongelige Anordning vil der komme til at foreligge særlige Instrukser for Chefen for Generalkommandoen og Viceadmiralen.

Medens der altsaa ikke endnu foreligger nogen Udtalelse fra Viceadmiralen om det tilstillede Udkast, saa har General Wolff allerede for nogen Tid siden indsendt et Forslag til ny Konge-

lig Anordning, som ikke alene tager Sigte paa Forholdene i Hæren
 men ogsaa i Flaaden. Jeg har, inden vi begynder paa Drøftelse af
 Sagen som D'Hrr. har ønsket, i store Træk villet klarlægge for
 Dem Ministeriets Synspunkter, og jeg skal kun hertil føje, at An-
 dringer i de Bestemmelser, som er truffet i Forsvarslovene af 1870
 gennem Kongelige Anordninger er ganske udelukket.

Kongelig Resolution

angaaende

Hærens højere Myndigheder.

Hans Majestæt Kongen har allerhøjst resolveret som følger:

1. Chefen for Generalkommandoen overtager ved hel eller delvis Mobilisering samt under Krigsforhold Ledelsen af det samlede Forsvar til Lands efter de ham meddelte allerhøjst stadfæstede Instrukser.

I den af Landets ^{to} Hoveddele (Øst eller Vest for Store Belt), hvor Chefen for Generalkommandoen ikke er til Stede og ^{ikke} selv fører den direkte Befaling, har, naar intet andet er bestemt, henholdsvis Chefen for Sjællandske Division og Generalinspektøren for Fodfolket Befalingen over Tropperne og Ledelsen af Landsdelens Forsvar - alt under Overbefaling af Chefen for Generalkommandoen.

Chefen for Generalkommandoen har Overledelsen af de for Anvehdelsen af den samlede Hær og for ~~Landets~~ ^(til Lands) Forsvar nødvendige Forarbejder paa Grundlag af de af Krigsministeriet givne Direktiver.

Arbejderne udføres af Chefen for Generalstaben i Forbindelse med de til Indtrædelse i Hærens Overkommando designerede faglige Myndigheder m.fl., som med Hensyn til disse Arbejder underlægges Chefen for Generalkommandoen.

I Overvejelserne vedrørende For-

Kan evt. udelades

svaret af Sjælland deltager Chefen for Sjællandske Division, for Kjøbenhavns Vedkommende tillige Kommandanten i Kjøbenhavn.

I Overvejelserne vedrørende Forsvaret af Jylland-Fyen deltager Generalinspektøren for Fodfolket.

2. Generalinspektøren for Fodfolket udfører efter Chefen for Generalkommandoens nærmere Direktiver de nødvendige Forarbejder vedrørende Forsvaret af Jylland-Fyen og bistaaes herved - foruden af sin Stab - af de Kræfter, som i den Anledning stilles til hans Raadighed.
3. Forsvarsministeren (Krigsministeren) bemyndiges til at oprette Hærens Overkommando, naar en saadan Foranstaltning af Hensyn til mulig forestaaende Mobilisering maa anses for ønskelig til Fremme af Forsvarsforberedelserne.
4. Hærens Overkommando underlægges Chefen for Generalkommandoen.

I den mobiliserende Hær besættes følgende overordnede Stillinger saaledes:

Chefen for Generalstaben - Stabschef
ved Overkommandoen,

Generalinspektøren for Artilleriet -
Arméartilleriofficer,

Generalinspektøren for Ingeniørtropperne -
Arméingeniørrofficer,

Generalintendanten - Arméintendant,

Generallægen - Armélæge,

Stabsdyrlægen - Armédyrlæge.

Generaltøjmasteren underlægges Chefen

for Overkommandoen med Hensyn til Park- og Erstatningstjenesten og som Raadgiver i tekniske Spørgsmaal.

Generalinspektøren for Fodfolket er designeret til at føre Befalingen Vest for Store Belt, indtil Chefen for Generalkommandoen kommer til Stede og selv overtager den direkte Befaling. Derefter stilles han til Raadighed for Chefen for Generalkommandoen.

Generalinspektøren for Rytteriet stilles til Raadighed for Chefen for Overkommandoen til Anvendelse efter dennes nærmere Bestemmelse.

5. De nærmere Enkeltheder med Hensyn til Gennemførelsen af denne Resolutions Bestemmelser samt de i den Anledning fornødne Ændringer i gældende Reglementer m.m. bemyndiges Forsvarsministeren (Krigsministeren) til at iværksætte.
6. Forsvarsministeren bemyndiges til at fastsætte Tidspunktet for denne Resolutions Ikrafttræden. Samtidig dermed sættes de ved allerhøjeste Resolution af 17. August 1911 givne Bestemmelser for saa vidt angaar Hæren ud af Kraft.

Kongelig Resolution angaaende
Samvirke mellem Hæren og Flaaden.

Hans Majestæt Kongen har allerhøjest resolverteret som følger:

1. Chefen for Generalkommandoen og Viceadmiralen er saavel under Freds- som Krigsforhold sideordnede Myndigheder.

I Spørgsmaal vedrørende Samvirket mellem de 2 Værn forhandler Chefen for Generalkommandoen med Viceadmiralen. Chefen for Generalstaben og Chefen for Marinestaben samt Chefen for Københavns Sødefension, forsaavidt angaar Forsvaret af København med Søsiden, deltager i disse Forhandlinger, til hvilke andre Myndigheder af de to Værn kan tilkaldes for at give de fornødne Oplysninger.

Viceadmiralen og Chefen for Generalkommandoen kan overdrage Cheferne for Marinestaben og Generalstaben at føre Forhandlingerne.

2. Chefen for Generalstaben og Chefen for Marinestaben samarbejder vedrørende alle Forhold, der har Betydning for Landets Forsvarsvæsen og Krigsførelsen.

3. Chefen for Københavns Sø-Defension har den samlede Ledelse af Københavns Forsvar paa Søen samt tillige Planlægningen og Ledelsen af større Øvelser og øvrige Forberedelser til Anvendelsen af Københavns Søbefæstning i nævnte Øjemed. I alt hvad der vedrører disse Øvelser har han Kommandomyndighed over Søbefæstningen.

Han har til enhver Tid Adgang til Søbefæstningen og til at overvære Øvelser,

Prøver og Forsøg, der afholdes ved den.

For Søbefæstningens Vedkommende er han med Hensyn til alle Forhold vedrørende Forsvaret paa Søen underlagt Flaadens Ledelse og med Hensyn til alle Forhold vedrørende Forsvaret paa og indenfor Kysten underlagt Hærens Ledelse.

4. De nærmere Enkeltheder med Hensyn til Gennemførelsen af denne Resolution samt de ved den nødvendiggjorte Andringer i de gældende Reglementer bemyndiges Forsvarsministeren (Krigsministeren og Marineministeren) til at iværksætte.

De ved allerhøjeste Resolution af 17de August 1911 givne Bestemmelser forsaavidt angaar Flaaden og Samvirket mellem denne og Hæren sættes ud af Kraft.

Kjøbenhavn, den 15/6 1923.

Fortroligt

M 1465

Hermed 1 Bilag.

Hærens højere Styrelse i Fred og Forvarets Ledelse i Krig.

Generalstabens historiske Udvikling.

Til Belysning af det i Generalstabschefens Skrivelse Fortroligt O Nr.19 af 15/5 1923 behandlede Emne, herunder navnlig Forholdet mellem Regeringen og den øverste militære Troppesfører i Krig og Fred, giver Generalstabschefen en kort historisk Udvikling af dette Forhold under vore sidste Krige. Denne Fremgangsmaade er i og for sig berettiget; men Spørgsmaalet er blot, om der foreligger et tilstrækkeligt fyldigt og tilstrækkeligt sigtet Materiale til at falde en begrundet Dom om Emnet. Saa vidt vides har der ikke med dette Formaal for Øje været foretaget en kritisk Gennemgang af samtlige Arkiver, herunder navnlig samtlige ministerielle Arkiver. Generalstabsværket om Krigen 1848 - 50 bygger nemlig, som det siges i Forordet til Værket, kun paa Aktstykker be- roende i Generalstabens Krigsføringsdepot.

Hvad Militarforfattere har fremsat om disse Krige maa derfor bygge paa disse Kilder, og hvad den paagældende Forfatter har kunnet fremskaffe ad privat Vej.

Generalstabschefens historiske Fremstilling underbygges ikke af nogen Kildeangivelse, hvad der nødvendigvis maa svække Fremstillingen. Alligevel finder Mobiliseringskontoret Anledning til paa Grundlag af omstaaende Kildeudvalg - et Udvalg, der paa Grund af den knapt tilmaalte Tid til nærværende Udarbejdelse maa være stærkt begrænset, - at fremsætte nedenstaaende Bemærkninger.

For ret at bedømme Begivenhederne i 1848 er det nødvendigt at erindre sig, hvorledes Forholdene laa ved Krigens Udbrud og forud herfor.

Martsministeriet dannedes den 22. Marts 1848 paa konstitutionselt Grundlag, men maatte foreløbig savne en tilsvarende Forfatning for ret at have Bund under Fødderne. Trods dette Savn maatte hele Landets øverste Ledelse læg-

ges radikalt om. Allerede den 25. Marts blev de fornødne Ordre til Krigsministeriets Oprettelse givet. De ydre Begivenheder lod imidlertid ikke Krigsministeren, Tscherning, Ro til at faa den nye Ordning fæstnet, hvilket maa tages i Betragtning ved Bedømmelsen af de Anordninger og Udførelser, der i de første Maanedes udgik fra Ministeriet.

Allerede Dagen før Krigsministeriets Oprettelse var Rendsborg i Oprørernes Magt og 3. Generalkommando saa godt som blottet for kongetro Tropper. Den eneste Mulighed for Genoprettelse af lovlige Tilstande var ved hurtig og energisk Indgriben fra Krigsministerens Side at undertrykke Oprøret, inden det fik Lov til at brede sig, og inden andre Stater besluttede sig til at gribe ind. Landets Krigsmagt var nemlig først meget sent og langt fra i tilstrækkeligt Omfang gjort rede til Imødegaelse af den indtrufne Situation. Man maa lade Krigsministeren, at ^{han} handlede hurtigt, kraftigt og derved rigtigt. Endnu samme Dag (den 26. Marts), som paalidelige Efterretninger om Begivenhederne i Slesvig indløb, bestemte Krigsministeren, at der i Egnen om Kolding skulde samles et nørrejysk Korps og et Ekspeditionskorps ved Korsør. Spørgsmaalet var nu blot, hvem der skulde føre de opstillede Tropper. Hertil siger Generalstabschefen: "I 1848 udnevntes først en Stabschef og derefter en Overgeneral, skønt det havde været naturligere, om Forholdet havde været omvendt." Det maa vel i al Almindelighed siges at være rigtigt, men her drejede det sig om et særligt Tilfælde. Sagen var, at der blandt Herrens 19 Generaler ingen udprægede Førere var, medens der blandt Generalstabsofficererne var een, nemlig den 37-aarige Kaptajn Læssøe, der i militær Dygtighed ^{ragede} langt op over sine samtidige og derfor med fuld Tillid kunde betros den egentlige Troppeføring. Tscherning stillede derfor som Betingelse for Overtagelse af Posten som Overgeneral, at vedkommende skulde tage Læssøe som Stabschef. Grunden til, at Krigsministeren ikke tog Læssøe til Overgeneral, maa sikkert søges i dennes unge Alder og lave Grad samt i Hensynet til ikke at skabe flere Personstridigheder end højst nødvendigt. Det kostede Krigsministeren Overtalelse nok at faa Læssøe, hvis fremragende Egenskaber han iøvrigt gennem personligt Bekendskab tidligere havde lært at kende, til at overtage Stabschefsposten. Vanskeligheder ved at finde en Officer til at overtage Posten som Overgeneral opstod ikke, thi endnu samme Dag som Læssøe indvilgede i at overtage Stabschefsposten erklærede en anerkendt dygtig ældre Geledofficer, Oberst Hedemann, sig villig til at overtage Posten som Overgeneral paa de givne Betingelser.

At den paa denne Maade skabte Sammensætning af den øverste Troppeled-

se var overordentlig heldig, viser de første Begivenheder noksom, og det er sikkert ikke overdrevent at paastaa, at det netop var paa Grund af Læssøes stærke Stilling i Overkommandoen, at det lykkedes ham saa hurtigt fra bar Bund at stable en virkelig Overkommandostab paa Benene. Man maa derfor snarebe beundre Krigsministerens Mod og Klarsyn i Maaden at sammensætte Overkommandoen paa, fremfor at døde ham derfor.

Naar Generalstabschefen anfører:

"Af de to Korps, der oprettes, blev kun det nørrejydske Armekorps underlagt Overkommandoen, medens det slesvigske Flankekorps til Trods for, at det skulde optræde i samme Landsdel, i Begyndelsen stilledes uafhængig af Overkommandoen og endog modtog en i Ministeriet udarbejdet hemmelig Instruks, der indeholdt en Felttogsplan, ganske uafhængig af, hvad Overkommandoen maatte bestemme.",

saa rettes der derved en meget haard Anklage mod Krigsministeren.

En nærmere Undersøgelse vil imidlertid vise, at Forholdene laa ganske anderledes.

Som før nævnt fik saavel Oberst Hedemann som Kaptajn Læssøe den 23. Marts mundtlig Meddelelse om deres Anvendelse ved Overkommandoen.

Den 25. Marts tilstilledes der Læssøe Fuldmagt som Stabschef tilligemed Ordre om at holde sig rede til Afrejse til nørrejydske Korps.

Den 26. Marts udfærdigedes en "Instruction for den Øverstkommanderende ved det Korps, der skal sammendrages i Egnen omkring Kolding". I Instruktionen hedder det angaaende Ekspeditionskorpsset ved Korsør (senere benævnt slesvigske - venstre Flankekorps): "..... Det skal indskibes med 6 - 8 Timers Varsel; denne Indskibning skal ske, saa snart det forlanges af Oberst Hedemann. Corpsset skal gøre Landgang samt operere i Overensstemmelse med de af Obersten givne Bestemmelser"

Til disse Bestemmelser anfører Oberst N.P.Jensen i sin Bog; "Oberst Frederik Læssøe":

"Korpsset ved Korsør skulde altsaa efter dette være en Del af den Hær, der skulde staa under Overkommandoen, og det var blandt andet derfor, at Læssøe var bleven sendt til Kolding for, samtidig med at lede Operationerne ved det nørrejydske Armekorps, at bestemme Tidspunktet, da det omtalte Korps skulde afgaa fra Korsør og give det Befaling med Hensyn til dets Fremrykning."

Samme Dag som Krigsministeren udstedte sin Instruks, rejste Læssøe til

Kolding, hvor General Wedell-Wedellsborg indtil Hedemanns Ankomst førte Kommandoen. Læssøe maa have haft fuldt Kendskab til Instruksens. Hvorledes skulde han ellers kunne udføre Instruksens Bestemmelser, indtil General Hedemann overtog Kommandoen? Og han har vel endda haft en væsentlig Indflydelse paa dens Affattelse. Krigsministeren skriver nemlig allerede den 27. Marts til Læssøe i Anledning af indløbne Efterretninger: "I Henhold til den Dem givne Bemyndigelse skulde jeg paalægge Dem at gaa frem med noget større Betænkelse, end vi i Førstningen var blevne enige om"

Den 27. Marts tillagdes der Oberst Hedemann "Generalmajors Karakter, men indtil videre uden Anciennitet".

Den 28. Marts udfærdigedes i Ministeriet: Hemmelig Instruction for slesvigske - venstre Flankekorpset". Instruksen indledes med Bestemmelser for, hvorledes Overskibningen skulde finde Sted, og derefter følger: "For at give et klart Begreb om Gangen i Operationerne i Slesvig *s u p p o n e r e s* *), at Landgangen sker ved Alssund". Paa Grundlag af denne "Supposition" gives der en lang Redegørelse for, hvorledes Byerne Aabenraa, Flensborg og Slesvig By skulde erobres. Ikke med et Ord nævnes det, at slesvigske - venstre Flankekorpsets Stilling til Overkommandoen var en anden end den for Ekspeditions-korpset ved Korsør i Instruksen af 26. Marts givne, og da det kun er dette sidste Navn, der blev ændret, kan der vel ikke være Tvivl om - det ses heller ikke, at der hos nogen har hersket Tvivl om - at Bestemmelsen af 26. Marts om Underlæggelsen under Overkommandoen stod ved Magt.

Er det da rigtigt at antage, at Instruksen af 28. Marts er gjort "hemmelig" for at skjule den for Overkommandoen? Er det da ikke meget mere naturligt at tro, at Grunden hertil er, at den gengiver Hovedindholdet af de Tanker om Operationerne, som Krigsministeren, Hedemann og Læssøe var blevne "enige" om under deres mundtlige Konferencer i Ministeriet? Er det ikke naturligt at tro, at Hedemann, der først Dagen efter Instruksens Udfærdigelse den 29. Marts forlod Kjøbenhavn, har haft fuld Kendskab til Instruksen og i et og alt har godkendt den?

Generalstabschefen skriver:

"Samtidig med, at Korpsets Forening fandt Sted, indtraf Ministerens Adjutant med Anvisning til, hvorledes Fjenden, der havde samlet sin Styrke ved Flensborg skulde angribes. Da Ministeren ikke kendte det mindste til Fjendens Dispositioner, kunde Overkommandoen naturligvis ingen Hen-

*) Udhavelsen foretaget af Mobiliseringskontoret.

syn tage til Anvisningen."

Paastanden om Ministerens komplette Uvidenhed om Fjendens Dispositioner ser mærkelig ud. Med Hensyn til en Gruppe af disse lider Overkommandoen her Skæbne med Ministeren, nemlig med Hensyn til den Del af Fjendens Dispositioner, der endnu ikke er bragt til Udførelse. Paa et Punkt er Ministeren utvivlsomt bedre underrettet end Overgeneralen, nemlig med Hensyn til hvad der i de paa-gældende Dage besluttedes i Berlin, og om Forholdene ved Flensborg var han sik-kert ogsaa ganske godt underrettet. Hvorledes skulde han ellers kunne foreslaa at kombinere Angrebet paa Bov - Flensborg med en omgaaende Bevægelse over Hol-næs-Lyksborg? Noget ganske andet er, at "Anvisningen" alene paa Grund af Af-standen fra Begivenhederne maa være holdt i almindelig Form; men saafremt man skal tro Generalstabsværket, har dette netop været Tilfældet. Generalstabsværket skildrer Begivenhederne saaledes: "Adjutanten medbragte foruden den skriftlige Bemyndigelse til Angreb endvidere mundtlige Instructioner eller rettere Udtalel-ser fra Ministeren med Hensyn til dennes Formening om, hvorledes Angrebet skulde føres."

Om Værdien af saadanne Udtalelser kan der diskuteres. Krigshistorien vi-ser, at de ofte har været anvendt selv af de største Statsmand og Hærførere. Som Eksempel herpaa skal nævnes den tyske Generalstabschef H.v. Moltkes Instruks til General Wrangel angaaende Indledning af Operationerne i 1864.

Moltke skriver herom:

"Stets ist, von Beginn der Operationen an, in Berlin das Bestreben vorherrschend, dem Feldherrn Freiheit des Handelns zu lassen, soweit es die politischen Verhältnisse gestatten: der vom Chef des Generalstabes der Armeé entworfene Operationsplan geht daher Wrangel durch den Kriegsmini-ster nur zur Kenntnis zu; er enthielt allgemeine Grundsätze für die Ope-rationen, die in der Vernichtung der dänischen Landarmee und rastlosen Ausnutzung des Sieges gipfelten, und besondere Vorschriften für die ersten Tage nach Überschreiten der Eider^{*)}. Ob Graf Wrangel danach Handeln würde, musste ihm überlassen bleiben, besonders konnten jene Einzelanordnungen nicht bindend sein, weil manche nicht vorauszusehende Ereignisse sie we-sentlich modifizieren mussten."

Benyttes saadanne Direktiver paa rette Maade, kan de gøre deres Gavn, blandt andet giver de netop gennem den Grad af Dristighed, der anbefales i de fore-

*) Udhævelsen foretaget af Mobiliseringskontoret.

slaaede Operationer et Billede af, hvorledes Situationen bedømmes paa et Sted, hvorfra man maaske netop paa Grund af Afstanden fra Begivenhedernes Brændpunkt bedre formaar at overse den samlede Situation og ikke mindst dennes politiske Side. Farlige bliver saadanne Udtalelser kun, saafremt Overgeneralen mod bedre Overbevisning føler sig bunden af dem, ikke forstaar dem og alligevel udfører de foreslaaede Operationer slavisk. Dette blev ingenlunde Tilfældet her. Hedemann udførte sin egen Beslutning og blev heller aldrig bebrejdet noget i den Anledning.

Generalstabschefen skriver:

"Den 23/4 bestemte Ministeren, at det var "selvfølgelig", at naar Hæren eller Dele af denne under Tilbagegang fra Slesvig kom inden for en af Generalkommandoerne, skulde de fortsatte Operationer ledes af vedkommende Generalkommando. Dette førte ved Hærens Tilbagegang til Als til Friktion, der krævede Kongens Indgriben."

Ja, det var "selvfølgelig", saa længe andet ikke var bestemt, thi Overkommandoen havde kun Kommandoen over de Tropper, der opererede paa Slesvigs Fastland (3. Generalkommando), og Cheferne for Generalkommandoerne i Jylland og paa Fyen havde jo som saadanne efter den bestaaende Hærordning Ansvaret for Generalkommandoens Forsvar. Det var da heller ikke denne Bestemmelse, der gav Anledning til "Friktionen" mellem Overgeneralen og Kommandanten paa Als ved Overgangen til denne Ø, alene af den Grund, at Kommandanten, Generalkrigskommissær Riegels, ikke var Chef for nogen Generalkommando.

Friktionen opstod saaledes:

Riegels, en civil Mand, havde organiseret Als Landstormsforsvar. Som Tak herfor havde han længe før Hæren gik over paa Als, faaet Kommandoen paa den med en Bestalling lydende paa at alle "Høje og Lave" havde at adlyde hans Befalinger. Da Overgeneralen ankom til Als, troede Riegels under Paaberaabelse af sin Bestalling, der var givet under ganske andre Forudsætninger, at Overgeneralen med Hensyn til Als Forsvar var ham underlagt. Dette foranledigede saavel Overgeneralen som Riegels til Indberetning om Spørgsmaalet til Krigsministeriet. Disse Indberetninger krydsedes imidlertid af Krigsministerens Bestemmelse om, at Riegels i alle militære Anliggender var underlagt Overgeneralen. Hele Striden blev dog løst allerede Dagen efter Overgeneralens Ankomst til Als ved at Kongen, der i anden Anledning opholdt sig paa Als, paa Overgeneralens Forestilling satte Riegels paa sin rette Plads.

Generalstabschefen skriver:

"Den 27/4 indtraf Oberst Hansen fra Krigsministeriet i Sønderborg for at fremtvinge en af ham selv og Ministeren aftalt Operationsplan, der gik ud paa, at Hæren skulde overføres for at forhale Afgørelsen. Da Overkommandoen ikke vilde gaa med hertil, blev Overgeneralen beordret til Fyen for at overtage Generalkommandoen der, medens Oberst Hansen fik Kommandoen paa Als, uden at det fra Ministerens Side blev fastsat, om han var underlagt Overkommandoen eller ej."

Undersøges Forholdene i Dagene omkring den 27/4 nærmere, faar man et andet Billede af Krigsministerens Adfærd.

Efter Slaget ved Slesvig den 23. April og Panikken i Flensborg den paafølgende Dag indløb der stærkt overdrevne Rygter om Begivenhederne til Krigsministeren, som, da Rygterne til Dels var overbragte af "Armékorpsets Forbindelsesbureau" i Kolding under Oberstløjtnant Baggesen, blev urolig for Hærens Slæbne, saa meget mere som han endnu den 26. April ikke havde modtaget nogen Indberetning fra Overkommandoen om, hvad der var foregaaet ved Flensborg. Krigsministeren følte sig deraf opfordret til at sende Oberst Hansen til Hæren med følgende Fuldmagt:

"Ifølge hertil indløbne officielle Beretninger er det ikke umuligt, at det nærrejdske Armékorps befinder eller kunde befinde sig i en mere eller mindre opløst Tilstand, saa har jeg beordret Chefen for Armeens Intendantur, Oberst á la suite i Generalstaben, C.F.v.Hansen, Kommandør af Dannebrog og Dannebrogsmænd, at begive sig til Armeen og dér handle efter Omstændighedernes Bydende og bedste Skønnende. For at Oberst v.Hansen kan udføre dette mit Hverv, meddeler jeg ham herved Fuldmagt til at træffe alle de Anordninger og Foranstaltninger, som han maatte anse for nødvendige, nyttige og hensigtsmæssige, og befaler jeg alle og enhver, at de ved at erholde Kundskab om denne min Fuldmagt viser enhver af Oberst Hansen udstedt Ordre og Befaling, af hvad Indhold og Beskaffenhed den end maatte være, samme Lydighed, som om den var udgaaet fra mig selv. Iøvrigt inviterer jeg Hr.Oberst C.F.v.Hansen til om muligt ikke at foretage nogen Indskrænkning uden forudgaaet Konference med Hr.Generalmajor v.Hedemann og hans Stabschef, Kaptajn v.Lessøe, Officerer for hvem jeg i enhver Henseende har og maa have den stærste Højagtelse, og som nyder min fulde Tillid."

Meddelelse om den givne Fuldmagt sendes til Generalkommandoerne i Jylland

og paa Fyen saant til General Hedemann.

Hvad har nu Tscherning tænkt sig at ville opnaa ved Oberst Hansens Udsendelse? Meddelelsen til de to Generalkommandoer tyder afgjort i Retning af, at Krigsministeren ønskede øjeblikkelig Udjævning af alle Kompetencestridigheder mellem dem^{og} Overkommandoen. Derfor sendte Krigsministeren den dygtigste Mand, han havde ved Haenden, Oberst Hansen, At denne sidste komplet misforstod sin Opgave, og tvertimod skabte en Kompetencestrid saa alvorlig, at General Hedemann i Skrivelse af 7. Maj stillede Ministeren overfor Valget mellem sig og Oberst Hansen til Ledelse af Operationerne, kan man ikke bebrejde Ministeren.

Hvor dybt skuffet Ministeren felta sig ved at se sine Hensigter mistydede, fremgaar af hans nedenstaaende Skrivelse af 9. Maj til General Hedemann:

".....Jeg vil haabe, at De, allerede inden De laaser dette, maa have felt, at jeg ikke har fortjent behandles, som De deri (Skrivelsen af 7. Maj) behandler mig, lige saa lidt som ders Land ber lide under personlig Misfornøjelse i et Øjeblik, da De i Forbindelse med deres Stabschef har købt noget af den Erfaring, som vi alle savner. Fordi jeg, der i ikke ringe Maal maa bære Ansvaret for Deres Handlinger i et Øjeblik, hvor jeg, ladet blot uden nogenlunde fuldstændige Efterretninger om de mærkelige Tildragelser i Flensborg, overvældes af alle Arter forureligende Efterretninger gennem Private, fra Kongens Omgivelser, af Efterretninger i Tidenderne, af Uvished hos selve Regeringspersonalet, af Klage over Overfald og Forræderi, fordi jeg selv i et saadant Øjeblik, hvor jeg ikke kunde rejse selv, sender den Mand, der staar mig nærmest, og som i dette som i saa mange andre Tilfælde har vist^{sig} som en af de kyndigste og besindigste Officerer, for som Kommissær at optræde paa mine Vegne angaaende opstaaende Konflikter, bringe hver Person og Ting igen i Ligevægt, tjene som Vidne for Dem imod de mange, som anklagede, imod den Anklage, som laa i det ulykkelige Ord "Overfald", der var indflydt i en Besretning, der udgaves for at komme fra Hovedkvarteret, derfor griber De til det yderste Middel imod mig, foreslaar mig Deres og Deres Stabschefs Fratreden fra Kommandoen over Hæren, om jeg ikke opfylder visse Betingelser. Er det smukt, er det vel betænkt? Fordi Oberst Hansen personlig misliger Dem, Herr General, eller maaske en Del af Officererne i Hæren, derfor skal han bort, eller De bort, og det i et Øjeblik, hvor jeg samler til Dem og organiserer for Dem et langt større Kommando, hvor jeg gentagne Gange opfordrer Dem til at paapege de Officerer, som ber beforders for at udfylde tomme Pladser."

Ved den i Skrivelserens sidste Stykke nævnte Kommando sigtede Ministeren til den Styrke, der var under Organisation paa Fyen, hvorved Hæren vilde blive bragt op paa en Styrke paa 20000 Mand, altsaa dobbelt saa stærk som ved Krigens Begyndelse en Maaned før. Derfor var det ogsaa, at Ministeren vilde have Overgeneralen til Fyen. Ordren hertil udgaar fra Ministeriet den 27/4. Herom skriver Generalstabsværket: "Ved Modtagelsen af sidstnævnte Meddelelse (om Hærens Overgang til Als) afsendte Ministeren endnu den 27. en Ordre til Generalen om at overføre sine Tropper til Fyen og kun efterlade paa Als den nødvendige Besætning; Ministeren meddelte samtidig Generalen Underretning om Oberst Hansens Sendelse, ligesom han ogsaa for Tilfælde, hvor en hurtig Afgørelse var nødvendig, henviste ham til denne; iøvrigt erklærede Ministeren ingen bestemte Instructioner at ville give

Det næste Spørgsmaal bliver saa, hvad det er, der har bevæget Ministeren til at beordre Overgangen til Fyen. For det første vilde han skaffe Hæren Ro til Reorganisationsarbejdet og for det andet førtes der Forhandlinger med Sverrig-Norge om aktiv Indgriben. Overfor disse 2 Grunde, hvis politiske Betydning er aabenbar, forekom det ham at være af mindre Betydning, om der vindes operative Fordele i Sundeved og paa Als, Fordele, der alene paa Grund af den dervedværende Hærs ringe Størrelse maatte blive smaa. Begrundelsen synes derfor saa vel motiveret, at Rigtigheden af Tschernings Synspunkter sikkert vilde være gaaet op for Overkommandoen, saafremt Oberst Hansen paa rette Maade havde fremsat dem. I Stedet herfor stræbte Oberst Hansen efter at faa Kommandoen over de paa Als efterladte Tropper og fik den ogsaa til Slut, uden at han under Udnyttelse af Ministerens mindre klare Bestemmelser om hans Forhold til Overkommandoen rigtig kunde bekvemne sig til at lystre Overkommandoens Ordre. Saa lidt forstod Oberst Hansen sin Mission.

"Den 27/4 skiftedes Overgeneral" skriver Generalstabschefen.

Den Plads, denne Sætning har faaet i Generalstabschefens Skrivelse, forleder til at tro, at Kompetencestridighederne mellem Oberst Hansen og Overgeneralen var Skyld i Overgeneralens Fjernelse. Dette var ingenlunde Tilfældet, Thi General Hedemann blev først afløst af General Krogh den 24. Juli og kun fordi det ønskedes af Armeens Stabschef (Løssø).

Den 4. Maj indberettede Oberst Hansen til Krigsministeren:

".....L.(Løssø) har nu faaet den besynderlige Ide at ville blive her tilbage (paa Als) med Oberst Bülow og lade Hedemann gaa til Fyen med med Steinmann (Kaptajn af Generalstaben) til Chef for Staben. Mig synes,

at Hedemann og Læssøe hører sammen."

Den 6. Maj indberettede Oberst Hansen paany:

"Jeg tror tidligere at have indberettet, at Kaptajn Læssøes Attraa var at lade General Hedemann rejse til Fyen og selv blive her med Oberst Bülow som Højstkommanderende."

Den 10. Maj skrev Ministeren til Læssøe:

"Det gør mig ondt, at De har tænkt paa at forlade General Hedemann, med hvem jeg troede, at de nu var groet sammen til en Enhed, og om hvem De ved, saa godt som jeg, at han uden Dem taber sin Betydning. Det skulde glæde mig at sætte Dem selv i Spidsen for Hæren for at undgaa denne Doublering af Personer; men Tiden er vel næppe kommen"

I Brev af 17. Maj til Krigsministeren berørte Læssøe selv Spørgsmaalet om en ny Overgeneral. I den følgende Tid førtes der om dette Spørgsmaal en Del Forhandlinger mellem Krigsministerens Adjutant, Kaptajn Harbou, og Læssøe. Saaledes skrev Harbou til Læssøe den 7. Juli: "Kan Du, hvis ingen Vaabenstilstand kommer, angive mig en anstændig Maade til at faa General Hedemann til Side, da vil Du være meget velkommen med dit Forslag, især hvis Du kan angive nogen, der fornuftigvis kan sættes i hans Sted."

Efter en Konference den 12. Juli indberettede Harbou til Krigsministeren, at Læssøe fastholdt sin Anskuelse om, at General Hedemann burde fjernes.

Generalstabschefen skriver:

"Inden Operationerne i Foraaret 1849 skulde begynde igen, udarbejdedes der en Operationsplan i Ministeriet, og inden Vaabenstilstanden sluttede, diskuteredes denne med den ny Overkommando i Sønderborg."

Hertil maa bemærkes:

Allerede den 7. Januar 1849 udbad Ministeren sig General Kroghs Betænkning angaaende forskellige Befæstningsanlæg i Jylland, og senere stillede en Marineofficer til Generalens Raadighed til Undersøgelse af Betingelserne for en sikker Forbindelse mellem Jylland og Fyen.

Den 11. Februar udbad Ministeren sig General Kroghs Betænkning om, hvorledes Hærens Operationer burde ledes under forskellige politiske Forudsætninger. General Kroghs Betænkning indsendtes den 14. Februar, men krydsedes af en Udtalelse fra Ministeren af 15. Februar om, hvorledes han tænkte sig Felittoget

ført under Forudsætning af, at dette indlededes med en Offensiv. Ministerens Udtalelser sluttede ifølge Generalstabswækket med, at Ministeren anmodede Generalen om at tage de saaledes fremførte Momenter under Overvejelse ved Udarbejdelsen af den Operationsplan, som han ventede indsendt fra Generalen, og henstillede til ham, om han vilde lade sin skriftlige Formening overbringe ved Chefen for hans Stab, Oberstløjtnant Læssøe, som da mundtlig kunde udvikle og udjævne de mulige Meningsforskelligheder.

Den 19. Februar afrejste Læssøe til Kjøbenhavn med Paalæg om tillige at udtale sig om forskellige Punkter vedrørende Hærens Organisation, da Ministeren havde udbedt sig Generalens Erklæring om, hvad der kunde gøres for at forøge Hærens Kampkraft. Efter Ministerens Ordre fremsatte Læssøe sine Forslag i saa Henseende skriftlig den 23. Februar.

Den 18. Marts blev General Krogh kaldt til Kjøbenhavn i Anledning af Udarbejdelsen af Operationsplanen, hvis Hovedlinier blev fastlagt den 17. Marts ved en Konference mellem Krigsministeren, Marineministeren og General Krogh.

Den 27. Marts udnævntes General Krogh paany til Overgeneral over hele Armeen.

Den 29. Marts afholdtes i Assens en ny Konference mellem Krigsministeren og General Krogh om Operationsplanen, som endelig blev fastlagt ved en Konference i Sønderborg den 31. Marts. Den endelige Plan blev i det væsentlige den, Læssøe havde tænkt sig.

Som det fremgaar af ovenstaaende var Operationsplanen bleven til under fuld Medvirken af General Krogh. De første Udkast og navnlig den til Flaaden efter Konferencen den 17. Marts udstedte Instruks bar i høj Grad Præget af, at Ministerens Anskuelser var trængt igennem. Det er sikkert dette, der foranlediger Generalstabschefen til at skrive, at "Operationsplanen er udarbejdet i Ministeriet."

General Krogh maa imidlertid have ment at kunne tiltræde den; thi hvorfor modtager han ellers den 27. Marts Udnævnelse til Overgeneral? General Krogh stilles heller ikke, som man skulde tro efter Generalstabschefens Fremstilling overfor en Operationsplan, han ikke har kendt før den 31. Marts ved Ankomsten til Sønderborg, og som han ikke kunde ændre da Operationerne som bekendt begyndte den 3. April.

Generalstabschefen skriver:

"Saaledes udtalte den førstnævnte (Ministeren) i Skrivelse af 29/4, at General Rye var gaaet for langt tilbage."

Hertil maa bemærkes, at Udtalelsen er foranlediget ved en Forespørgsel fra General Bülow til Ministeren, om denne bifalder, at han beholdt de nuværende Stillinger. Ministeren svarer herpaa, at Ryes Tilbagegang forekom ham aldeles umotiveret.

Generalstabschefen skriver:

"..... ja, Ministeren afskede endog dettes Chef (General de Meza) en Udtalelse om Overkommandoens Operationsplan."

Sagen forholder sig saaledes:

Den 12. Maj indberettede General Bülow til Krigsministeren om Situationen. Indberetningen sluttede med, at det maatte være den nærmeste Fremtid forbeholdt at decidere angaaende en videre Operationsplan. Herpaa svarede Ministeren i Skrivelse af 15. Maj med at afsøge General Bülows Mening om følgende 4 Spørgsmaal:

- 1) En Forstærkning af General Ryes Korps.
- 2) En Forstærkning af Besætningen paa Helgenæs.
- 3) En Forstærkning af Fredericias Garnison eller en Landgang i denne Føstnings Nærhed for at tilbagetrænge det dervedværende Observations- eller Belejningskorps.
- 4) Diversionser paa Fjendens Kommunikationslinier og navnlig i det aalevigske.

Disse 4 Punkter tillige med General Bülows Mening herom, var det, man afsøgte General de Mezas (Chef for Flankekorpsen paa Als) Mening om. Dette kan Ministeren ikke siges at være uberettiget til, særlig naar man erindrer sig, at General de Meza har faaet Als Forsvar overdraget, og at General Bülow med Hensyn til Punkt 3 udtalte, at han til denne Operations Gennemførelse ønskede at blive forstærket med 5000 Mand fra Als. Fremgangsmaaden bliver først forkastelig, hvis det havde været en af General Bülow udarbejdet, detailleret Operationsplan, der havde været tilstillet General de Meza til Erklæring.

Til Generalstabschefen Bemærkning:

"Den 13/6 maatte General Bülow forlange større Handlefrihed. Efter at denne var givet, lykkedes det at slaa Fjenden ved Fredericia.", skal anføres:

Som ogsaa ovenfor skitseret søgtes Harmonien i Operationerne i Perioden inden Udfaldet fra Fredericia tilvejebragt ved, at Overgeneralen og Krigsministeren hyppig udvekslede Anskuelse om disse. Denne Fremgangsmaade, der i Krigstider kan være farlig, synes tilladelig, ja naturlig i den givne Situation,

der var øjendommelig derved, at vi til Trods for Fjendens numeriske Overlegenhed paa Grund af vort absolute Herredømme til Søs kunde tilrive os Initiativet, naar vi fandt det belejligt. Da den politiske Situation ikke krævede en hurtig Løsning, og da vore Styrker paa Als og Fyen var udenfor Fjendens Rækkevidde, medens General Rye under sin Tilbagegang i Jylland forledte Fjenden til stærkere og stærkere Spredning af Kræfterne, saa opfordrede Situationen netop til at se Tiden lidt an og til gennem Konferencer mellem de interesserede Parter omhyggeligt at forberede de paatænkte Operationer, som fordrede Krigsministerens Medvirken, blandt andet fordi Flaadens Assistance udkrævedes. Det var derfor først, da Tiden til Handling nærmede sig, at General Bülow i Skrivelse af 16. Juni bad Krigsministeren om frie Hænder. At Krigsministeren netop ansaa dette for nødvendigt fremgik deraf, at Ministeren, endnu inden han havde modtaget Overgeneralens Skrivelse herom, fandt sig foranlediget til at meddele Generalen Bemyndigelse til at foretage en Ekspedition til Fredericias Undsætning, naar, hvor, paa hvilken Maade og med den Styrke, han vilde, samt at lade Generalerne Rye og de Meza tilgaa de fornødne Ordre herom. Ministeren kunde derfor ogsaa i sit Svar af 18. Juni paa Overgeneralens ovennævnte Skrivelse nøjes med at henvise til den tidligere givne Bemyndigelse.

Mobiliseringskontoret finder det ikke formaalstjenligt paa nærværende Tidspunkt at fortsætte Undersøgelsen af den af Generalstabschefen fremsatte Kritik af Forholdet mellem Krigsministeren og Overgeneralen under vore Krige, men skal nøjes med at citere, hvad der fremsættes herom i "Tilbageblik" i det af den danske Generalstab om Krigen 1864 udgivne Værk:

"Savnet af en ledende Haand, der kunde vejlede i Spørgsmaalet angaaende den politiske Betydning af at fastholde de forskellige Landsdele, gjorde sig under hele Krigen gældende.

Overkommandoen erholdt ingen Direktiver angaaende den politiske Betydning af at fastholde Punkter som Dybbøl eller Landsdele som Vendsyssel, hvorimod Krigsministeren greb ind i militære Detailler paa flere Omraader, ja endog støttede de Kommanderende paa forskellige Felter imod Overgeneralen og gjorde dennes Stilling vanskelig. En overfladisk Betragtning kommer derved let til at fæste Øjet udelukkende paa Ulem-

perne ved Krigsministerens Indgriben og derved drage den noget fejlagtige Slutning, at en Overgeneral bør staa fuldt selvstændig. Ganske vist vil et Forhold, hvor Overgeneralens Handlefrihed begrænses saa vidt, at han maa spørge om Bemyndigelse til hvert Skridt, ikke alene blive utaaaleligt, men ogsaa til største Skade for Operationerne; men omvendt vil en Overgeneral, særligt under en Forsvarskrig som den i 1864, hvor Troppestyrker holdtes i Nørrejylland, Fredericia, Fyn, Dybbelstillingen og paa Als være yderst uheldig stillåt, naar han ingen Direktiver faar angaaende Landsdelenes politiske Betydning, idet han, der griber i blinde, er udsat for at gribe fejl. Regjeringen bør overveje, hvilke Operationer der fra et politisk Synspunkt ere de ønskeligste, Krigsministeren angive, hvilke af disse der ere udførlige, hvorefter Direktiver udgaa til den kommanderende General, hvis Pligt det maa være at holde Krigsministeren nøje underrettet om den militære Situation. Regjeringen angiver altsaa Krigens Maal, hvilket er saa meget naturliger, som kun Krigsministeren staaer med et Ansvar over for Konge og Land, hvorimod Overgeneralen, der er valgt for Krigen, efter denne træder tilbage. Faar end derved Krigs- og Udenrigsministeren en afgørende Indflydelse paa Operationerne, bør dog Krigsministerens Indgriben ikke gaa i Detailler; Krigsministeren stiller Opgaven, den kommanderende General løser den*)

Nogt saadant savnes ganske i 1864. Overgeneralen faar ingen Vejledning angaaende Landsdelenes politiske Betydning; han faar endog paa et Tidspunkt, da Spørgsmaalet om Dybbelstillingens Rømning eller Ikke-Rømning skjæres sammenfaldende med Spørgsmaalet om at vis den i samme staaende Hær til Tilintetgørelse eller ej, og hvor altsaa politiske Hensyn maatte være de eneste afgjørende, ingensomhelst Meddelelse om Londons - Konferencens Afholdelse; paa et senere Tidspunkt faar han lige saa lidt Meddelelse om den forestaaende Vaabenhvile, og hvad der inden dennes Indtræden er at tilstræbe. De faa Direktiver af politisk Art, der gives Overgeneralen, ere som tidligere viist, vildledende, og Krigsministeriets Indgriben ved forskellige Lejligheder som oftest til Skade.

Paa fjendtlig Side er Forholdet helt anderledes; her spiller Politiken fra først til sidst en ledende Rolle. Kjøbenhavns Erobring nævnes strax som det virksomste Middel til Krigens Tilendebringelse; men da dette Maal er uopnaaeligt, angives Erobringen af Fyen at være

*) understreget af Mobiliseringskontoret.

det bedste Middel til at udøve et Tryk paa den danske Regering og gjøre denne tilbøjelig til Fredsslutning. Spørgsmaalet om denne Opgaves Løselighed eller Uløselighed tvinger dog fra Tid til anden til at tage nye Kombinationer under Overvejelse og til at udstede nye Direktiver, men disse komme ikke fra Hærførerens Side, men fra Kabinettet i Berlin, hvor de politiske Traade løbe sammen.

Saasnart der er Udsigt til Vaabenhvile eller vel endog til Fredsslutning, træder Politiken helt i Forgrunden og angiver de Maal, der endnu maa eftertrages (Nørrejyllands Besættelse i videste Udstrækning, Vesterhavssøernes Erobring o.s.v.). Dog højes ogsaa lejlighedsvis det Politiske for at passe til Operationerne (f.Ex.Londons Konferencens Udsættelse for at give Tid til Dybbølstillingens Erobring). Ogsaa Spørgsmaalet om, hvad der af Hensyn til fremmede Magter (Frankrig, England o.s.v.), ja vel endog hvad der af Hensyn til den allierede Stormagt turde udføres eller ikke udføres, fik til Tider en Hovedindflydelse paa Operationerne og tvang til vekslende Direktiver for Hærlødsen. Disse Direktiver gjaldt til Tider endog kun ganske smaa Tidsperioder. - "

Ovenstaaende Udtalelser synes saa rigtige, at de bør kunne tiltrædes af alle.

Direktiver for Forsvarets Føring kan ingen Troppesfører undvære hverken ved et Felttogs Begyndelse eller senere. Direktiver, der gives inden Fredsbruddet, kan naturligvis kun gives under Medvirken af den højeste militære Kommandomyndighed i Fred og angaaende de Direktiver, der gives efter Felttogets Begyndelse gælder, at netop Tilstedeværelsen af en Officer med en høj militær Charge i Krigsministeriet, Direktøren, borger for, at Overkommandoens operative Frihed ikke bindes stærkere end Hensynet til den politiske og den samlede landmilitære og sømilitære Situation kræver.

Hvis Overgeneralen, som af Generalstabschefen foreslaaet, skydes ind mellem Krigsministeren og Direktøren, vil Ministeren under en Krig blive meget uheldigt stillet, naar Overgeneralen har den direkte Kommando over Tropperne i Jylland. Ministeren vil, da han ikke kan henvende sig til sin Direktør, med hvem han bør Der om Der, være henvist til at aføiske Overgeneralens Mening om en Mængde Spørgsmaal, store som smaa, for at danne sig et Billede af den landmilitære Situation. Dette er ikke alene uheldigt for Ministeren, men ogsaa for Overgeneralen. Denne, der naturligt er stærkt optaget af sin

Opgave som Troppefører, udsættes for at blive blandet ind i en Mængde Spørgsmaal af delvis administrativ Art, saasom Opstilling og Nyformering af Tropper, Fremskaffelse af Materiel o.s.v.

En fuldstændig Behandling af saadanne Spørgsmaal vil, for saa vidt de i det hele taget kan behandles udtømmende i et Armehovedkvarter, lægge saa stærkt Beslag paa Overkommandoens Kræfter, at Operationerne maa lide derunder.

H. Jensen

Ved nærværende Fremstilling er benyttet følgende Kilder:

- Generalstaben: Den dansk - tyske Krig 1864.
- " " : Den dansk - tyske Krig 1848 - 50.
- Oberst N.P.Jensen: Den første slesvigske Krig 1848 - 50.
- " " " : Oberst Frederik Læssøe.
- Groszer Generalstab: Moltkes militärische Werke.

Kjøbenhavn, den 25/6 1923.

Nr.

Hærens Højere Styrelse i Fred og Forsvarets Ledelse i Krig.

Generalstabens historiske Udvikling.

I Tilslutning til Mobiliseringskontorets Skrivelse Fortroligt M 1465 af 15/6 1923 skal Hærens Arkiv fremsætte nedenstaaende Bemærkninger til Generalstabschefens Skrivelse Fortroligt O.Nr.19 af 15/5 1923:

Den af Generalstabschefen givne "historiske Udvikling" vidner om en rent ud forbavsende Mangel paa Kendskab til de virkelige Forhold under vore to sidste Krige, saaledes som disse fremgaar af tilgængelige trykte og utrykte Kilder. Nogle Eksempler angaaende det paa Side 2 i hans Indlæg fremsatte vil vise dette.

Det siges i "Udviklingen", at før (og indtil) 1848 bistodes Kongen ved Kommandomyndighedens Uøvelse af et "Kancelli"; men (Krigs) Kancelliet var ophevet allerede 1764 og var ikke senere bleven genoprettet. Fra 1767 til 1808 dannede et Præsidium af militære og civil-militære Embedsmænd under noget skiftende Former den udførende Myndighed umiddelbart under Kongen, og 1808 til 1848 overgik dette til Generaladjutantstaben. Det er allerede betegnende, at Generalstaben ikke kender sin egen, knapt 100 aarige Historie. Ifølge "Udviklingen" styredes de "materieladministrative" Sager af "Generalkrigskommissariatskollegiet", medens det rette Forhold er dette, at Generalkommissariats-Collegiet, som dets virkelige Navn var, forestod Styrelsen af Hærens økonomiske Anliggender i Almindelighed, altsaa ikke de materielle alene. Naar det yderligere siges, at før 1848 var Kommando og Administration "skarpt adskilt", er dette ganske urigtigt for den ældre Tids og kun delvis rigtigt for den nyere Tids Vedkommende. Det er endvidere ikke korrekt at sige, at 1848 overgik saavel Kommando som Administration til Krigsministeriet, thi Kongen med Generaladjutantstaben forbeholdt sig visse Beføjelser.

Naar det videre (samme Side) hedder, at det 1848 havde været naturligere at udnævne Overgeneralen før Stabschefen, viser denne Udtalelse, at den Skrivende ikke kender de særlige Forhold i disse Martsdage; thi det er uimodsigeligt og

var almindelig anerkendt, at ved denne Lejlighed var Stabschefen (Læssøe) Nummer Eet, den kommanderende for Kolding-Korpset, Oberst (Generalmajor) Hedemann, Nummer To. Man kunde ikke vælge Generalen og derefter spørge ham, om han vilde tage Læssøe til Stabschef og udsætte sig for et Nej; man maatte gaa den modsatte Vej. At iøvrigt Valget af Læssøe var rigtigt og lykkeligt, fremgik tilfulde af de senere Begivenheder. Udtalelserne (samme Side) om Slesvigske venstre Flankekorpsets Forhold til Nørrejydske Armékorps viser helt igennem i forbavsende Grad Misforstaaelser og Ukendskab til de virkelige Forhold. At Flankekorpset "i Begyndelsen" holdtes direkte under Krigsministeriet var begrundet - og med Rette - i dets udtalte Bestemmelse som Landgangskorps rettet mod, som det hed, den "søndre Halvdel af Slesvigs Østkyst, altsaa ganske uden Forbindelse med det ved Nørrejyllands Sydgrænse staaende Armékorps. Af Stabschefens (Læssøes) Notitser fra før hans Afrejse fra Kjøbenhavn til Nørrejydske Korps og før Hedemanns formelle Udnevnelse til kommanderende General for dette Korps - Benaevnelsen "Overgeneral" forekommer kun i General Birkes Indlæg - fremgaar imidlertid tydelig, at Læssøe allerede paa dette Tidspunkt havde faaet Meddelelse om, ja endog været med til at udforme Flankekorpsets (Landgangskorpsets) Instruktion, idet han noterer bl.a. "..... Oberst Hedemann skal føre Kommandoen over Corsøer-Corpsset, naar det støder til Corpsset ved Colding".

Yderligere beordredes den kommanderende General i Jylland-Fyen (Høegh-Guldberg) den 28. Marts, da Tanken om at anvende Landgangskorpset som venstre Flankekorps var trangt igennem, til snarest at lade de Oplysninger, som Krigsministeriet samtidig meddelte Høegh-Guldberg, tilgaa Læssøe eller Hedemann. Da Flankekorpsets Landsætningssted fastsattes til Sundeved, delvis Angel, dels med politiske, dels med operative Formaal i Forbindelse med Nørrejydske Korps, beordredes Korpchefen, Schleppegrell, til allerede inden Indskibningen fra Sjælland at sætte sig i direkte Forbindelse med Hedemann, og saa snart Foreningen med Nørrejydske Korps var effektiv, i "enhver Henseende" modtage Hedemanns Ordre. Det skal iøvrigt bemærkes, at man først havde paatænkt at give General Krogh Kommandoen over Landgangskorpset, som man altsaa allerede af formelle Grunde ikke kunde underlægge den lige netop fra Oberst udnevnte Hedemann.

At Flankekorpset fik en "hemmelig" Instruktion (samme Side) hidrørte fra Tildelingen af den særlige politiske Opgave. Instruksen omhandlede bl.a. Forholdet overfor den hertugelige Familie og overfor bestemte, navngivne politiske mistænkte Personligheder i Slesvig - Forhold der ifølge deres Natur maatte behandles "fortroligt" og kun kendes af ganske enkelte.

Endnu skal anføres

at Krigsministeren den 3. April tilskrev Hedemann: "..... Dispositioner for Deres Fremrykning og Angreb kan jeg naturligvis ikke ville give Dem"; men det var dog ønskeligt, at det stærke Rytteri benyttedes mod Fjendens venstre Flanke,

at Tscherning tilskrev Hedemann den 4. April angaaende Flankekorpsset: "....., der skal støde til Deres venstre Flanke", hvad der i Forbindelse med Ordren foran til Schleppegrell ikke lader Tvivl om Flankekorpssets direkte Underlæggen under Nørre-jydske Korps.

I det foranstaaende er gennemgaaet Sætning for Sætning Generalfstabschefens (Birkes) "historiske Udvikling" Side 2 og paavist Løsheden, Manglen paa Forstaaelse af og Kendskab til de virkelige Forhold. At føre denne Gennemgang videre overfor den følgende Del af "Udviklingen", hvori Paastand paa Paastand er sammenhobet i omtrent samme Grad, skønnes hverken tilløkkende eller paakrævet.

Den "historiske Udvikling" er fuldstændig uhistorisk, paa de fleste Punkter i Strid med Kendsgerningerne og kan kun karakteriseres som et mislykket Prokuratorindlæg.

Konow ??

Den af Generalstabschefen givne "historiske Udvikling" vidner om en rent ud forbausende Mangel paa Kundskab om de virkelige Forhold under vor to sidste Krige, saaledes som disse fremgaar af tilgængelige trykte og utrykte Kilder. Nogle Exempler angaaende det paa Side B v haas Smilæg fremsatte vil vise dette.

Det siges i "Udviklingen", at før [og indtil] 1848 bestodes Kongen ved Kommandomyndighedens Udøvelse af et "Kancelli"; men [Krigs] Kancelliet var ophævet allerede 1764 og var ikke senere bleven genoprettet. Fra 1767 til 1808 dannede et Præsidium af militære og civil-militære Embedsmænd under noget skiftede Former den udførende Myndighed umiddelbart under Kongen, 1808-til 1848 overgik dette til Generaladjutantstaben. Det er allerede betegnede, at Generalstaben ikke kendes sin egen, knapt 70aarige Historie. Ifølge "Udviklingen" styredes de "materiel-administrative" ^{Parti} af "General Krigs Kommissariatskollegiet", medens det rette Forhold er dette, at Generalkommissariatskollegiet, som dets væsentlige Navn var, foretog Styrelsen af Herrens økonomiske Anliggender i Almindelighed, altsaa ikke de materielle alene. Naar det yderligere siges, at før 1848 var Kommando og Administration "skarpt adskilt", er dette ^{ganske} urigtigt for den ældre Tids og kun delvis rigtigt for den nyere Tids Forholdene. Det er endvidere ikke korrekt at sige, at 1848 overgik saavel Kommando som Administration til Krigsministeriet, ~~til~~ ^{til} Kongen med Generaladjutantstaben forbeholdt sig visse Beføjelser.

Naar det videre (samme Side) hestter, at det 1848 maatte være naturligt at udvane Overgeneralen for Stabschefen, viser denne Udtalelse, at den Skrivelse ikke kendt de særlige Forhold i disse Martsdage. Hvi det er umodsigeligt, ^{hvar} almindelig overkendt, at ved denne Lejlighed var Stabschefen (Hessøe) Nummer Eet, den Kommanderende for Holdning-Korpset, Overst (Generalmajor) Hedemann, Nummer To. Man kunde ikke vælge Generalen og derefter spørge ham, om han vilde tage Hessøe til Stabschef og indette sig for et Nej; man maatte gaa den modsatte Vej. At sømpt Valget af Hessøe var rigtigt og lykkeligt, fremgik tilfulde af de senere Begivenheder.

Udtalelserne (samme Side) om Skarpskytte venstre Flaaketrøps Forhold til Kongenske Armekorps viser helt igennem

2. forbeholdene Grad Misforstaaelse og Ukendskab til de virkelige
Forhold. At Flauekorpsen "i Begyndelsen" holdtes direkte
under Krigsministeriel var begrundet - og med Ret - i dets
uttalte Bestemmelse som Landgangskorps rettel. mod, som det
hed, den "lindre Halvdelen af Slesvigs Følkyst, altvaa ganske
uden Forbindelse med det ved Norgejellands Sydgraense staaende
Korps. Af Statschefens (Hessøes) Notiser fra for hans
Afrejse fra Kjøbenhavn til Norgejiske Korps og for Hedemanns
formelle Udvisning til Kommanderende General for dette Korps -
Beviselsen "Overgeneral" forekommer kun i General Birkes Indlæg -
hængaar imidlertid tydelig, at Hessøe allerede paa dette Tidspunkt
havde faaet Meddelelse om, ja vel endog været med til at ud-
forme Flauekorpsets (Landgangskorpsets) Instruktion, idet han
noterer bl. a. "... Oberst Hedemann skal f.ø. Kommandere
over Corsøen-Corpsen, naar det stöder til Corpsen ved Colding.""

Yderligere beordredes den Kommanderende General
Jylland-Fyen (Høegh-Guldberg) den 28. Marts, da Tanten
at anvænte Landgangskorpsen som reelle Flauekorps var traugt
igennem, til snarest at lade de Oplysninger, som Krigsmini-
steriel samtidig meddelte Høegh-Guldberg, tilgaa Hessøe eller
Hedemann. Da Flauekorpsets handlingssted fastattes til
Sundeved, delvis Angel, dels med politiske, dels med operative
Formaal i Forbindelse med Norgejiske Korps, beordredes Korps-
chefen, Schleppegrell, til allerede inden Indkøringen fra Gjel-
end at sætte sig i direkte Forbindelse med Hedemann, og saa snart
Erøringen med Norgejiske Korps var effektiv, i "enhver Henseende"
modtage Hedemanns Ordre. Det skal isørgt bemærkes, at man
først havde paatakt at give General Høegh Kommandoen over
Landgangskorpsen, som man altsaa ^{altsaa} af formelle Grunde ikke kunde
underlægge den lige netop fra Oberst udnævnte Hedemann.

At Flauekorpsen fik en "hemmelig" Instruktion
(samme Side) hidrøite fra Fildelingen af den særlige politiske Afdeling.
Instruktionen omhandlede bl. a. Forholdet overfor den hertugelige
Familie og overfor bestemte, navngivne politiske mistænkte Per-
sonligheder i Slesvig - Forhold der følge deres Natur maatte
behandles "fortroligt" og kun kendes af ganske enkelte.

Endnu skal anføres

at Krigsministeren den 3. April skrev He-
demann: "... Despatcher for deres Freerøring og Angreb
kan jeg naturligvis ikke ville give Dem"; men det var dog

ønskeligt, at det største Rykteri bevirkes mod Gensens venstre Flanke,
 & Sicherning tilsvare Hedemann den 4. April an-
 gaaende Flanketorpset: "... der skal støde til deres venstre Flanke",
 hvad der i Forbindelse med Ordren foran til Schleppegrell ikke
 lader Tvivl om Flanketorpsets direkte Underlæggen under Nørre-
 fynske Korps.

I det foran staaende er gennemgaaet Sætning
 for Sætning Generalstabschefens (Birkes) "historiske Udvikling" Side
 3 og paavist Løsheden, Manglen paa Fortaelse af og Nædskab
 til de virkelige Forhold. At for denne Gennemgang videre
 overfor den følgende Del af "Udviklingen", hvori Paastænd paa
 Paastænd er sammenhobet i omtrent samme Grad, skønnes
 Lærkerne tilløbende eller paatrævet.

Den "historiske Udvikling" er fuldstændig uhistorisk,
 paa de fleste Punkter i Trid med Nædsgerningerne og kan
 kun karakteriseres som et mislykket Prosauratoridlag.

Löbe N:6

Fortroligt

Statens almindelige Forly

Den militære Overbestyrelse.

Grundloven af 5/6 1848 indeholder den Bestem-

melser, (§ 23), at "Kongen har den højeste Myndig-

Den militære Overbestyrelse.

heden om Del Umiddelbarhed om, hvorledes denne Bestemelse skulde forstås - jvf. Matzen: Den Danske Statsforfatningsret III Del, Side 170-171 og de dertil anførte Forhandlinger i Rigsforsamlingen - men dette er foraaavidt af mindre Betydning, da Bestemmelsen blev udeladt i den gennemgængende Grundlov af 26/7 1866, der om Kongens Forhold til Krigsmagten kun indeholder den ene særlige Bestemmelse, (§ 18), at "Kongen erklærer Krig og slutter Fred, indgaar og opbryder Forbund o.s.v. saa at man ved Henvisning til dette Spørgsmaal forøvrigt maa holde sig til Grundlovens almindelige Bestemmelser (§ 11), at "Kongen har ved de i den nævnte Grundlov fastsatte Indskrænkninger den højeste Myndighed over alle Rigets Anliggender, og udøver den gennem sine Ministre"; Kongen er altsaa utvivlsomt - jvf. Matzen: Den Danske Statsforfatningsret III Del, Side 170-171 og Gees & Hansen: Grundtræk af den Danske Statsret Side 241 - i sit Forhold til Krigsmagten underkastet de særlige Indskrænkninger, som paa den udvænte Måde an-

dre Omraader, d.v.s. Kongen kan ogsaa her kun handle paa en Ministers Ansvar. 1) Dette gælder saavel Kommando- som Administrationsforhold; paa begge Omraader kan Kongen kun udøve sin Myndighed gennem den ansvarlige Minister. I det hervednævnte Praktis og ~~Administrations~~ sidste Instans rettelig Afgørelse - da bestemmer, hvorvidt en given

Den militære Overbestyrelse.

Grundloven af 5/6 1849 indeholdt den Bestemmelse, (§ 23), at "Kongen har den højeste Myndighed over Land- og Sømagten". Der synes at have hersket en Del Uenighed om, hvorledes denne Bestemmelse skulde forstås - jvf. Matzen: Den Danske Statsforfatningsret III Del, Side 170-171 og de deri anførte Forhandlinger i Rigsforsamlingen - men dette er forsaavidt af mindre Betydning, da Bestemmelsen blev udeladt i den gennemsette Grundlov af 25/7 1866, der om Kongens Forhold til Krigsmagten kun indeholder den ene særlige Bestemmelse, (§18), at "Kongen erklærer Krig og slutter Fred, indgaar og ophæver Forbund o.s.v., saa at man med Hensyn til dette Spørgsmaal forsvrigt maa holde sig til Grundlovens almindelige Bestemmelser (§11), at "Kongen har med de i denne Grundlov fastsatte Indskrænkninger den højeste Myndighed over alle Rigets Anliggender, og udøver den gennem sine Ministre"; Kongen er altsaa utvivlsomt - jvf. Matzen: Den Danske Statsforfatningsret III Del, Side 170-171 og Coos & Hansen: Grundtræk af den Danske Statsret Side 221 - i sit Forhold til Krigsmagten underkastet de samme Indskrænkninger, som paa den udsvande Magts an-

2.
"forelsbige", der for snæblik at fastslaa kræve-
dre Omraader, d.v.s. Kongen kan ogsaa her kun
handle paa en Ministers Ansvar.¹⁾ Dette gælder
saavel Kommando- som Administrationsforhold; paa
begge Omraader kan Kongen kun udøve sin Myndighed
gennem den ansvarlige Minister, idet hovedvunden
Praksis og Analogi hermed - i sidste Instans rets-
lig Afgørelse - da bestemmer, hvorvidt en given
Sags Afgørelse kræver Kongens Underskrift eller
kan træffes af Ministeren.-

Naar der nu, som det almindeligt erkendes,
klæber Mangler ved den bestaaende Ordning af den
militære Overbestyrelse, som maa siges at ude-
lukke enhver Garanti for en rationel Krigsledel-
se, som ogsaa før, at Krigsforberedelsen - den
militære Udvikling under Fredsforhold - foregaar
efter militært rigtige Principer, da maa Grunden
hertil imidlertid ikke søges i det ovenfor paa-
viste Grundprincip, Grundlovens Paabud om den an-
svarlige Minister som Mellem-Instans mellem den
i alle Rigets Anliggender højest Myndighed og
Krigsmagten; disse Mangler kan afhjælpes uden
den fra anden Side paakrævede Grundlovsændring,
og er en saadan ikke nødvendig, da er den ikke
heller ønskelig. De vil i hvert Tilfælde tildels
kunne afhjælpes gennem administrative Bestemmel-
ser, og selv om disse kun kunde gives Karakteren

Ann. 1)

Ved Kgl. Resolution af 21/4 1848 ophævedes
Admiralitets og Kommissariats Kollegiet, og "Over-
bestyrelsen af det hele Søkrigsvæsen saavel som
den militære Kommando" overdroges Marineministe-
ren paa eget Ansvar. Denne Resolution er i Prin-
cipet ikke i Uoverensstemmelse med de senere
Grundlovs-Bestemmelser, og den er da heller ik-
ke paa anden Maade ophævet.

"forelsbige", der fore endelig at fastslaaas kræve-
 de Lovgivningsmagts Medvirkning, vilde der dog
 kun være Tale om Ændringer i de almindelige Love
 d.v.s. "Organisationslovene". Ændringerne skal
 sikre den ansvarlige Minister Støtte i virkeligt
 sagkyndige Organer i Uøvelsen af hans Funktio-
 ner, og omvendt sikre den militære Indsigt den
 rette Indflydelse paa de Afgørelser der skal
 træffes. De bestaaende Mangler eller Ulemper bun-
 der nemlig først og fremmest deri, at de Organer,
 som skulde støtte den ansvarlige Minister ved de-
 res militære Indsigt, for en Del enten helt sav-
 nes (militær Overkommando), eller i Følge deres
 Oprindelse og tjenstlige Stilling ikke kan gøre
 Fordring paa den fornødne Autoritet (Ministerier-
 nes Direktører, Marineministerens Stab). Dernæst,
 og i ligesaa fuldt Maal, maa den bestaaende Ord-
 nings Brist ses i det Forhold, at den paagal-
 dende Minister - som Indehaver af den øverste
 militære Kommando-Myndighed - personlig skal, el-
 ler i hvert Tilfælde kan, træffe enhver Afgørelse
 ogsaa paa de rent militære Omraader - uden at der
 er aabnet militær Indsigt og Kundskab Adgang til
 at gøre sin Opfattelse gældende overfor Konge,
 Regering og Rigsdag, da der ikke paahviler Mini-
 steren nogen Forpligtelse til at raadspørge de
 ham underlagte militære Myndigheder, endsige til
 at meddele deres Udtalelser eller Anskuelser til
 de nævnte højeste Statsmyndigheder.

De Ændringer, der maa foretages i den be-
 varede Krigsforberedelse i videre Forstand, er
 først skabt i den aller seneste Tid, og er endog

staaende Ordning, skal altsaa, uden at ferrykke Ministerens ved Grundlovens Bestemmelser fastslaaede Stilling, sikre den militære Indsigts Indflydelse i Kommandoforhold og den militære Sagkundskabs Indflydelse paa Udviklingen.

tidligere Tid; vor Tids Krav bl.a. til et hurtigt Krigsberedskab, og Forstaaelsen af Betyd-

Som Forholdene er nu, skal den militære Minister være Politiker, Chef for en omfattende Administration, mulig to, dertil Evertbefalende for det eller de Værn, der henhører under hans Ministerium. Det er indlysende, at han, der, hvad enten han er Militær eller ikke, i Reglen vil være kaldet til sin Post i sin Egenskab af Politiker, personlig kun i de store Træk vil kunne lede Udviklingen og den militære Kommando, og at han vil staa saa temmelig magtesløs overfor disse Opgaver, saafremt Organisationen af det eller de Værn, for hvis Udvikling og Anvendelse han har Ansvar, ikke gennem dertil egnede Organer kan stille den militære Indsigt og Sagkundskab ved hans Side.

Organisationen har, særligt for Marinens Vedkommende, altid været mangelfuld; den militære Kommando, i hvilken Ministeren skal være Spidsen, har aldrig været organiseret, og det sagkyndige Organ - en Stab svarende til Hærens Generalstab - der skal angive og regulere Udviklingen, væretage Krigsforberedelsen i videre Forstand, er først skabt i den aller seneste Tid, og er endnu

den nuværende Ordning d.v.s. en ikke militær Palæminister med en militær Direktør for hver af

de to Administrationsgrene; en Ordning der med kun tilstede i mangelfuld Form, idet den nærmest sine ubestridelige Fordels i foraktelige Betragtning er stillet som et militært Kontor i Ministeriet, ger dog forbinder det ejendommelige og ganske for stærkt bebyrdet med den daglige Administration, og med Ministeriets Direktør som fungerende er repræsenteret blandt Statsrådets ansvarlige Chef. Disse Mangler følte naturligt mindre i

tidligere Tid; vor Tids Krav bl.a. til et hurtigt Krigsberedskab, og Forstaaelsen af Betydningen af, ja Nødvendigheden for, at være "forberedt", raaber højt paa Forandring, thi Mangler i Krigsforberedelsen kan ikke indhentes, og en effektiv Kommando ikke improviseres, i Mobiliserings - Øjeblikket.

Omend der i rent formel Henseende ikke er noget, eller dog langt mindre, at indvende mod den bestaaende Organisation, naar *Cheferne* for de militære Ministerier er Officerer, udgaaede fra det Værn de er sat i Spidsen for, end naar som Tilfældet er nu, en Ikke - Militær er Føllesminister, eller naar, som Tilfældet undertiden var, en Officer er Føllesminister, er, som før antydet, Nødvendigheden for en Forandring i alle Tilfælde i og for sig dog lige stor, og de Forandringer, der bør foretages, paavirkes ikke af Hensyn til hvem Ministeren er, thi, Militær eller ikke, er han valgt til sin Post, ikke i Kraft af militære Kvalifikationer, men som Kongens, Regeringens og Repræsentationens kontrollerende og regulerende Tillidsmand, altsaa som Politiker. De efterfølgende Bemærkninger kan derfor gælde i Almindelighed, men refererer sig dog særlig til den nuværende Ordning d.v.s. en ikke militær Føllesminister med en militær Direktør for hver af

nej

de to Administrationsgrene; en Ordning der med sine ubestridelige Fordele i forskellige Retninger dog forbinder det ejendommelige og maaske noget betænkelige Forhold, at militær Indsigt ikke er repræsenteret blandt Statsraadet's ansvarlige Medlemmer.

Bemærkningerne kan i det væsentlige ogsaa gælde for Hæren og Krigsministeriet, men tager dog særlig Sigte paa Forholdene i Marinen og Marineministeriet.

Den ansvarlige Minister leder nu den militære Udvikling og udøver Kommandoen alene støttet til Sagskundskaaben og den militære Indsigt hos én enkelt Officer, den militære Direktør; det er jo ikke udelukket, at der til denne Post kunde findes en Mand, der er tilstrækkelig alsidig og tilstrækkelig overfladisk til noeenlunde at kunne overkomme sit Embede, men Forholdet er nu det, at han som Regel vil skylde rene Tilfældigheder sin Stilling, thi forudkende hans Kvalifikationer for Posten, naar den skal være foranstaltning, der i de senere Aar er forberedt saa omfattende som nu, kan den civile Minister ved Udvælgelsen af og ved Arbejdet i Marineministeriets Stab, og derfor kan iværksættes naare blive i Stand til at bedømme dem og hans Virksomhed, uden netop paa det mere almentilgængelige Omraade, den daglige Administration. Denne Mand, hvis Virksomhed i Hovedsagen rettelig burde være indskrænket til det rent administrative, skal nu desforuden først erstatte den militære Stab, der i alle andre Mariner er det sagkyndige Organ, som regulerer Udviklingen, overvejer og

nej.

Direktøren ved Ministerens 7. Side som Raadgiver og
forbereder Flaadens Anvendelse i Forsvaret; han
skal dernæst være Ministerens Raadgiver ved Kom-
mandosagers Afgørelse, men da man i Almindelig-
hed tør gaa ud fra, at en civil Mand ikke er
i Besiddelse af den militære Indsigt, der sæt-
ter ham i Stand til, at tage selvstændige Beslut-
ninger i Kommandosager, bliver Direktøren den
moralisk ansvarlige i disse Forhold; derudenom kan
man ikke komme, og saaledes vil Forholdet, til
Skade for Tilliden og Tonen iblandt Personellet
blive opfattet i Hær og Flaade. Man er derved kom-
met ud i det uholdbare, ud i et Forhold, der maa
virke nedbrydende paa den militære Aand, nemlig,
at en maaske forholdsvis yngre Officer, - mulig
endog en subaltern Officer - i Virkeligheden
fører Kommandoen over Flaaden (resp. Hæren) og
dens højeste Officerer.

Andre Faktorer i Stats-
styrelsen her paapegede Ulemper kan kun afhjælpes
ved: ved saavel Krigsledelsen som Krigsforbered-
elsen Oprettelsen af en virkelig Flaadestab, en
Foranstaltning, der i de senere Aar er forberedt
ved Udvidelsen af og ved Arbejdet i Marinemini-
sterens Stab, og derfor kan iværksættes naarsom-
helst, samt

ved at gøre Flaadens eldste Officerer, Vi-
ceadmiralen, som man kan gaa ud fra, ikke som
Ministeriets Direktør skylder en eller anden Til-
føldighed sin Stilling, men som, fordi han er i
Besiddelse af virkelig militær Indsigt, har pas-
seret alle Grader i det militære Hierarchie til
kommanderende Admiral, og sætte ham i Stedet for

Direktøren ved Ministerens Side som Raadgiver og Substitut ved Kommando - Myndighedens Udøvelse. Kun ad denne Vej kan man give den øverste Kommando den fornødne Autoritet. At en tilsvarende Ordning for Hærens Vedkommende, altsaa Udnævnel- sen af en kommanderende General, maa være Forudsætningen, er selvfølgelig.

Dermed vil man have skabt de Organer, der mangler, for at den militære Indsigt kan komme til sin Ret og gøre fuld Nytte, men Maaden hvorpaa disse Organer skal funktionere, maa nærmere angives, thi det maa holdes for Øje, at de skal virke saavel under Krig som under Fredsforhold, og at de skal sikre Samvirken mellem de forskellige Led i Forsvaret; men det maa tillige, erindres, at der ved Siden af den militære Indsigt og Sagkundskab - ved Siden af den egentlige militære Ledelse - ogsaa er andre Faktorer i Statsstyrelsen, som maa være medbestemmende og medvirkende ved saavel Krigsledelsen som Krigsforberedelsen.

Denne Ordning er den, der i Principet er gældende overalt, det er den eneste rette og mulige og det er da ogsaa den, under hvilke vore to sidste Krigsledelelsen.

Som foran udviklet tænkes altsaa selve Krigsledelsen i snævrere Forstand - den øverste militære Kommando over det samlede Forsvar, - udøvet af Forsvarsministeren bistaaet af de 2 højstkommanderende Officerer, den kommanderende General og den kommanderende Admiral; Krigsmagten er, som nærmere udviklet i Stabens Skrift: "Den Danske Stats militærpolitiske Stilling og Ordning"

Hovedkvarteret, og altsaa ikke har kunnet gøre gen af Landets Forsvar," imidlertid kun et Mid-
 del, som Staten raader over, for at kunne gennem-
 føre sin Politik, den maa som Følge heraf aldrig
 lades være uden for sin Forbindelse med de ansvarlige
 Ledere af Statens Politik, altsaa Regeringen og i
 første Linie Kongsenspræsidenten og Udenrigsmini-
 sterens, som derfor i Forbindelse med den øverste
 militære Kommando, under Kongen, danner Hovedkvar-
teret, desomr ingensinde tør splittes, thi det
 skal varetage Krigsledelsen i videre Forstand,
 og sikre Samvirken mellem de forskellige Faktorer
 i Forsvaret, samt drager Omsorg for, at alle Lan-
 dets Hjelpekilder, ogsaa de, der normalt er und-
 dragne Krigsmagtens Omraade, kan komme Forsvaret
 tilgode. Hovedkvarteret angiver Troppesførere,
 Eskadrechefer, Fæstningskommandoer - de i Marken
 og i Flaaden - og i Krigsledelsen - varetager de 2 mili-
 tariske Ministerier, som foran sig har de
 taktiske Opgaver, der skal løses, giver dem de
 fornødne Direktiver, anviser dem Midlerne og dra-
 ger Omsorg for, at disse komme tilstede.

Denne Ordning er den, der i Principet er gæl-
 dende overalt, det er den eneste rette og mulige
 og det er da ogsaa den, under hvilke vore to sid-
 dere følgende forandrede Sammensætning af Hoved-
 kvarteret under Krigsforhold - der er i Samklang
 med de Principer, efter hvilke Statens øverste
 kommando udgaaede Direktiver da har været udel-
 givende organiseret og gennemført Grundloven,
 og naar dette i høj Grad har blandet sig i
 selve Operationerne og ikke ladet de i Marken
 og i Flaaden kommanderende Officerer den fornødne Frihed over-
 for de stillede Opgaver, saa berører dette ikke
 Principet, men det skyldes alene, at virkelig
 militær Indsigt ikke har været repræsenteret i

Hovedkvarteret, og altsaa ikke har kunnet gøre sig gældende overfor dettes andre Faktorer. Formelt var der ikke noget at indvende med Hovedkvarterets Sammensætning, eftersom Krigsministeren og Marineministeren var højerestaaende Officerer af Hær og Flaade, men de var blot ikke valgt under Hensyn til den Opgave, der maatte paaligges dem under Krigsforhold, de kunde efter deres Oprindelse ikke tages som gyldige Repræsentanter for den militære Indsigt og var det næppe heller. Var der saaledes rent formelt intet at indvende, var der reelt saa meget desto mere, men naar en Ikke-Militær- eller da forsvrigt ogsaa naar en Officer - er Tallesminister, vil med den nuværende Ordning den militære Indsigts øverste Repræsentanter i Hovedkvarteret, og altsaa i den øverste Kommando - i Krigsledelsen - være de 2 militære Ministerie-Direktører, som foran paapeget tilfældig valgte og mulig yngre Officerer, og Ordningen bliver da ikke alene reelt men ogsaa formelt uholdbar.

Den her omhandlede Forandring i Organisationen af den øverste militære Kommando - med den deraf følgende forandrede Sammensætning af Hovedkvarteret under Krigsforhold - der er i Samklang med de Principer, efter hvilke Statens Styrelse i sin Helhed er organiseret gennem Grundloven, bliver derfor ret nødvendig, og Ønsket om dens snarlige Gennemførelse paatrænger sig.

ningen af Landets Forsvar" (Pag 34), som man forsvrigt med Hensyn til dette Forhold - den selv indlysende uadskillelige Forbindelse mellem et Lands Politik og dets Forsvar - skal henvises til.

for at undgaa Gentagelser. Lignende Betragtning-

K r i g s f o r b e r e d e l s e n .

og England (se Bilagene) Fort til Oprettelsen

Under den ansvarlige Minister skal de forskellige Led i den militære Organisation samvirke i Krigsforberedelsen og den militære Udvikling; Linierne for Arbejdets Deling vil uden Vanskelighed kunne drages, (se nedenfor), men Samarbejdet maa, hvor dette ikke ligefrem er foreskrevet af Nødvendigheden eller ved de almindelige militære Regler og Forskrifter, sikres gennem Instruksjerne. Krigsforberedelsen i videre Forstand - d.v.s. en rationel Udvikling af Landets Forsvar og hvad dermed staar i Forbindelse, Krigsmagtens Fordeling m.v. - maa imidlertid paavirkes af Forhold, der ikke beherskes af den militære Overledelse, og denne vil komme tilkort overfor Opgaven, naar den ikke staar i stadig og organiseret Forbindelse med de Faktorer i Stats-Styrelsen, der har Ledelsen af Statens Politik udadtil, altsaa i første Række Regeringens Chef og Udenrigsministeren. Uden en saadan organiseret Forbindelse vil man løbe Fare for, at Krigsmagten tager fejl af Maalet, og at altsaa Udviklingen kommer i urette Spor; at dette tildels har været Tilfældet, eller dog, at man har været paa Vej derhen, er antydnet i Stabens Skrift om "Den Danske Stats militær - politiske Stilling og Ordningen af Landets Forsvar" (Pag 34), som man forsvrigt med Rensyn til dette Forhold - den selv. indlysende uadskillelige Forbindelse mellem et Lands Politik og dets Forsvar - skal henvisse til, i nærliggende Spørgsmaal kan lade sig tage i Forhandlingerne uden Støt.

for at undgaa Gentagelser. Lignende Betragtninger som de, der her er gjort gældende, har i Frankrig og England (se Bilagene) ført til Oprettelsen af et permanent Forsvarsråd, som enhver Sag af Betydning vedrørende Landets Forsvar forelægges. For Forsvarets hele Udviklings Skyld og for at opnaa, hvad man nu mangler, at Samarbejde mellem Statens ansvarlige politiske Ledere og den militære Sagkundskab bør et saadant Raad oprettes, og dets Medlemmer bør da være:

Konseilspræsidenten
 Udenrigsministeren
 Finansministeren
 Forsvarsministeren
 Den kommanderende General.
 Den kommanderende Admiral
 samt
 Cheferne for Generalstaben og
 for Flaadens Stab.

Det vil maaske være heldigt, ligesom i Frankrig (se Bilag 3) at træffe Bestemmelse om, at Statsoverhovedet kan sammenkalde og tiltræde Raadet, naar han selv finder det snækeligt, og at Raadet under alle Omstændigheder sammentræder mindst én Gang halvaarlig, men Raadets Virkemaade og Forretningegang maa isvrigt nærmere fastsættes.

Det vil være fremgaaet, at en Overvejelse af de her omhandlede Forhold fører til en Ordning Grundloven lægger det, bør Raadet kunne forvente, at blive hørt i alle Sager af Betydning vedrørende de Landets Forsvar og bør udstyres med Myndighed til at skaffe sig alle fornødne Oplysninger, eventuelt ved at afhøre Embedsmænd, som Raadet ogsaa i særlige Spørgsmaal kan lade deltage i Forhandlingerne uden Stemmeret.

Man vil, derigennem have skabt en Institution, der omfatter alle de Faktorer, og al den des Forhold, uanset Forfatnings-Forskelligheder, Indsigt paa de specielle Omraader, der maa være i Realiteten i det væsentlige er ogsaa i de to Stæmedbestemmende i ethvert Spørgsmaal af Betydning her, men man har undgaaet de Fejl, der kloberved den paa Forsvarsvæsenets Omraade, og man vil have af-gjorte Ordning, deriblandt først og fremmest den hjulpet det Forhold, der nu er til Stede, at de for vidtgaaende Sammenblanding af Administration ansvarlige Ledere af Landets Politik udadtil er og Kommando, der er fremstaast ved at man har for-uden nogensomhelst Kendskab til Statens militære og Stillingen som Chef for Kommandoførelsen Situation og Evne, medens Krigsmagtens øverste og Administrationsafdelingen i en Person. Denne Ledere forestaar den militære Udvikling uden Kendskab til de Opgaver, overfor hvilke den eventuelt der først og fremmest maa rettes mod den her og vil blive stillet. Det permanente Forsvarsråd nu gældende Ordning.-

vil endvidere både noget paa den foran omtalte

Mangel, at den militære Indsigt ikke er repræsen-

teret bl. Statsraadets ansvarlige Medlemmer. Ende-

lig vil man derigennem under Krigsforhold forud

have Hovedkvarteret, der skal lede Forsvaret,

sig de efterfølgende Forslag til Organisation af delvis organiseret, thi Raadets Medlemmer henhører

Marinens Overbestyrelse m.v., der forudsætter en under disse Forhold til Hovedkvarteret, der un-

parallellelt gældende Ordning for Herrens Vedkommende, der Kongen foresstaar Krigsledelsen, herfra dog

altsaa i første Række Udnevnelsen af en kommande- undtaget Chefene for Generalstaben og for Flaadens General;

dens Stab, hvis Opgaver under Krig vil ligge paa Forsvarsministeren bestyrer Marinens Anlig- selve Krigsskuepladsen.-

gælder gælder følgende Organer: (se Bilag 1).

I Marineforvaltningen

II Marinekommandoen

III Det vil være fremgaaet, at en Overvejelse

af de her omhandlede Forhold fører til en Ordning

af den militære Overbestyrelse, der i Hovedtræk-

kene er analog med den i Norge for faa Aar siden

vedtagne Ordning; dette kan ikke være anderledes,

thi det er den naturlige Følge af, at de højeste

Centralorganet for Krigsmagtens Bestyrelse.

a. Marineforvaltningens Forretninger fordeles Statsmyndighedens Omraade, Kompetence og indbyrdes Forhold, uanset Forfatnings-Forskelligheder, i Realiteten i det væsentlige er ens i de to Stater, men man bør undgaa de Fejl, der kløber ved den norske Ordning, deriblandt først og fremmest den for vidtgaende Sammenblanding af Administration og Kommando, der er fremstaaet ved, at man har forenet Stillingen som Chef for Kommandocafdelingen og Administrationsafdelingen i en Person. Denne Sammenblanding indeholder ogsaa en af de Anker, der først og fremmest maa rettes mod den hos os nu gældende Ordning.-

c. Dg. ansættes i Marineforvaltningen følgende

overordnede Personale:

Ud af foranstaaende Betragtninger former sig de efterfølgende Forslag til Organisation af Marinens Overbestyrelse m.v., der forudsætter en parallelt gaaende Ordning for Hærens Vedkommende, altsaa i første Række Udnævnelsen af en kommanderende General:

Forsvarsministeren bestyrer Marinens Anliggender gennem følgende Organer: (se Bilag 1).

I Marineforvaltningen

II Marinekommandoen

III Flaadens Stab.

Marineforvaltningen danner i Forbindelse med Armeforvaltningen Forsvarsministeriet, der er Centralorganet for Krigsmagtens Bestyrelse.

Korps samt over Søværnet II. dervisningsanstalter.

- c. Den Marinekommando er Forsvarsministerens Organ for egentlige Kommandosager. I Spidsen for Marinekommandoen, som dennes Chef, staar Flaadens Viceadmiral, der er kommanderende Admiral; han er Forsvarsministeren direkte underlagt.
- Under Marinekommandoen henhører og derfra sendes udfærdiges alle Kommandosager, som angaar Organ Flaadens Rammer, de udrustede Skibe og Meds Flaadens Krigsberedskab (jvf. Bilag 2).
- En Del af disse Sager (særlig de som vedrører Krigsberedskabet, organisatoriske og denne reglementariske Bestemmelser samt Instruksioner, som angaar Flaaden) udarbejdes ved og Fordet for Marinekommando- og Marineforvaltning.
- d. Den kningen fælles sagkyndige Organ: "Flaadens Stab", som med Hensyn til denne Del af sin Virksomhed er den kommanderende Admiral direkte underlagt.
- Den kommanderende Admiral er Chef for Søofficererskorpsen, som den Myndighed, gennem hvilken den ansvarlige Minister for Flaadens Fremvekkende udøver Kommando, har han Inspektionsret over de udrustede Eskadrer, Skibe og Partsjer. Chefen for Orlogsværftet er i sin Egenskab af Øverstbefalende for de under Orlogsværftet hørende Korps af Flaadens Rammer, og i sin Egenskab af Ansvarshavende for Flaadens materielle Krigsberedskab, underlagt den kommanderende Admiral, der har Inspektionsret over de i Krigsberedskab oplagte Skibe og Partsjer m.v., og de nævnte

Korps samt over Søværnets Undervisningsanstalter.

- c. Den kommanderende Admiral har Ret og Pligt til at udtale sig om, og kan forvente at blive afkrævet Udtalelse om enhver Sag af Betydning vedrørende Landets Forsvar. I sin øvrige Virksomhed

Hans Indberetninger og hans Indstillinger vedrørende Kommandosager samt de Forslag vedrørende Flaadens Udvikling, Vedligeholdelse og Organisation m.v., som forefalder i Tjenestens Medfør, eller som han maatte finde Anledning til at fremkomme med, eller som maatte blive ham afkrævede af Forsvarsministeren, forelægger han denne direkte; hans Indstillinger og Forslag skal bilægges Ministerens endelige Indstillinger og Forslag til Konge, Regering og Rigsdag.

- d. Den kommanderende Admiral er Medlem af det permanente Forsvarsråd. I Krig er han, ligesom den kommanderende General, knyttet til Overkommandoen, i Spidsen for hvilken Kongen gennem Forsvarsministeren leder Landets Forsvar.
- e. I Marinekommandoen ansættes en Kommandør eller Kaptajn af Søofficerskorpset som Stabschef, en Premierlieutnant som Adjutant og 1 Underofficer, samt det fornødne Kontorpersonale.

Omstændighederne.

Stabens Indstillinger og Udtalelser bilægges, ligesom den kommanderende Admirals, Ministerens endelige Indstillinger og Forslag.

- b. Ved Staben ansættes foruden Chefen det nødvendige Antal Officerer og Underofficerer samt 1 privat Assistent.

III.

Flaadens Stab , som Chef for hvilken er ansat en Kontreadmiral eller Kommandør, er med Hensyn til de foran under II nævnte Sager underlagt Marinekommandoen, men er i sin øvrige Virksomhed en selvstændig Institution direkte under Forsvarsministeren.

a. Studiet af Søkrigsvesnets Udvikling er Stabens Opgave. Under dens Virksomhed henhører Krigsforberedelsen i videste Forstand, alle Sager vedrørende Forsvaret i Almindelighed og Udarbejdelsen af Planer for Flaadens Anvendelse i Krig.

Som den sø-militære Sagkundskabs Organ skal Staben udtale sig om enhver Sag vedrørende Landets Forsvar og Flaadens materielle Udvikling, dens Bemanding, Organisation og Personellet's Indsøvelse m.v. (jvf. Bilaget om Sagernes nærmere Fordeling), der forelægges den gennem Marineforvaltningen eller af Marinekommandoen, dog har Staben saavel Ret som Pligt til af eget Initiativ at udtale sig om og fremkomme med Forslag vedrørende disse Forhold, naar det skønnes påkrævet af Omstændighederne.

Stabens Indstillinger og Udtalelser bilægges, ligesom den kommanderende Admirals, Ministerens endelige Indstillinger og Forslag.

b. Ved Staben ansættes foruden Chefen det nødvendige Antal Officerer og Underofficerer samt 1 privat Assistent.-

Bilag 1-4.

Handwritten text, possibly a list or index, located in the upper left quadrant.

Table with multiple columns and rows, containing handwritten entries, located in the upper right quadrant.

Table with multiple columns and rows, containing handwritten entries, located in the middle right quadrant.

Table with multiple columns and rows, containing handwritten entries, located in the middle right quadrant.

Table with multiple columns and rows, containing handwritten entries, located in the middle right quadrant.

Table with multiple columns and rows, containing handwritten entries, located in the middle right quadrant.

Table with multiple columns and rows, containing handwritten entries, located in the middle right quadrant.

Handwritten text, possibly a list or index, located in the lower left quadrant.

Handwritten text, possibly a list or index, located in the lower left quadrant.

Handwritten text, possibly a list or index, located in the lower left quadrant.

Bilag 2.

Bilag 1

Høstagslaas, Aabning og Fordeling af alle
 til Marineforvaltningen indkomne Brevbreve,
 Ansøttelses, Forfremmelser og Afkaldsskrivelser
 af Personel hørende til Orlogsværftet,
 Hamner, Logskibet og Andet, som er
 (forudsat at de ikke hørende til Orlogsværftet)
 Embæde- og Bestillingsansøgninger, som er
 valningen og ved Orlogsværftet, og de
 nævnte Hæder, Jurisdiction og
 runder under Søværnet hørende Personel
 og de af Flaadens Hamner og Søværnets
 ninger, som er under Visepal eller i Søværnets
 og i Søværnets og i Søværnets og i Søværnets
 der, og de af Søværnets og i Søværnets og i Søværnets
 Opmadringsarbejder i Flaadens og Søværnets
 nede Undervisningsanstalter, Marinens Bibliotek
 lioteks 1'Afd. Udarbejdelse af de Kontorets
 vedrørende Budget- og Lovforlag, Skapet
 ditoner vedkommende Lovforslags Forberedelse
 gelse og Lovens Konstitution, Udgivelse af
 Lovs og Bestemmelser, der angår Søværnet,
 Samtlige Forvaltningsgænger, der ikke i Folge
 deres Natur henhører under Kommandants-De-
 partementet eller andet Kontor.

Forsvarsministeriet
 Chef:
 Ministeren

Marineforvaltningen
 Chef:
 Militær Direktør

Arbejdsforvaltningen
 Chef:

Marinekommandanten
 Chef:
 Den kommanderendes Sekretær

Flaadens Stab
 Chef:
 Kommandanten af Kommandanten

Administrativt Departement
 Chef:
 Civil Departementschef

Administrativt Departement
 Chef:
 Den enkelte Kontorchef

1 Kommandant eller Højstadschef
 som Stabschef
 1 Premierløjtnant, Højstadschef
 1 Underofficer
 1000 Søværnetsbestemte

1 Det fjerne Stabschef
 Officer og Lovsagfører
 1 Civil Kontorchef

1 Kontorchef
 1 Kontorchef
 1 Kontorchef

1 Kontorchef
 1 Kontorchef
 1 Kontorchef

1 Kontorchef
 1 Kontorchef
 1 Kontorchef

1 Kontorchef
 1 Kontorchef
 1 Kontorchef

Kommissariats-Departementet.

Revisorarkivet Marineforvaltningen Kassarkontoret.

Flaadens Økonomi og Anskaffelser, Skibe-
nes Proviantering, Den endelige Affin-

Kassarkontoret, hvor-
til henhører Bestyrelsen af
de sørlige Fonde, Understat-
telsskassen, Legatsager, Op-

Admiralitets-Departementet.

ring og Bogholderi over de til Søværnet

bevar 2det Kontor for Sø-

1ste Kontor (tillige Sekretariat)

Modtagelse, Aabning og Fordeling af alle :
til Marineforvaltningen indkomne Sager. :
Ansættelse, Forfremmelse og Afskedigelse :
af Personel hørende til Orlogsværftets :
Rammer, Lægekorpset og Auditskorpset :
(forsaaavidt angaar Søværnet), samt af :
Embeds- og Bestillingsmænd i Marinefor- :
valtningen og ved Orlogsværftet. Det vær- :
nepligtige Mandskab. Jurisdiktion vedrø- :
rende alt under Søværnet hørende Perso- :
nel undtagen af Flaadens Rammer og Besæt- :
ninger i Skibe under Vimpel eller i Par- :
tøj udrustede paa Togt i militært Gje- :
med. Tekniske og videnskabelige Anliggen- :
der. Orlogsværftets Drift og Arbejder. :
Opmudringsarbejder i Flaadefleet. Søvær- :
nets Undervisningsanstalter, Marinens Bib- :
lioteks 1'Afd. Udarbejdelse af de Kontoret :
vedrørende Budget- og Lovforslag. Ekape- :
ditioner vedkommende Lovforslags Forelæg- :
gelse og Lovenes Emanation. Udgivelse af :
Love og Bestemmelser, der angaar Søværnet. :
Samtlige Forvaltningssager, der ikke i Følge :
deres Natur henhører under Kommissariats-De- :
partementet eller andet Kontor.

2det Kontor :
Lodsvæsnets, Fyrvæsnets, Væger- :
væsnets, Redningsvæsnets, Sø- :
kartarkivet, Meteorologisk :
Institut, Maskinisteksaminer, :
Hirtsholmene, Kristianss; Uaka- :
deliggørelse af Vrag, der er :
farlige for Skibsfarten m.m. :
Udstedelse af Bekendtgørelser :
for Søfarende. Udarbejdelse :
af de Kontoret vedkommende :
Budget og Lovforslag.

K o m m i s s a r i a t s - D e p a r t e m e n t e t .

Bogholderkontoret.

Flaadens Økonomi og Anskaffelser, Skibenes Proviantering. Den endelige Affattelse af Budgetforslagene. Regnskabsafregning og Bogholderi over de til Søværnet bevilgede Midler. Udfærdigelse af Pengerekvisitioner til Finansministeriet. Beregningen af Lønninger for Officerer, Embeds- og Bestillingsmænd, som ikke henhører under Orlogsværftet m.fl. Lønnings- og Pensionsforhold, samt Understøttelsessager for alt til Søværnet hørende Personal. (Undtagen for de Institutioners Vedkommende, der henhører under Admiralitets-Departementets 2det Kontor.)

Nyboder og Asylet; Holmens Kirkes Anliggender vedkommende Ministeriets Patronat; Søkvæsthuset. Intendantursager. Realisationer. Andre Sager vedrørende økonomiske Forhold, saasom om Refusion for ydet Assistance; Embedsmændenes Forpligtelse til at forsikre Overlevelsesrente, Beregninger etc.

Kassaretkontoret.

Kassaretkontoret, hvortil henhører Bestyrelsen af de særlige Fonds, Understøttelseskassen, Legatsager, Opbevaring af Deposita for Embedskautioner Marineforvaltningen vedkommende, samt Udbetaling af Lønninger til Forvaltningens Embeds- og Bestillingsmænd, Officerer og Løgere. Ministeriets Arkiv.

Bilag 3.

M a r i n e k o m m a n d o e n .

Organisationen

Alle Kommandosager; Flaadens Krigsberedskab; Ansettelse, Forfremmelse og Afskedigelse af Personel hørende til Flaadens Rammer; Bestemmelser om Skibes Udrustning og om Personellets Indsættelse; Udfærdigelse af Bemændings-Reglementer samt Skibschefsinstruktioner; Jurisdiktion for Personellet af Flaadens Rammer og Besætninger i Skib under Vimpel eller Fartøj udrustet paa Togt i militært Øjemed; Søtransportvæsenet; Udfærdigelse af organisatoriske og reglementariske Bestemmelser samt Instruktioner som angaar Flaaden; Udfærdigelse af Forsvarsministerens Kundgørelser for Søværnet.

F l a a d e n s S t a b .

Alle Sager vedrørende Forsvaret i Almindelighed;

Udarbejdelse af Dispositioner for Flaadens Krigsberedskab og for dens Anvendelse i Krig; Søkrigsvæsenets Udvikling; Tilvejebringelse af Oplysninger om fremmede Staters Flaade- og Kystforsvars-Materiel, samt dets Fordeling; Udarbejdelse af Krigs-Bemændingsreglementer og af Oversigtslister for Fordelingen af alt til Søværnet hørende fast og værnepligtigt Personel; Udarbejdelse af organisatoriske og reglementariske Bestemmelser samt Instruktioner som angaar Flaaden; Hærkøvsen; Kystefterretningsvæsen.

Bilag 3. VIII. Overforsvarsraadet kan tilkalde og raadspørge enhver Person, der kan antages at kunne yde det Hjælp ved dets Arbejder.

Art. VIII. Referent udpeges for hver enkelt Sag af Formanden over Organisationens Protokol.

Art. IX. Undersøgelsen af Forholdsregler, der falder ind det franske Overforsvarsraad. der

er Udførelse nødvendiggør en Forståelse mellem Udenrigs- Krigs- og Marineministerierne, foretages af en Kommission bestående af Forordningen angaaende Oprettelsen af det franske "Overforsvarsraad" har følgende Ordlyd: som Representant for Uden-

Art. I. Der oprettes et Overforsvarsraad til at undersøge alle Spørgsmaal, der fordrer Samvirken af 2 eller flere Ministerier. Han assisteres af 3 Stabsofficerer, valgte hen-

Art. II. Overforsvarsraadet angiver for Krigs-, Marine- og Koloniministrene den almindelige Retning, for de Forarbejder, der maa foretages for at sikre den gensidige Afpassning af de militære Kræfter, som de administrerer. Dokumenter, der kan være nyt-

Art. III. Overforsvarsraadets Betænkninger og Forhandlinger overgives til Raadets Formand, der forelægger dem i Minister- raadet. Protokollen for disse.

Art. IV. Overforsvarsraadet træder sammen mindst een Gang halvaarlig. - Republikkens Præsident kan til enhver Tid sammenkalde Raadet og overtager Forsædet deri, saa ofte han finder det hensigtsmæssigt. Ministerne have hver for sit Omraade at foreta-

Art. V. Medlemmer af Overforsvarsraadet er: Konseilspræsidenten, Formand; Udenrigsministeren; Finansministeren; Krigsministeren; Marineministeren; Kolonimi- nisteren.

Art. VI. Generalstabschefen, Flaadestabschefen og Forman- den i Koloniernes raadgivende Forsvarskommission deltager med raadgivende Stemme i Overforsvarsraadets Sæder. Krigs-, Marine- og Koloniministrene til Præsidenten med følgende Skrivelse fra Krigsministeren:

Art. VIII. Overforsvarsraadet kan tilkalde og raadsperge enhver Person, der kan antages at kunne yde det Hjalp ved dets Arbejder.

Art. VIII. Referent udpeges for hver enkelt Sag af Formanden Over Forhandlingerne føres en Protokol.

Art. IX. Undersøgelsen af Forholdsregler, der falder ind under Overforsvarsraadets Competence, men hvis Forarbejder eller Udførelse nødvendigger en Forstaaelse mellem Udenrigs- Krigs- og Marineministerierne, foretages af en Kommission bestaaende af:

Direktøren for politiske Sager som Repræsentant for Udenrigsministeren, Generalstabschefen og Flaadestabschefen.

Art. X. Sekretøren i Overkrigeraadet er Sekretær i Overforsvarsraadet. Han assisteres af 3 Stabsofficerer, valgte henholdsvis af Krigs-Marine- og Koloniministeren blandt deres respektive Ministeriers Personale.

Overensstemmende med Formandens Anvisninger samler det saaledes sammensatte Sekretariat alle Dokumenter, der kan være nyttige for Raadets Forhandlinger, lader dem om muligt cirkulere blandt Raadets forskellige Medlemmer inden Møderne og fører Forhandlingsprotokollen for disse.

Overforsvarsraadets Arkiv beror i Krigsministeriet under Sekretærens Ansvar.

Art. XI. Konseilspræsidenten, Udenrigs-, Finans-, Krigs-, Marine- og Koloniministrene have hver for sit Omraade at foretage det fornødne for at gennemføre nærværende Forordnings Bestemmelser.

Raadets Medlemmer skulde være Udenrigs-, Finans-, Krigs-, Marine- og Koloniministrene samt Konseilspræsidenten som Formand, dog skulde De selv overtage Forædet hver Gang, De fandt det hensigtsmæssigt.

Det enslydende Forslag til den saaledes udstedte Forordning indsendtes af Konseilspræsidenten, Udenrigs-, Krigs-, Marine- og Koloniministrene til Præsidenten med følgende Skrivelse fra Krigsministeren:

Bil. 4.

mode Dem om at forsyne vedlagte Forordning, der er kontraseret af Konseilspræsidenten og samtlige interesserede Mini-
stre, med Deres Underskrift.

National Defence Committee

undertegnet

Storbritanien og Irland Etiennes.

En Institution af dette Navn oprettedes i 1886. Medlemmer af den var den højstkommanderende General og 3 Landofficerer samt som Repræsentant for Flaaden: First Sealerd. Denne Kommission fik imidlertid ikke nogen Betydning før den daværende Premierminister, Mr. Balfour, under Hensyn til den nære Forbindelse, der bør være mellem Englands Udenrigspolitik og dens Stridsmagt, i Foraaret 1903 paany kaldte den til Live og samtidig reorganiserede den fuldstændig, saa at baade Politikere og en ligelig Representation for Hær og Flaade er samlede i Kommissionen.

Denne har kun en raadgivende Myndighed, men den raadspærges i Sager, der vedrører Rigets Udenrigspolitik, Hær og Flaade og disses Anvendelse. Kabinettets og Regeringens Ansvar overfor Parlamentet er dog ikke formindsket ved Oprettelsen af Kommissionen, hvis Sammensætning er følgende:

Premierministeren. Formand.

Krigministeren.

Første Admiralitets Lord (Marineministeren)

Højstkommanderende General.

First Sealerd

Chefen for Generalstaben

Chefen for Flaadens Intelligence Department.

altsaa:

3 Politikere

2 Landofficerer

2 Søofficerer.

Bil. 4.

Til Assistance for Kommissionen er oprettet et Sekretariat, hvis overordnede Personel, foreløbig er bestemt til:

1 Sekretar, udnevnt af Premierministeren for
National Defence Committee

1

1 Sæfficer, beordret af Admiralitetet.
Storbritanien og Irland.

Desuden kan midlertidig beordres til Tjeneste en eller flere Repræsentanter for Indien og Kolonierne, der da beordres En Institution af dette Navn oprettedes i 1856. Medlemmer til denne Tjeneste af de respektive Vicedirektører. af den var den højstkommanderende General og 3 Landofficerer samt som Repræsentant for Flaaden: First Sealord. Denne Kommission fik imidlertid ikke nogen Betydning før den daværende Premierminister, Mr. Balfour, under Hensyn til den nære Forbindelse, der bør være mellem Englands Udenrigspolitik og dens Stridsmagt, i Foraaret 1903 paany kaldte den til Live og samtidig reorganiserede den fuldstændig, saa at baade Politikere og en ligelig Representation for Hær og Flaade er samlede i Kommissionen.

Denne har kun en raadgivende Myndighed, men den raadspørges i Sager, der vedrører Rigets Udenrigspolitik, Hær og Flaade og disses Anvendelse. Kabinettets og Regeringens Ansvar overfor Parlamentet er dog ikke formindsket ved Oprettelsen af Kommissionen, hvis Sammensætning er følgende:

Premierministeren. Formand.
Krigsministeren.
Første Admiralitets Lord (Marineministeren)
Højstkommanderende General.
First Sealord
Chefen for Generalstaben
Chefen for Flaadens Intelligence Departement.
altsaa:
3 Politikere
2 Landofficerer
2 Sæfficerer.

Til Assistance for Kommissionen er oprettet et Sekretariat, hvis overordnede Personel, foreløbig er bestemt til:

1 Sekretar, udnævnt af Premierministeren for
et Tidsrum af 5 Aar.

1 Søofficer, beordret af Admiralitetet.

1 Landofficer, beordret af Krigsministeriet.

Desuden kan midlertidig beordres til Tjeneste en eller flere Repræsentanter for Indien og Kolonierne, der da beordres til denne Tjeneste af de respektive Vicekonger.

Den kommanderende Admiral.
Den kommanderende General.
Chefen for Marinestaben.
Chefen for Generalstaben.

Fortroligt.

Kjøbenhavn, den 18 /7 1923.

Til

M a r i n e m i n i s t e r i e t.

Med Skrivelser af 21'Juni 1923 henholdsvis fra Krigsministeriet og Marineministeriet modtog den kommanderende General og Chefen for Generalstaben samt den kommanderende Admiral og Chefen for Marinestaben Fredag den 22'Juni 1923 en af de to Ministerier udarbejdet Række Udkast til nye kongelige Anordninger til Erstatning for de i kgl. Resolution af 17/8 1911 m.v. fastsatte Bestemmelser vedrørende Ordningen af de øverste Kommandoforhold og Krigsforberedelsen i de to Værn. Disse Udkast blev derefter paa Forsvarsministerens Foranledning og under dennes Forsæde gjort til Genstand for en i al Almindelighed holdt Drøftelse paa et Møde allerede Mandag den 25'Juni d.A., i hvilket foruden ovennævnte 4 Myndigheder af de to Værn tillige Direktørerne for Krigsministeriet og Marineministeriet var tilstede. I dette Møde kom man ikke ind paa en Gennemgang af Enkelthederne i de omhandlede Udkast.

Som det vil erindres, havde Spørgsmaalet om Kommandoforholdenes Ordning m.v. efter Henstilling af den kommanderende General og den kommanderende Admiral i Skrivelse af 17'Maj d.A. forinden været under foreløbig Overvejelse i et Møde under Forsvarsministerens Forsæde en Maaned tidligere, nemlig den 25'Maj d.A., i hvilket første Møde fremlagtes et paa Grundlag af Krigserfaringerne og Nyordningerne i Ulandet efter Krigen 1914-18 udarbejdet Fællesforslag af samme Dato til ny kgl. Resolution, underskrevet af den kommanderende General og den kommanderende Admiral samt Chefen for Generalstaben og Chefen for Marinestaben. For dette første Mødes Vedkommende var den kommanderende Generals og den kommanderende Admirals Henstilling af 17'Maj d.A. om, at Cheferne for Generalstaben og Marinestaben kom til at deltage i Mødet, ikke taget til Følge, saaledes at sidstnævnte to Myndigheder endnu ikke har haft Adgang til at deltage i nogen Forhandling om nævnte Fællesforslag.

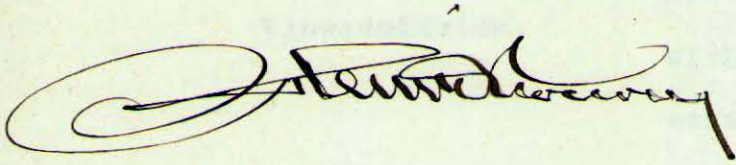
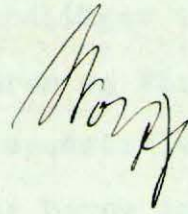
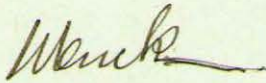
I Betragtning af, at ovennævnte Fællesforslag kun er blevet foreløbigt drøftet paa det indledende 1'Møde, i hvilket det blev forelagt af den kommanderende General og den kommanderende Admiral, og da Cheferne

for Generalstaben og Marinestaben, som anført, ikke var tilkaldte til dette Møde, skal vi under Henvisning til den kommanderende Generals Forslag herom i Slutningen af Mødet den 25'Juni d.A. henstille, at nævnte Fællesforslag af 25'Maj 1923 tages op til fortsat Behandling i Møder under Forsvarsministærens Forsæde og under Tilstedeværelse af samtlige ovennævnte Myndigheder af de to Værn, saaledes at foruden de 2 kommanderende Officerer, som er designerede til at lede Hæren og Flaaden i Krig, tillige Cheferne for Generalstaben og Marinestaben, der ifølge den bestaaende Ordning varetager Forarbejderne vedrørende Anvendelsen af de to Værn i Krig, kan faa Lejlighed til at fremsætte deres Argumentation til Støtte for ovennævnte Fællesforslag.

Vi finder det saa meget mere nødvendigt at fremkomme med denne Henstilling, som paa Møderne Nødvendigheden af de Øverstkommanderendes Indflydelse navnlig paa Krigsforberedelserne, altsaa den saglige Begrundelse af vort Forslag, ikke blev bestridt. Hertil kommer, at de med Krigsministeriets og Marineministeriets Skrivelser af 21'Juni d.A. tilstillede Udkast til nye kgl. Anordninger intet indeholder, der sikrer en virkelig Indflydelse af de Øverstkommanderende paa vigtigere Spørgsmaal og navnlig ikke paa Krigsforberedelsen, og da de i det hele i deres foreliggende Form ubestrideligt maa siges at være i afgjort Modsaavelstrid/med Krigserfaringerne fra Krigen 1848-50 og fra vor ulykkelige Krig i 1864 som med alle Erfaringer fra de senere førte Krige - hvilket ej heller blev bestridt paa Mødet den 25'Juni d.A. - anser vi det for vor Pligt at fremhæve, at de nævnte Udkast i den foreliggende Form efter vor Formening ikke er forsvarlige, hvorfor vi ogsaa under Hensyn hertil skal henstille, at vor Fællesforslag optages til fortsat Behandling i Fællesmøder.

For saa vidt Krigsministeriet og Marineministeriet ikke maatte kunne tiltræde denne Henstilling om, at vort ovennævnte Fællesforslag lægges til Grund for videre Forhandling, anmoder vi om en Udtalelse om, hvorvidt Ministerierne dog i det væsentlige kan tiltræde de Principper, der ligger til Grund for dette Forslag, forinden der træffes videre Afgørelse, idet vi er af den Formening, at det da ved fortsat Forhandling vil kunne lykkes at finde en brugelig Form for de nye kgl. Anordninger.

Ligelydende Skrivelse er under D.D. indsendt til Krigsministeriet.

A large, highly decorative cursive signature with many loops and flourishes, likely belonging to a high-ranking official.A cursive signature consisting of several connected letters, possibly 'Kong' or 'Kongens'.A cursive signature that appears to be the name 'Wank'.A cursive signature that appears to be the name 'Märke'.

26
7 23

Til

Viceadmiralen.

I Anledning af de i den senere Tid førte Forhandlinger vedrørende "Samvirke mellem Hæren og Flaaden" og "Instrukser for Viceadmiralen og Marinestaben m.m.", og de herom indsendte Fællesskrivelser fra Hr. Viceadmiralen og Generaløjtnant Wolff samt Cheferne for Marinestaben og Generalstaben, sidst Fællesskrivelse af 18' d.M., skal Ministeriet bemærke følgende:

Efter Gennemførelsen af den nye Lov om Søværnets Ordning af 7' August f.A. maatte der bl.a. under Hensyn til Viceadmiralens ændrede tjenstlige Stilling foretages Ændringer i de gældende kongelige Anordninger for Samvirket med Hæren, Instruksen for Viceadmiralen etc. Da Ministeriet havde bestemt, at Søofficerskorpset ophævedes den 1' April d.A., til hvilket Tidspunkt Viceadmiralskiftet skulde finde Sted, vilde man have anset det for ønskeligt, om nye kongelige Anordninger af den forannævnte omhandlede Art samtidig kunde have foreligget. Under Hensyn hertil havde man i Ministeriet i nogen Tid forud for det nævnte Tidspunkt udarbejdet Udkast til nye Anordninger og efter at Sagen var drøftet gennem uofficielle Forhandlinger med den daværende Viceadmiral blev de denne officielt tilstillede ved Skrivelse herfra A. Nr. 2380 af 17' Marts d.A.

Viceadmiral Evers' Overvejelser i Forbindelse med Marinestaben og de til-

svarende af Hærens Myndigheder blev dog ikke tilendebragte inden hans Afgang fra Søværnet den 1' April, men Ministeriet har, dels fra de Udtalelser, der fra tidligere Tid foreligger fra Admiral Evers, dels fra de uofficielle Forhandlinger, der har været ført med ham, den Opfattelse, at de tilstedeværende Uoverensstemmelser i det store og hele kun var af mindre Betydning, og de er forsvrigit i alt væsentligt udjævnedes gennem de senere foretagne Ændringer og Tilføjelser til Udkastene.

Da der saaledes ikke var fremkommet Forslag til principielle Ændringer til det af Ministeriet udarbejdede Udkast, og da der endvidere den 17' Marts d.A. forelaa et Forslag fra Chefen for Generalkommandoen til Krigsministeriet, der i det væsentlige byggede paa de kongelige Anordninger fra 1911, maatte Ministeriet gaa ud fra, at man uden større Vanskelighed skulde kunne tilvejebringe et for begge Parter tilfredsstillende Resultat.

Gennem Bøllebeskrivelsen af 25' Maj d.A. til Krigsministeriet og Marineministeriet blev det imidlertid klart, at nye kongelige Anordninger ønskedes udarbejdede paa et ganske andet Grundlag end hidtil, ligesom der ogsaa fremsattes Forslag om Ændringer af betydelig Rækkevidde i de militære Ministeriers Organisation.

Da det er Ministeren, der bærer det konstituelle Ansvar overfor Flaaden og dens Udvikling og da nye kongelige Anordninger selvsagt maa udarbejdes i nøje Tilknytning til det ved Loven tilvejebragte Grundlag og i Overensstemmelse med dens

Forudsætninger vil de i de fremkomne Forslag indeholdte Ændringer af principiel Karakter allerede af de nævnte Grunde ikke kunne tiltrædes og Ministeriet skal hertil endvidere tilføje, at man maa være af den Formening, at en Ordning som den foreslaaede ikke, under de Forhold, hvorunder vi lever herhjemme, vilde være i Overensstemmelse med Flaadens Tarv, rent bortset fra, at den vilde være en ubetydende med en ikke uvæsentlig Komplikation og Besvarliggørelse af Flaadens Administration i al Almindelighed.

Til de særlige af Hr. Viceadmiralen ved Mødet i Marineministeriet den 25^e Juni d.A. fremsatte Kommentarer til de foreliggende Udkast, hvilke Kommentarer er indsendte med Skrivelse Nr. 261 af 28^e s. M. skal Ministeriet knytte følgende Bemærkninger:

Det centrale i de fremsatte Kommentarer kan formentlig sammenfattes i, at der efter Hr. Viceadmiralens Opfattelse ikke i de af Ministeriet udarbejdede Udkast til nye kongelige Anordninger er sikret Viceadmiralen tilstrækkelig Indflydelse paa Spørgsmaal vedrørende Krigsforberedelsen, naar Hensyn tages til at Viceadmiralen i Henhold til Ordningsloven er designeret til, naar Flaaden sættes paa Krigsfod, at varetage Ledelsen af udrustet Flaademateriel m.m. Ministeriet maa være af den Formening, at Viceadmiralen i sin Egenskab af Flaadeinspektør og efter Omstændighederne som Chef for Øvelsesudrustningerne samt tillige som Deltager i de Møder, der under Forsvarsministerens

Forsæde periodisk paatænkes afholdte til Behandling af Spørgsmaal vedrørende Landets Forsvar, og endelig gennem de Bestemmelser, der paatænkes truffe for hans Samvirken med Chefen for Generalkommandoen m.v. netop faar de efter Forholdene bedste Betingelser for at kunne følge Krigsforberedelsen, hvilket Arbejde vilde vanskeliggøres for ham, saafremt han tillige skulde overtage Ledelsen af og Ansvaret for de Forretninger og Opgaver af mere administrativ Art, der hidtil har paahvilet Ministeriet.

Naar hertil føjes, at Viceadmiralen fra Ministeriet holdes bekendt med alle Forhold af Betydning, der vedrører Udviklingen og Krigsforberedelsen, samt kan udtale sig overfor Ministeriet om alle herhen hørende Sager og endelig samarbejder med Marinestaben, der efter Ordningens Loven er Hovedorganet for Krigsforberedelsen, ser Ministeriet ikke rettere, end at der paa alle Punkter er sikret Viceadmiralen den fornødne Indflydelse til Forberedelse af det Hverv, der i paakommende Tilfælde vil kunne paahvile ham.

Skulde Viceadmiralen tillige bestride de Forretninger, der nu er henførte særlig til Direktøren for Ministeriet, vilde dette i Almindelighed forudsætte, at Forfremmelsen til Viceadmiral maatte ske ud fra andre Principper, end de der har været fulgt gennem mange Aar, en Ændring, der utvivlsomt vilde blive Kilde til stadig Uro indenfor Flaadens Personel og virke til Skade for dets sømandsmæssige Uddannelse. Betragtninger af lignende Art vilde ogsaa kunne gøres gældende, saafremt Viceadmirala-

len tillige skulde indehave Posten som
Chef for Marinestaben.

Med Henhold til foranstaaende Udtalelser maa Ministeriet anse det for unyttigt at gøre de omhandlede Spørgsmaal til Genstand for videre Drøftelse og yderligere Forhandling om Sagen vil derfor ikke finde Sted, i hvilken Forbindelse man, foranlediget ved ^{en} Udtalelse i førnævnte Skrivelse af 18' d.M. skal bemærke, at naar Cheferne for de to Stabe ikke var tilsagte til Mødet i Marineministeriet den 25' Maj d.A., var det fordi man maatte ønske, at kun Viceadmiralen og Generalløjtnanten deltog i det nævnte Møde.

Det bemærkes sluttelig, at med enkelte mindre Ændringer vil de af Ministeriet udarbejdede Udkast til nye kongelige Anordninger blive indstillede til allerhøjeste Stadfæstelse.

Ved at meddele Hr. Viceadmiralen ovenstaaende til Efterretning og Iagttagelse skal Ministeriet tilføje, at Afskrift af denne Skrivelse samtidig tilstilles Chefen for Marinestaben.

Kommandoforkøldene i den øverste Flaadeledelse.

" Den udrustede Flaades Virksomhed under Sikringspe-
rioden 1/8 1914 - 31/3 1919 ", Side 106 - 111, omtaler de Mangler
i den hidtil gældende Ordning af den øverste Flaadeledelse, som
særligt fremtræder paa Grundlag af tidligere og Verdenskrigens
Erfaringer, nemlig Dualismen i Kommandoen og i Krigsforberedelsen
mellem Marineministeriet og den kommanderende Admiral, saavel i
Fredstid som under truende Forhold og Krig, henset til, at det
ikke af denne Ordning klart fremgaar, hvem der indenfor den
finansielle Ramme har det rent militære Ansvar for Krigsforberede-
delsen og Søforsvarets Ledelse.

I Udlandet har man efter de under Verdenskrigen sær-
deles dyrt købte Erfaringer omordnet den øverste Flaadeledelse
efter det Princip, at man har fastslaaet Nødvendigheden af at
tilvejebringe Enhed i Krigsforberedelsen og Krigsledelsen.

- 1: Ministeren har vel det konstitutionelle Ansvar og derfor
selvfølgelig ogsaa den øverste Myndighed, saaledes at han
faktisk har Magt til at fratage den øverstkommanderende
Militær Kommandoen og indsætte en anden Militær i hans
Sted, men Ministeren kan - enten han er civil eller militær -
ikke udøve direkte militær Kommando (og da navnlig
ikke lede Skibs- eller Troppebevægelser etc.), hverken
under Fredsforhold eller i Krig.
- 2: Den Militær, som ixKrigstid er udset til i Krigstid at
lede det samlede Søforsvar, maa i logisk Konsekvens heraf
tillige i Fredstid lede Krigsforberedelsen indenfor den
finansielle Ramme. Han maa derfor saavel under Fredsfor-
hold som i Krigstid staa i Spidsen for hele Marinens mili-
tære og administrative Ledelse, direkte under Ministeren,
saaledes at denne Militær og han alene er Raadgiver for
Ministeren i alle Marinens Anliggender, Man har nu til-
fulde indset Nødvendigheden af, at Krigsforberedelsen
) : Anvendelsen af de til Raadighed stillede finansielle
Midler - ledes i det rette Spor ved, at den Militær, som
skal have Overledelsen af samtlige Flaadestyrker i Krig

og dermed det militære Ansvar herfor, tillige faar den logisk berettigede og saaledes ogsaa afgørende Indflydelse paa Bestem- melsen af Kampmidlerne (Skibstyperne etc%), saaledes at ingen anden Raadgiver staar mellem ham og Ministeren.

I Overensstemmelse hermed har man i England og i Tyskland indført en Ordning i 1921, som gaar ud paa følgende - omsat til danske Forhold og Definitioner - :

at Viceadmiralen (den designerede Øverstkommanderende) samtidig er Chef for Flaadens Overkommando (Flaadechef), Direk- tør for Marineministeriet og Chef for Marinestaben.

---ooO\$Ooo---

Man har overalt i de Stater, der tog Del i Verdens- krigen, taget Afstand fra den Tanke, at en Marine- eller Krigs- minister (i Krig eller Fred) kan udøve direkte militær Kommando - enten gennem en militær ministeriel Embedsmand, hvis Ministeren er civil., eller personligt, hvis han er militær - ^{Dette} er ikke mindst begrundet ved de store Fejlgreb, som bl. a. Marineminister Chur- chill (civil) og Krigsminister Kitchener (militær) gjorde sig skyldige i under Verdenskrigen, uagtet man fra tidligere Tid havde Erfaringer nok i saa Henseende, bl.a. i 1870 den franske Krigsminister Palikao's Ordre, der førte til Sedan. For vort Vedkommende vil Krigsledelsen i 1864 være betegnende, og særlig har Krigsministrene Lundbye og Reich's idelige gentagne Indblan- ding i Hærlledelsen under Krigen vundet herostratisk Berømmelse. Som bekendt greb Krigsminister Lundbye endog til Tider ind paa det taktiske Omraade, og typisk er i saa Henseende hans Ordre af 31/1 1864 til de Meza ved Dannevirke ("Gør stærk Modstand paa venstre Fløj") -. Det tilføjes, at Feltmarskal Moltke i det ty- ske Generalstabsværk om Krigen i 1864 stærkt advarer imod det danske Krigsledelsessystem.

--oooO\$Oooo--

Ved Overvejelser i Forbindelse med en Nyordning eller enhver Omordning af den øverste Flaadeledelse, herunder saaledes ogsaa af Marineministeriet, bør der tages særligt Hen- syn til følgende : Klarlæggelsen af Ansaret for Krigsforbere- og af Ansaret for Flaadeledelsen (ogsaa i Fredstid)%

Som Forholdene er i Øjeblikket, maa det erindres, at Direktøren for Marineministeriet ikke er - og logisk set ikke kan være - Repræsentant for den sømilitære Sagkundskab, alene af den Grund, at han ikke forretter Tjeneste paa Søen, men ifølge Ordningen har Administrationsforhold som Speciale. Dette tager Søværnsloven da ogsaa i Betragtning, da Direktøren ikke (under Ministeren) har Ledelsen af den samlede udrustede Flaade under Krigsforhold, men Konsekvensen heraf er - i Modsætning til Hæren - ikke taget tilfølgelse m.H.t. Ledelsen af Flaadens Skibsbevægelser (m.v.) i Fredstid. Til Belysning heraf citeres følgende Udtalelse i den af Forsvarskommissionen 1902 afgivne Betænkning, - jvfr. Indstilling fra Forsvarskommissionens Flertal (Venstreparties Repræsentanter):

"Efter den nugældende Lov ligger hele Ledelsen af Søværnets Anliggender i Marineministeriet. Manglerne ved denne Ordning træder især frem, naar som nu de militære Ministerier samlede styres af en fælles Forsvarsminister, og Manglerne vil omtrent være lige store, enten Forsvarsministeren er militær eller civil; i begge Tilfælde er han først og fremmest Politiker og kan under ingen Omstændigheder være sagkyndig paa begge Værns Omraader. En stor Del af den egentlige Militære Ledelse af Søværnet vil derfor komme til at hvile paa Direktøren for Marineministeriet, idet den nugældende Ordning henviser Ministeren til Direktøren som nærmeste Raadgiver, og da Ministeren paa mange Omraader ikke er i Stand til at kontrollere de givne Raad, faar Direktøren stor Magt og Myndighed uden egentligt Ansvar. Dette kan navnlig i Kommandosager let komme til at virke uheldigt og er tillige ikke militært korrekt.

Da man sikkert i Fremtiden kan gaa ud fra, at de militære Ministerier vil blive ledede af en fælles Forsvarsminister, bør dette Forhold ændres ved, at der direkte under Ministeren oprettes en Marinekommando, med Flaadens ældste Officer "Viceadmiralen" som Chef."

Forsvarets raad

Udkast til

§1.

INSTRUKS FOR FORSVARSRAADET..

Forsvarsraadet er en permanent Institution i Fredstid.

Dets Opgave er at sikre en stadig Forbindelse mellem den politiske Ledelse af Staten udadtil og den militære Overledning.

Forsvarsraadet kan overfor den samlede Regering fremsætte Forslag og Redegørelse om alle Forhold, der berøre dets Opgave, ligesom det kan forventes at faa tilstillet til Behandling og Udtalelse alle herhenhørende vigtigere Spørgsmaal særlig af militær-politisk og folkeretlig Art.

§2.

Forsvarsraadet er sammensat af:

Konsejlspræsidenten	Formand.
Udenrigsministeren	
Finansministeren	
Forsvarsministeren (Krigsministeren og Marineministeren)	
Den kommanderende Admiral	
Den kommanderende General i Iste Generalkommandodistrikt	
Direktøren for Krigsministeriet	
Direktøren for Marineministeriet	
Chefen for Generalstaben	
Chefen for Flaadens Stab.	

§3.

Forsvarsraadet sammentræder saa ofte ~~Kongen~~ eller Formanden maatte

§6.

Over Forhandlingerne paa Forsvars-
raadets Møder føres Protokol. Sekre-
tarforretningerne udføres af Cheferne
for Generalstaben^s og Flaadens Stab.^s *takles*

Afdelingen